

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย
จังหวัดร้อยเอ็ด

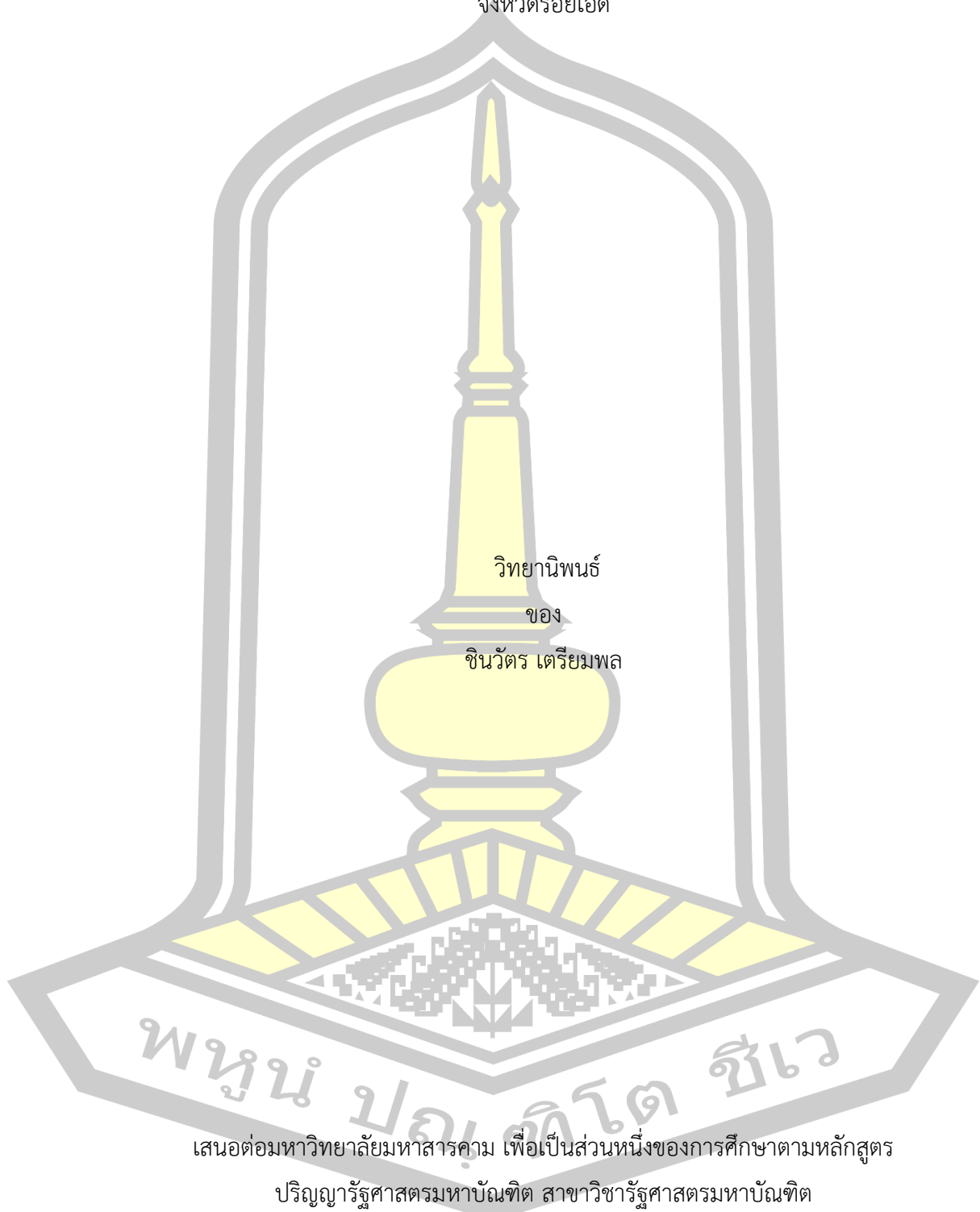
วิทยานิพนธ์
ของ
ชินวัตร เตரியมพล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สิงหาคม 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย
จังหวัดร้อยเอ็ด

พูน ปลูก โต ชั่ว

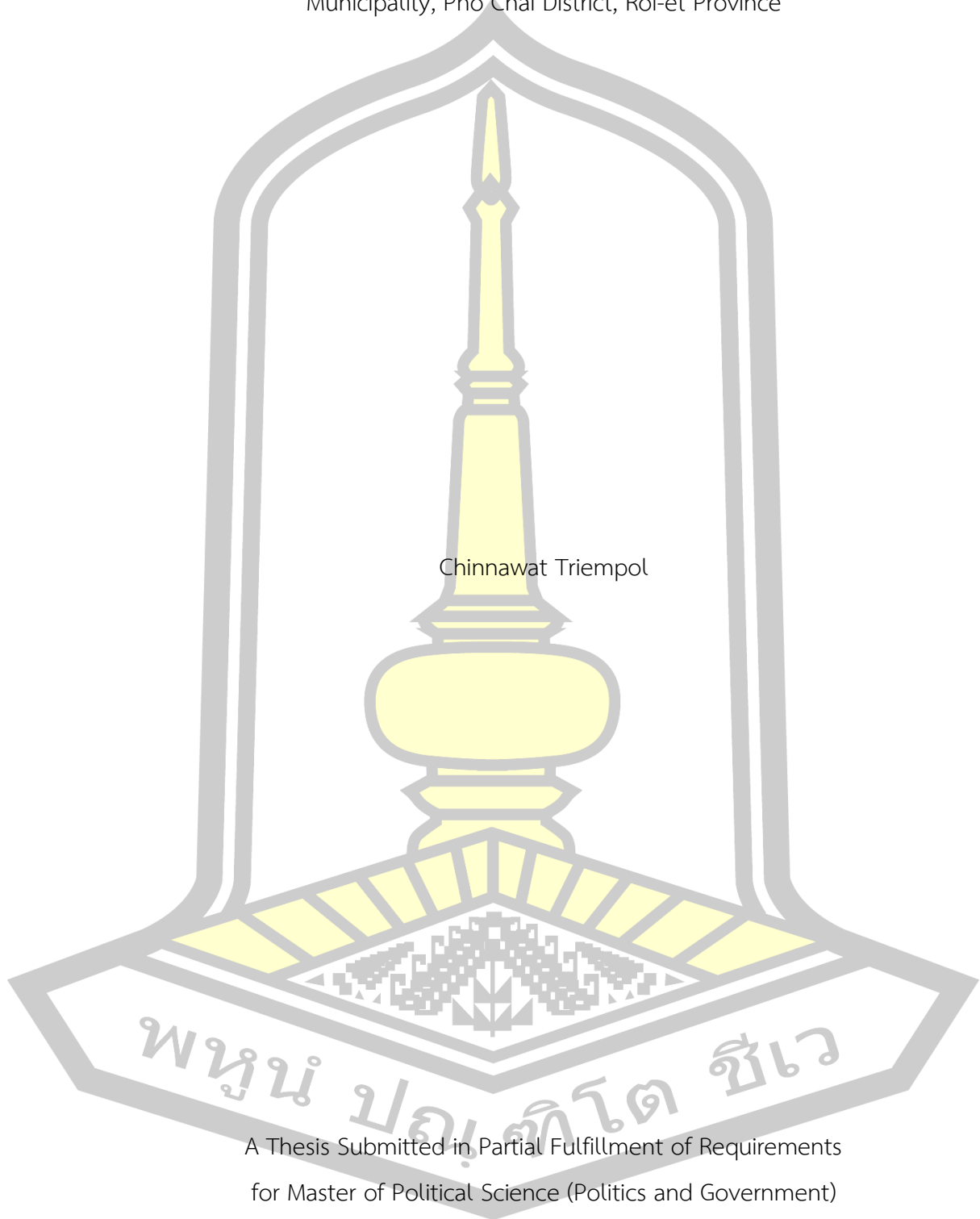
เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สิงหาคม 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

The Participation of People in Local Developing Plan of Chaiwaree Sub-district
Municipality, Pho Chai District, Roi-et Province

Chinnawat Triempol

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Political Science (Politics and Government)

August 2021

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนายชินวัตร เตรียมพล
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รศ. ดร. อลงกรณ์ อรรคแสง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รศ. ดร. ประโยชน์ ส่งกลิ่น)

..... กรรมการ

(ผศ. ดร. จีระศักดิ์ โภกาวิน)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(รศ. ดร. ภาคตี โพธิ์สิงห์)

มหาวิทยาลัยขอนแก่นให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(ผศ. กันดา วิลาชัย)

คณบดีวิทยาลัยการเมืองการปกครอง

.....
(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

พูน บัณฑิต วิชา

ชื่อเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล
ชัยวารี อำเภอโศกชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ผู้วิจัย ชินวัตร เตรียมผล

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ประโยชน์ สังกสิน

ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่พิมพ์ 2564

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโศกชัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโศกชัย จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโศกชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีความแตกต่างกันในด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนและเพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโศกชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยศึกษาความคิดเห็นจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโศกชัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 349 คน ใช้วิธีการคำนวณของทาโร ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่าซึ่งมี 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .32 ถึง .77 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความถี่ การทดสอบสมมติฐานโดยวิธี t - test (Independent Samples) และ F - test (One-way ANOVA) ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโศกชัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 5 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการตรวจสอบ ด้านการดำเนินการ ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการค้นหาคำปรึกษา และด้านการวางแผน

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโศกชัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าประชาชนที่มีเพศและอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา

และรายได้ต่อเนื่องแตกต่างกันมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน

3. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชัยวารี ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่สำคัญคือ ด้านการค้นหาปัญหา ได้แก่ ประชาชนไม่ร่วมเป็นตัวแทนในการประชุมเพื่อกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาของแผนงานของชุมชน ด้านการวางแผน ได้แก่ ประชาชนไม่เข้าร่วมหรือเสนอตัวเพื่อเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการต่าง ๆ ในการดำเนินงานจัดทำแผน ด้านการดำเนินการ ได้แก่ ประชาชนไม่เข้าร่วมในการเป็นคณะกรรมการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อให้เกิดความโปร่งใส ด้านการรับผลประโยชน์ ได้แก่ ข้อบัญญัติที่ได้รับการอนุมัติแล้วไม่มีการจัดทำประกาศให้ประชาชนทราบ และด้านการตรวจสอบ ได้แก่ ประชาชนไม่เข้าร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล

4. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชัยวารี ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่สำคัญคือ ด้านการค้นหาปัญหา ได้แก่ ประชาชนควรเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาชุมชนที่ต้องการ ด้านการวางแผน ได้แก่ ประชาชนควรเสนอตัวเพื่อเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการต่าง ๆ ในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการสนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อจะได้ปรับเปลี่ยนบทบาทของคณะกรรมการชุดเดิม ไม่ให้มีการผูกขาดทางการเมืองท้องถิ่น ด้านการดำเนินการ ได้แก่ ควรเปิดกว้างให้ประชาชนเข้ามามีส่วนในการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านการรับผลประโยชน์ ได้แก่ การจัดทำแผนพัฒนาต่าง ๆ ควรมีการประกาศให้ประชาชนทราบ และด้านการตรวจสอบ ได้แก่ ประชาชนควรเข้าร่วมควบคุม ตรวจสอบการปฏิบัติงาน ตามแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล เพราะที่ผ่านมาประชาชนส่วนมากไม่กล้าแสดงความคิดเห็นหรือเข้าไปร่วมตรวจสอบ เนื่องจากคิดว่าเป็นหน้าที่ของเทศบาล

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, แผนพัฒนาท้องถิ่น, การมีส่วนร่วมของประชาชน

TITLE	The Participation of People in Local Developing Plan of Chaiwaree Sub-district Municipality, Pho Chai District, Roi-et Province		
AUTHOR	Chinnawat Triempol		
ADVISORS	Associate Professor Prayote Songklin , Ph.D.		
DEGREE	Master of Political Science	MAJOR	Politics and Government
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2021

ABSTRACT

This research aimed to study the level of people's participation in local developing plan establishing of Chaiwaree Sub-district Municipality, Pho Chai District, Roi-et Province, to compare the participation in local developing plan establishing of people with different backgrounds in terms of gender, age, education level, career, and monthly income, and to study problems on participation of people in Chaiwaree Sub-district Municipality, Pho Chai District, Roi-et Province in local developing plan establishing and to obtain people's suggestions for problem solution. The samples of the research, calculated by using Taro Yamane formula, were 349 people in Chaiwaree Sub-district Municipality, Pho Chai District, Roi-et Province who were eligible to vote. The research instrument was a five-point scale questionnaire containing 25 questions. The discrimination indices of the questionnaire were between .32 and .77 and the reliability was .95. The statistics used in data analyses were percentage, mean, standard deviation, frequency. The research hypothesis was tested by t-test (Independent Samples) and F - test (One-way ANOVA). The research findings were as follows:

1. The participation of people in establishing local developing plan of Chaiwaree Sub-district Municipality, Pho Chai District, Roi-et Province, considered as a whole, was at a moderate level. When considered each aspect, all five participation

aspects were at a moderate level each, from high to low level as follows: inspection, operation, benefit, problem investigation, and planning.

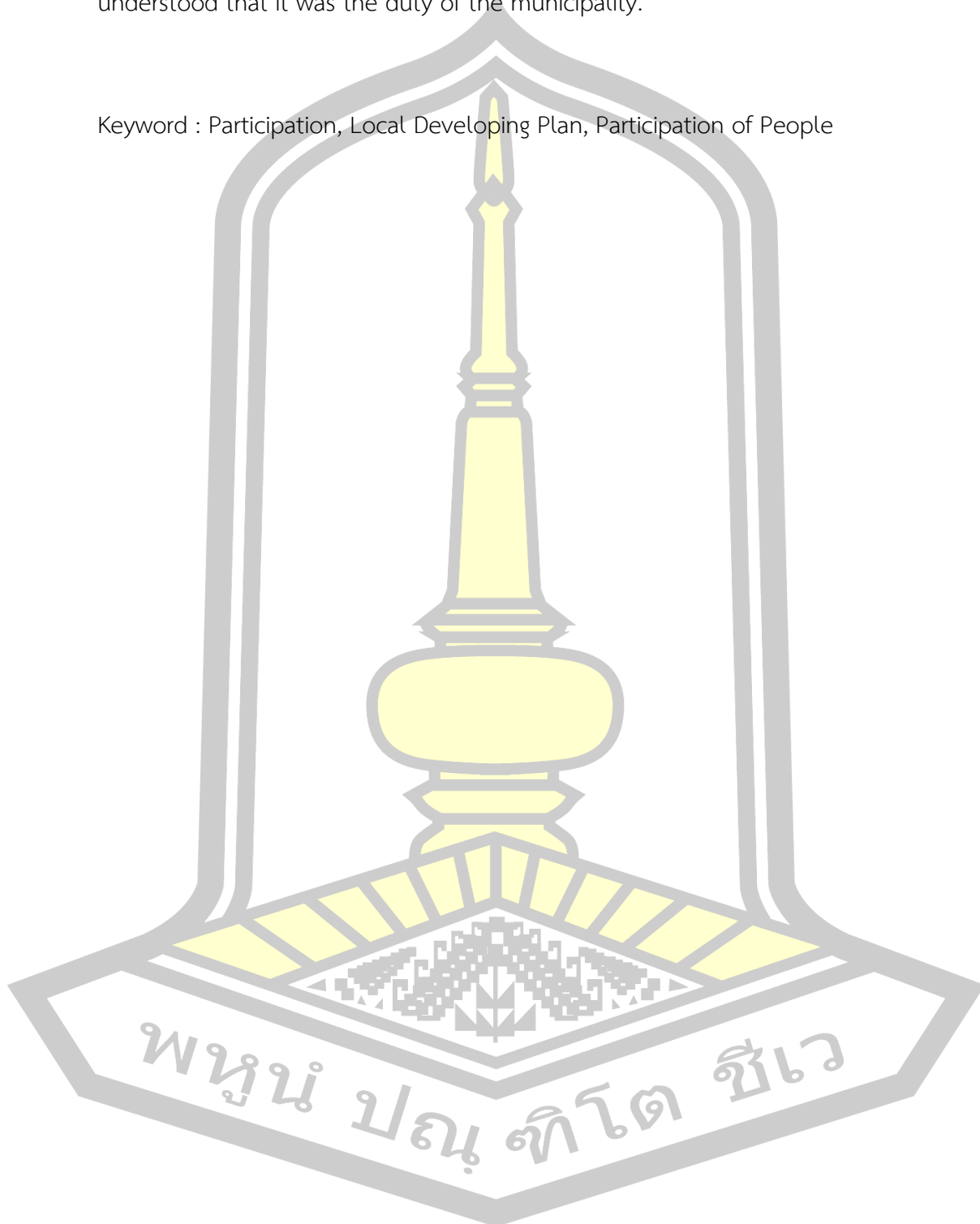
2. The comparison of participation in local developing plan establishing of people with different backgrounds revealed the significant difference at the .05 level of statistic among people with different gender and career. No difference was found in participation in local developing plan establishing among people with different age, education level, and monthly income.

3. Opinions of people in Chaiwaree Sub-district Municipality on problems in local developing plan establishing, based on five aspects were as follows. Problem investigation aspect: people did not participate in meetings to determine their needs and to prioritize the problems of the community plan; planning aspect: people did not participate or present themselves as a committee member in plan establishing; operation aspect: people did not participate as a committee member in procurement inspection for transparency control; benefit aspect: the community approved ordinance was not publicized; inspection aspect: people did not participate in inspecting the performance of the local development planning session of the municipality.

4. People's suggestions about establishing local developing plan of Chaiwaree Sub-district Municipality, Pho Chai District, Roi-et Province based on five aspects were as follows. Problem investigation aspect: people should participate to determine their needs and to prioritize the problems of the community; planning aspect: people should participate or involve in various committees in establishing development plan for sub-district organization administration, such as a local development committee, and a committee supporting local development plan establishing, so that committee members were changed, and a political monopoly was prevented; operation aspect: procurement should be opened widely for people to participate; benefit aspect: every development plan should be publicized; inspection aspect: people should participate in controlling and monitoring municipality operation according to its local developing plan because so far, most

people did not dare offer their opinions or participate in inspection as they understood that it was the duty of the municipality.

Keyword : Participation, Local Developing Plan, Participation of People

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ประโยชน์ สังกลิ่น อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.อลงกรณ์ อรรคแสง ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรศักดิ์ โปกาวิน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ดูแลและให้คำปรึกษาในการตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ จนสำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ คณาจารย์วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทุกท่านที่ได้อบรม ให้ความรู้และชี้แนะแนวทางแก่ผู้วิจัย ให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาตั้งแต่แรกเข้าศึกษา จนบัดนี้

ขอขอบคุณ กำลังใจที่ดีจากครอบครัว ที่คอยเป็นกำลังใจ และส่งเสริมผู้วิจัยให้ประสบความสำเร็จในทุก ๆ ด้าน คุณค่าและประโยชน์จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ บิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ผู้วิจัยจะนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาการทำงานและการดำเนินชีวิต เพื่อประโยชน์ของตนเองและประเทศชาติสืบต่อไป

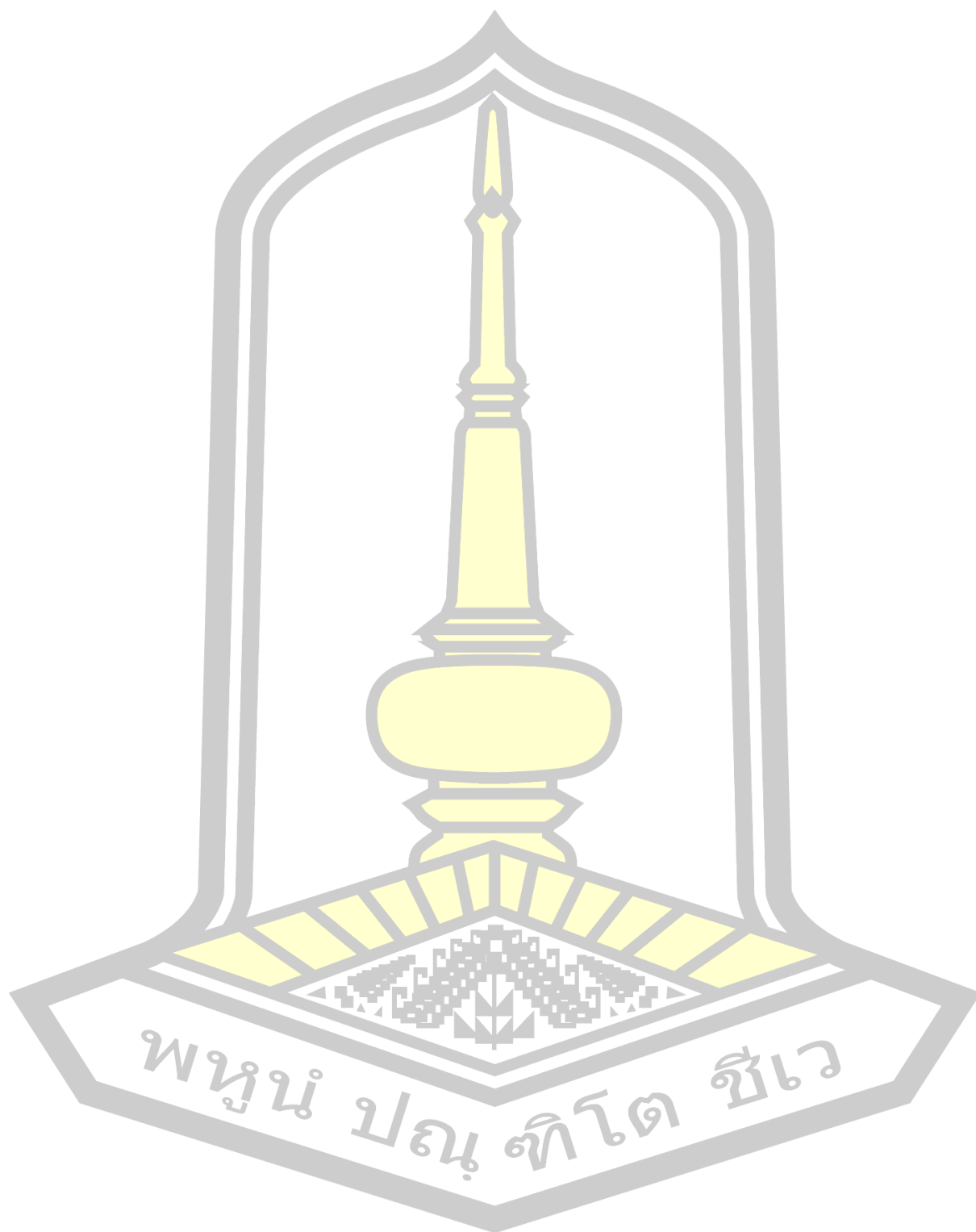
ชินวัตร เตரியมพล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฌ
สารบัญ.....	ญ
สารบัญตาราง.....	ฐ
สารบัญภาพประกอบ.....	ฒ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษา.....	4
สมมติฐานของการศึกษา.....	4
ประโยชน์ของการศึกษา.....	5
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา.....	5
ขอบเขตของการศึกษา.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล.....	21
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและแผนพัฒนาเทศบาล.....	26
บริบทของเทศบาลตำบลชัยวารี.....	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	44
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา.....	51

ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้สัมภาษณ์	51
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	52
วิธีการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ	53
การเก็บรวบรวมข้อมูล	55
การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	55
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	56
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	58
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	58
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	58
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	59
ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ เทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด	59
ส่วนที่ 2 ผลจากการสัมภาษณ์ของข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด	78
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	88
ความมุ่งหมายของการศึกษา	88
สรุปผล	88
อภิปรายผล	90
ข้อเสนอแนะ	94
บรรณานุกรม	96
ภาคผนวก	102
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	103
ภาคผนวก ข ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม	110
ภาคผนวก ค ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	114

สารบัญตาราง

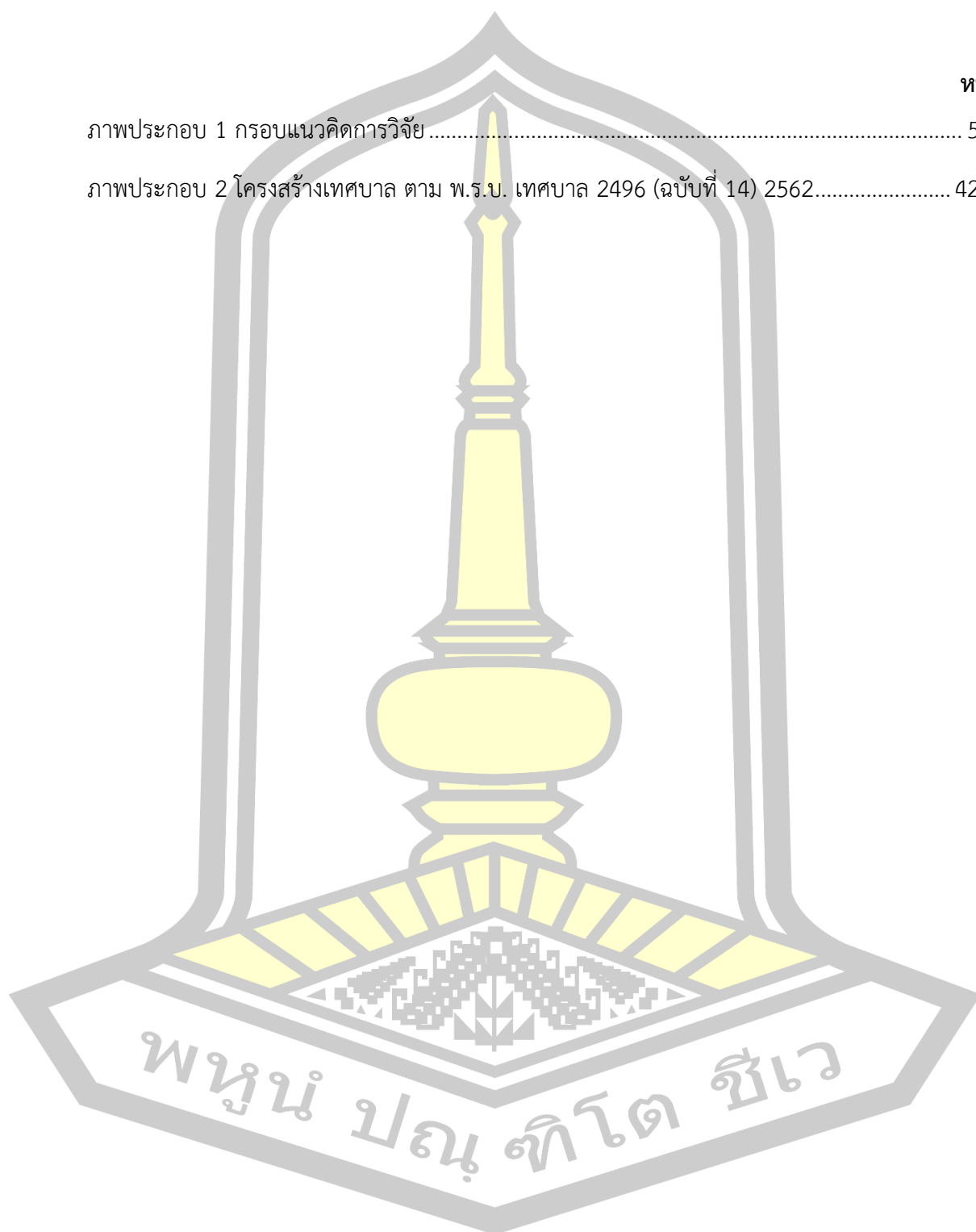
หน้า

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด	52
ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	59
ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน	61
ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการค้นหาคำปัญหา โดยรวมและรายข้อ	61
ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการวางแผน โดยรวมและรายข้อ	62
ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการดำเนินการ โดยรวมและรายข้อ	63
ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการรับผลประโยชน์ โดยรวมและรายข้อ	64
ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการตรวจสอบ โดยรวมและรายข้อ	65
ตาราง 9 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกัน	66
ตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกัน	67
ตาราง 11 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน	68

ตาราง 12 แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบรายคู่ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการค้นหาปัญหา จำแนกตามระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน.....	69
ตาราง 13 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอาชีพต่างกัน.....	70
ตาราง 14 แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบรายคู่ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการค้นหาปัญหา จำแนกตามอาชีพที่แตกต่างกัน.....	71
ตาราง 15 แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบรายคู่ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการดำเนินการจำแนกตามอาชีพที่แตกต่างกัน.....	71
ตาราง 16 แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบรายคู่ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการรับผลประโยชน์ จำแนกตามอาชีพที่แตกต่างกัน.....	72
ตาราง 17 แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบรายคู่ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามอาชีพที่แตกต่างกัน.....	73
ตาราง 18 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน.....	73
ตาราง 19 ความถี่ของปัญหาในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด.....	74
ตาราง 20 ความถี่ของข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด.....	76
ตาราง 21 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (ค่า IOC) ของแบบสอบถาม.....	111
ตาราง 22 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	115

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	5
ภาพประกอบ 2 โครงสร้างเทศบาล ตาม พ.ร.บ. เทศบาล 2496 (ฉบับที่ 14) 2562.....	42

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การปกครองท้องถิ่น เป็นการจัดระเบียบการปกครองตามหลักการกระจายอำนาจปกครอง (Decentralization) โดยรัฐหรือรัฐบาลกลางมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นไปดำเนินการปกครองตนเอง และจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างเพื่อสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยมีอิสระตามสมควรภายในขอบเขตของกฎหมาย การมอบอำนาจให้ท้องถิ่นนี้ทำให้เกิดสภาพการปกครองตนเอง หรือการปกครองตนเองในท้องถิ่น (Local Self Government) (วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ, 2559: 415) การจัดระบบการปกครองท้องถิ่นไทย แม้ว่าจะเป็นการกระจายอำนาจการปกครองให้ท้องถิ่นดำเนินการเป็นเวลานานมาแล้วก็ตาม แต่ปรากฏว่าเป็นการกระจายอำนาจแต่เพียงเล็กน้อยเท่านั้นซึ่งจะมีการกระจายอำนาจการปกครองอย่างสมบูรณ์แบบมากขึ้น หลังจากที่มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เป็นต้นมาต่อเนื่องจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 โดยที่รัฐธรรมนูญทั้ง 2 ฉบับ ได้กำหนดหลักการเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้มีความสอดคล้องกันคือ รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเอง ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การจัดบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะโดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดและประเทศเป็นส่วนรวมด้วย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2560: 23)

ทั้งนี้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้รัฐต้องจัดสรรงบประมาณใหแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นและถ่ายโอนภารกิจใหแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีความจำเป็นในการใช้ทรัพยากรรายได้ทั้งที่ท้องถิ่นจัดเก็บเองและรายได้ที่รัฐบาลจัดสรร ที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีความโปร่งใสมากที่สุด การวางแผนถือเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว โดยใช้ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม องค์กรปกครองท้องถิ่นจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องวางแผนการใช้ทรัพยากรเหล่านั้นให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต มีการปฏิบัติตามแผนงาน โครงการที่กำหนดให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในช่วงเวลาที่กำหนดมีการควบคุมติดตาม วัดและประเมินผล โดยการบริหารจัดการตามแผน แผนงาน โครงการนั้นจะต้องเป็น

การบริหารจัดการที่ดี มีความโปร่งใสและพร้อมที่จะให้มีการตรวจสอบทั้งโดยหน่วยงานของรัฐและประชาชน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2558: 13)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มีเจตนารมณ์สำคัญที่มุ่งหวังให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศและจะเห็นได้จากการกำหนดไว้ในหมวด 5 แห่งนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 78(3) รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจ ในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นนั้น และมาตรา 87 กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ นอกจากนี้ยังได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจด้านการปกครองไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550, 2550: 31)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 กำหนดไว้ในหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 78 ได้กำหนดให้รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับ การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ การจัดทำบริการสาธารณะทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมถึงการตัดสินใจทางการเมือง และการอื่นใด บรรดาที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน และมาตรา 249 ที่กำหนด (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560, 2560: 20)

ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องกำหนดยุทธศาสตร์กับการบริหารจัดการให้มีความสำคัญในเรื่องการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น และสนับสนุนการเตรียมความพร้อมของท้องถิ่นส่งเสริมขีดความสามารถทั้งด้านการวางแผน การเงิน การคลัง การลงทุน การดำเนินงานและส่งเสริมให้ท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมในการพัฒนา โดยมุ่งเน้นประสิทธิภาพ ความโปร่งใส รวมทั้งจัดกลไกระบบตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาและจัดทำงบประมาณตั้งแต่เริ่มแรกให้ช่วยกันคิด ช่วยกันทำเพื่อให้เกิดการทำงานงบประมาณที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง และจะได้รับความร่วมมือจากประชาชนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ออกความคิดเห็นเสนอแนะ และตรวจสอบการทำแผนรวมถึงงบประมาณในหลายขั้นตอน การมีส่วนร่วมของประชาชนจะช่วยพัฒนาและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการประชาธิปไตยด้วย (มูลนิธิส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2552: 10-11)

การปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลเป็นการปกครองที่รัฐบาลกลางกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นเพื่อดำเนินการปกครองตนเอง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นถูกให้

ความสำคัญมากขึ้น ตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นต้นมา การปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ในรัฐธรรมนูญได้เพิ่มกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังจะเห็นได้จาก มาตรา 76 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ และ (มาตรา 79) รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล รวมทั้งมีส่วนร่วมในการส่งเสริมบำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน แต่อย่างไรก็ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ถูกคณะรัฐประหารปี 2549 ยกเลิกและร่างใหม่เกิดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ขึ้นมา (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550, 2550: 19)

แผนพัฒนาเทศบาล เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของเทศบาลที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นซึ่งต้องสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เพื่อกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการที่เทศบาลจัดทำขึ้นในแต่ละปีงบประมาณ นอกจากนี้ยังต้องมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อให้กระบวนการจัดทำงบประมาณเทศบาลเป็นไปอย่างละเอียดความรอบคอบ เพื่อให้การใช้จ่ายเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ นอกจากนี้แผนพัฒนาเทศบาลต้องผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนพัฒนาเพื่อป้องกันปัญหาและวางแนวทางของการดำเนินงานที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพราะการวางแผนเป็นการวางแผนการจัดการเพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานได้ เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม ความต้องการของประชาชนในชุมชน และปัญหาในการดำเนินงาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อเป้าหมายขององค์กร เพื่อให้เกิดการยอมรับแนวคิดใหม่ จากการเปลี่ยนแปลงของทางสังคมจึงทำให้มีการยอมรับแนวคิดเชิงระบบ นำมาใช้ในองค์กรยุคปัจจุบัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนา และลดความล่าช้าของหน่วยงานที่เกิดจากการผิดพลาด ดังนั้นการวางแผนจึงเป็นการจำแนกงานเพื่อให้เกิดระบบของแต่ละแผนงาน ทำให้การดำเนินงานในองค์กรเกิดความชัดเจน (อรทัย ก๊กผล, 2561: 40)

เทศบาลตำบลชัยวารี ได้รับทราบสภาพปัญหาว่าประชาชนในชุมชนและสมาชิกเทศบาลตำบลไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการพัฒนาเทศบาลเท่าที่ควร ทำให้การกำหนดภารกิจและแนวทางการดำเนินงานไม่เป็นระบบและการจัดทำแผนไม่บรรลุเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างชัดเจน เพราะประชาชน ซึ่งเป็นผู้ที่สะท้อนถึงปัญหาต่างๆ ในหมู่บ้านไม่เข้าร่วมดำเนินการจัดทำแผนอย่างจริงจัง จึงส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นไปตามแผนและเป็นไปตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง (เทศบาลตำบลชัยวารี, 2563: 12-14) ซึ่งจากรายงานการประชุมประชาคมเทศบาลตำบลชัยวารีประจำปีงบประมาณ 2563 ที่ประชุมเทศบาล

ตำบลชัยวารี พบว่า ปัจจุบันการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลชัยวารี ประสบปัญหา ประชาชนไม่ให้ความสนใจในกระบวนการมีส่วนร่วม เช่น เข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้าน เพื่อวางแผนทางการวางแผนพัฒนาชุมชน ปัญหาเทศบาลยังขาดการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนเข้าร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ปัญหาเทศบาลไม่ได้จัดลำดับความสำคัญ ความจำเป็นเร่งด่วนของโครงการพัฒนาในแผนชุมชน ปัญหาโรงเรียนจากประชาชนบางกลุ่มว่าเทศบาลพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเฉพาะในกลุ่มของตน ปัญหาเทศบาลมุ่งพัฒนาเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานมากเกินไป โดยไม่สนใจพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาเทศบาลไม่พัฒนาส่งเสริมเศรษฐกิจในชุมชน ปัญหาขาดตลาดรองรับในการจำหน่ายผลผลิตจากชุมชน เป็นต้น (เทศบาลตำบลชัยวารี, 2563: 16)

จากสภาพการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาเสนอต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลได้มีการกระตุ้น ประชาสัมพันธ์ และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ร่วมกับเทศบาล รวมทั้งเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาในการมีส่วนร่วมพัฒนา แผนพัฒนาของเทศบาลให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในท้องถิ่นต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีความแตกต่างกันในด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

สมมติฐานของการศึกษา

ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ดแตกต่างกัน

ประโยชน์ของการศึกษา

1. เพื่อทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อทราบถึงปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาในการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
3. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา นำไปวางแผนเพื่อปรับปรุงงานนโยบายและแผนเพื่อให้ประชาชนเป็นผู้ขับเคลื่อนแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้อย่างแท้จริง

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้บูรณาการแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของ บัญชร แก้วส่อง (2559: 28) และเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2539: 272-273) 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการค้นหาปัญหา ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการตรวจสอบมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด 5 ด้าน ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตของการศึกษา

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้สัมภาษณ์
 - 1.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในเขตเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 2,724 คน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2563: 37-38)
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในเขตเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 349 คน โดยหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณด้วยสูตรของ Taro Yamanae (1973: 727)
 - 1.3 ผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 10 คน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่รัฐ 2 คน ผู้นำชุมชน 4 คน และประชาชน 4 คน
2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
 - 2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่
 - 2.1.1 เพศ
 - 2.1.2 อายุ
 - 2.1.3 ระดับการศึกษา
 - 2.1.4 อาชีพ
 - 2.1.5 รายได้ต่อเดือน
 - 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จำนวน 5 ด้าน ดังนี้
 - 2.2.1 ด้านการค้นหาปัญหา
 - 2.2.2 ด้านการวางแผน
 - 2.2.3 ด้านการดำเนินการ
 - 2.2.4 ด้านการรับผลประโยชน์
 - 2.2.5 ด้านการตรวจสอบ
3. พื้นที่ศึกษาพื้นที่ในการศึกษาคั้งนี้คือ เทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด
4. ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล เดือนกันยายน – ธันวาคม 2563
5. วิธีศึกษา ใช้การศึกษาทั้งเชิงปริมาณและการศึกษาเชิงคุณภาพ

นียมศัพท์เฉพาะ

1. แผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง แผนที่คนในชุมชนมีส่วนร่วมคิดร่วมทำตั้งแต่ต้นเพื่อแก้ไขปัญหาชุมชนของตนเอง และทุกคนในชุมชนร่วมรับประโยชน์ที่เกิดขึ้น ซึ่งงานวิจัยนี้หมายถึง แผนพัฒนาท้องถิ่น 5 ปี (พ.ศ.2561 – 2565) ของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา หมายถึง การที่ประชาชนหรือกลุ่มบุคคล ได้เข้ามามีความสัมพันธ์หรือมีส่วนร่วมกับหน่วยงานเทศบาลในการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยที่ประชาชนได้แสดงออกถึงการร่วมเสนอความคิดเห็น ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมติดตามผล ร่วมรับผิดชอบ อันประกอบด้วย 5 ประเด็น ดังนี้

2.1 ด้านการค้นหาปัญหา หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการร่วมคิดวิเคราะห์ปัญหา ร่วมค้นหาสาเหตุที่มาของปัญหา ร่วมเสนอสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ร่วมในการอภิปรายปัญหาและความต้องการของชุมชน รวมทั้งร่วมในการออกเสียงสนับสนุนและคัดค้านข้อมูลปัญหาและความต้องการของชุมชนต่อที่ประชุม

2.2 ด้านการวางแผน หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกตัวแทนเพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา ร่วมกำหนดภารกิจในการพัฒนา ร่วมกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนา ร่วมจัดลำดับแผนงานและโครงการในการพัฒนา รวมถึงร่วมกำหนด โครงการ/กิจกรรมในการพัฒนา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลชัยวารี

2.3 ด้านการดำเนินการ หมายถึง การที่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชัยวารีมีส่วนร่วมในโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับเทศบาลตำบลในการพัฒนาท้องถิ่น ให้บรรลุตามเป้าหมาย การปฏิบัติงานตามแผนการดำเนินงานที่ได้กำหนดแผนงานตามระยะเวลาที่กำหนดเพื่อนำสู่แนวทางการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ต่อไป

2.4 ด้านการรับผลประโยชน์ หมายถึง การที่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชัยวารีมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ ของเทศบาลตำบลที่ดำเนินการตามแผนพัฒนาท้องถิ่น

2.5 ด้านการตรวจสอบ หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมตรวจสอบ ประเมินผลงาน ควบคุม ประสานงานและติดตามโครงการ/กิจกรรม ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเทศบาลชัยวารี รวมทั้งร่วมในการเสนอแนะแนวทางแก้ไขปรับปรุงกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล

3. เทศบาล หมายถึง เทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 มีฐานะเป็นนิติบุคคล

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล
3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและแผนพัฒนาเทศบาล
4. บริบทของเทศบาลตำบลชัยวารี
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ในที่นี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงความหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม รูปแบบของการมีส่วนร่วม ระดับการมีส่วนร่วม และประโยชน์ของการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. ความหมายของการมีส่วนร่วม

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ มีทั้งความหมายที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันตามทัศนคติของแต่ละท่าน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

เจริญ ภัสระ (2550: 1) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง ความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาขีดความสามารถของตน ด้วยการร่วมคิด การร่วมตัดสินใจ อีกทั้งใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนร่วมกับวิทยาการที่เหมาะสมในการจัดการและกระจายทรัพยากรที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็น โดยอาศัยความช่วยเหลือของหน่วยงานภายนอกน้อยที่สุด

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2551: 4) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง และการที่จะสามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแล้วจำเป็นที่จะต้องยอมรับปรัชญาที่ว่ามนุษย์ทุกคนปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีความสุขได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของกลุ่ม ขณะเดียวกันจะต้องยอมรับด้วยความบริสุทธิ์ใจว่า มนุษย์สามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาสและได้รับการชี้ทางที่ถูกต้อง

สุวรรณ พินตานนท์ (2551: 46) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง ความร่วมมือของประชาชนด้วยความตั้งใจและสมัครใจ โดยไม่ถูกบังคับ ซึ่งประชาชนจะต้องมีส่วนร่วม ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตกลงใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนงานและโครงการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลและโครงการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา

เจตน์ มงคล (2552: 10) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานพัฒนาในลักษณะของการร่วมตั้งแต่เข้าร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามและประเมินผล

ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ (2552: 20) การมีส่วนร่วมคือ การที่ประชาชนหรือชุมชน พัฒนาขีดความสามารถของตนเองในการจัดการควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างมีศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคมในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตนเอง

พิเชษฐ์ วงศ์เกียรติขจร (2552: 62-63) ได้ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วมของประชาชนและการพัฒนาชุมชนว่า หมายถึง กระบวนการที่รัฐทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้กับประชาชนและชุมชน ทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคน ชุมชน สมาคม มูลนิธิ และองค์กรอาสาสมัครรูปแบบต่างๆ โดยให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมหรือดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องรวมกัน เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้และการบรรลุวัตถุประสงค์

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2553: 138) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมใน 2 ลักษณะ กล่าวคือในเรื่องที่อยู่ในพื้นที่ส่วนบุคคลและผลประโยชน์สาธารณะ

1. การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชน มีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดโครงการ เช่น การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผนการตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตาม ประเมินผลรวมถึงการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ โดยที่โครงการพัฒนาดังกล่าวจะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน
2. การมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็นสองประเภท คือ การส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมือง และการเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยรัฐ โดยกรมส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมือง โดยประชาชนหรือชุมชน เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชนอันจะก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตน และได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา และมีการเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยรัฐมาเป็นการพัฒนาที่ประชาชนมีบทบาทหลัก โดยการกระจายอำนาจทางการเมือง การบริหารมีอำนาจต่อรองในการ

จัดการทรัพยากร โดยอยู่ในมาตรฐานเดียวกัน ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็น การคืนอำนาจในการพัฒนาให้แก่ประชาชน เพื่อให้มีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตตนเอง

พรรณนิภา โสทธิพันธ์ (2553: 21) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง ความร่วมมือ ของประชาชนทั้งของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกัน ร่วมกันรับผิดชอบหรือเข้าร่วม กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เพื่อการพัฒนาและแลกเปลี่ยนให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการโดยการ กระทำของกลุ่มหรือองค์กร

สมพงษ์ เกษมสิน (2553: 194) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลได้ มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานทั้งในด้านการแสดงความคิดเห็นและการปฏิบัติกรมีส่วนร่วมจะช่วย สร้างพลังจิตให้ร่วมกันปฏิบัติงานอย่างเต็มที่มีประสิทธิภาพมากกว่าการยินยอมปฏิบัติตามคำสั่ง นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมจะช่วยกระตุ้นให้บุคคลสนับสนุนเป้าหมายตลอดจนวัตถุประสงค์ร่วมของ องค์กรด้วย จากความหมายดังกล่าว จะเห็นว่าการมีส่วนร่วมปฏิบัติงานภายในองค์การประกอบด้วย สารระสำคัญ 3 ประการ คือ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมให้เกิดการยอมรับ ในเป้าหมาย และการมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบ

โกวิทย์ พวงงาม (2553: 63-64, 81-82) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ของประชาชน ว่าหมายถึง การให้ออกาสประชาชนเป็นฝ่ายตัดสินใจ กำหนดปัญหาความต้องการของ ตนเองอย่างแท้จริงเป็นการเสริมพลังอำนาจ (Empowerment) ให้แก่ประชาชน กลุ่ม องค์กรชุมชน ให้สามารถระดมขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากร การตัดสินใจ และควบคุมดูแลกิจกรรม ต่างๆ ในชุมชนมากกว่าที่จะเป็นฝ่ายตั้งรับ การมีส่วนร่วม เป็นอำนาจในการตัดสินใจของบุคคล กลุ่ม องค์กร ในการเข้าร่วมกระบวนการทำงานหนึ่งที่อาศัยความพร้อมเพรียงกัน เพื่อสร้างพื้นที่ทั้งด้าน การทำงานและจิตใจที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จตามที่ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทาง กายภาพ สภาพความคิด ระบบความเชื่อและความยึดมั่นถือมั่นภายในตัวตนของแต่ละบุคคล แต่ละ หน่วยงานแต่ละองค์กร อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับกาลเวลาแต่ละยุคแต่ละสมัย การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจของ การเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (Teamwork) ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนา ก็คงไม่ แปรลกเพราะการมีส่วนร่วมทำให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนร่วมทั้งหมดสามารถเข้าใจสถานการณ์ของงาน โดยภาพรวมทั้งหมด โดยเฉพาะการทำให้รู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน กลุ่ม องค์กร ที่อยู่ใน กระบวนการคิดริเริ่ม ตัดสินใจ วางแผนงาน และดำเนินงาน เป็นต้น ที่ส่งผลให้เกิดการอุทิศตนในการ ปฏิบัติงานนั้นๆ มากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปตามแนวทางที่ได้วางไว้

Cohen และ Uphoff (1977: 6) กล่าวว่า “การมีส่วนร่วม” จะต้องประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของประชาชน 4 ประการ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจว่าจะทำ อะไรและทำอย่างไร 2) มีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการ ตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรสนับสนุน โครงการ และการร่วมมือกับองค์กร หรือกลุ่มกิจกรรมเป็นการเฉพาะ 3) มีส่วนร่วมในการแบ่งปัน ผลประโยชน์อันเกิดจากโครงการพัฒนาและ 4) มีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

White (1982: 23) ได้ให้คำจำกัดความว่า การมีส่วนร่วมประกอบด้วย 4 มิติด้วยกัน คือ มิติที่หนึ่งคือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะทำอะไรควรทำและทำอย่างไร มิติที่สองมีส่วนร่วมในการเสียสละในการพัฒนา การลงมือปฏิบัติการตามที่ตัดสินใจ มิติที่สาม มีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน มิติที่สี่การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชน เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องร่วมกัน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ โดยการร่วมมือสนับสนุนการพัฒนาต่างๆ ไปกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง

2. ระดับการมีส่วนร่วม

บัทเซอร์ แก้วส่อง (2559: 112) ได้กล่าวว่าเนื่องจากการมีส่วนร่วมในแต่ละระดับคาบเกี่ยวกัน เพื่อให้ผลในทางปฏิบัติ ควรกำหนดกรอบระดับความเข้มของการมีส่วนร่วมกว้างๆ เป็น 3 ระดับ

ระดับที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมเทียม (Pseudo-Participation) หรือการมีส่วนร่วมแบบถูกกระทำ (Passive Participation) การมีส่วนร่วมในระดับนี้ผู้เข้าร่วมไม่มีอำนาจใดๆ ในการตัดสินใจแต่เป็นฝ่ายกระทำตามการตัดสินใจของบุคคลอื่นเท่านั้น

ระดับที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมบางส่วน (Partial Participation) การมีส่วนร่วมในระดับนี้ ผู้เข้าร่วมมีส่วนในการเสนอความคิดเห็น แต่อำนาจในการตัดสินใจอยู่ที่บุคคลอื่น

ระดับที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมที่แท้จริง (Genuine Participation) การมีส่วนร่วมในระดับนี้ความคิดเห็นของบุคคลที่เข้าร่วมได้รับการรับฟัง และยอมรับเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอำนาจ การตัดสินใจอยู่ที่ผู้เข้าร่วมนั่นเอง

เจมส์ คีต ปันทอง (2539: 272-273) ได้กล่าวถึงการระดมประชาชนหรือการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาของชาวบ้านขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าชาวบ้านยังไม่สามารถเข้าใจปัญหา และสาเหตุของปัญหาด้านตัวของเขาเอง กิจกรรมต่างๆ ที่ตามมาก็ไร้ประโยชน์ เพราะชาวบ้านจะขาดความเข้าใจและมองไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมนั้น สิ่งหนึ่งที่แน่นอนที่สุดก็คือ ชาวชนบทเป็นผู้อยู่กับปัญหา และรู้จักปัญหาของตนเองดีที่สุดแต่มนุษย์ย่อมจะยังมองปัญหาของตนไม่ชัดเจน จนกว่าจะมีเพื่อนมาช่วยให้ตนวิเคราะห์ถึงปัญหาของตนได้เด่นชัดยิ่งขึ้น เจ้าหน้าที่หรือนักพัฒนาจึงน่าจะมีหน้าที่เสมือนหนึ่งเป็นกระจกเงาผู้คอยสะท้อนภาพหรือเป็นจิตแพทย์ผู้คอยซักถามให้ชาวชนบทเห็นภาพของปัญหาและวิเคราะห์ปัญหาด้วยตนเอง

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนเป็นขั้นตอนต่อไปที่ขาดไม่ได้ เพราะถ้าหากเจ้าหน้าที่นักพัฒนาต้องการแต่ผลงานพัฒนาวัตถุให้เสร็จสิ้นโดยฉับไว ก็จะต้องมีการวางแผนงานด้วยตนเองผลที่ตามมาก็คือ ต่อไปเมื่อขาดหน้าที่ชาวชนบทก็ไม่สามารถจะสามารถวางแผนงานได้ด้วย

ตนเองอาจมีความยากลำบากที่จะผลักดันให้เจ้าหน้าที่ หรือนักพัฒนาทำหน้าที่เป็นแต่เพียงเพื่อน ของชาวชนบทในการช่วยกันวางแผนงาน เพราะชาวชนบทโดยทั่วๆ ไปมีการศึกษาน้อย แต่ถ้าเรา ไม่ให้ชาวชนบทได้มีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้ โอกาสที่ชาวชนบทจะได้รับการศึกษาและพัฒนาตนเองใน การวางแผนก็จะหมดไป เจ้าหน้าที่หรือนักพัฒนาจะต้องทำให้ได้ว่าการศึกษาใดก็ตามต้องเริ่ม ความยากง่าย เร็ว ช้า จากระดับของผู้ที่จะรับการศึกษา มิใช่จากระดับความรู้ความสามารถของตน

3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน กล่าวคือ หลังจากที่ได้มีการวางแผนงานแล้ว ก็จะนำมาสู่ในขั้นตอนการดำเนินงาน ซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญในปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง เพราะจากประสบการณ์การทำงานชนบท อย่างน้อยชาวชนบทมีแรงงานของตนเป็นขั้นต่ำที่สุดที่ สามารถจะเข้าร่วมได้ และในหลายๆ แห่งชาวชนบทสามารถจะร่วมลงทุนในกิจกรรมหลายๆ ประเภท ได้ การร่วมดำเนินงาน จะทำให้ชาวชนบท คิดต้นทุนให้กับตนเองในการดำเนินงาน และจะระมัดระวัง รักษากิจกรรมที่สร้างขึ้น เพราะเขาจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของซึ่งต่างไปจากสภาพที่การลงทุนและ ปฏิบัติงานทั้งหมดมาจากปัจจัยภายนอก จะมีอะไรเสียหาย ก็ไม่ต้องเดือดร้อนมากนัก และการ บำรุงรักษาจะไม่เกิด เพราะเมื่อไม่ใช่ของเขาเขาก็จะไม่บำรุงรักษา ไม่รัก และหวงแหนมัน นอกจากนี้ การร่วมปฏิบัติงานด้วยตนเองทำให้ได้เรียนรู้การดำเนินกิจกรรมอย่างใกล้ชิด และ เมื่อเห็นประโยชน์ก็จะสามารถดำเนินกิจกรรมชนิดนั้นด้วยตนเองต่อไปได้

4. การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างยิ่งอีก เหมือนกัน เพราะถ้าหากการดำเนินการโดยบุคคลภายนอก ชาวชนบทย่อมจะไม่ได้ประเมิน ด้วยตนเองว่างานที่ทำไปนั้นได้รับผลดี ได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างใดการดำเนินกิจกรรมอย่าง เดียวกันในโอกาสต่อไปจึงอาจประสบความยากลำบาก เพราะชาวชนบทไม่ได้ประโยชน์จากการ ดำเนินงานบุคคลภายนอกที่ไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมนั้นๆ แต่ถ้าคิดถึงจุดมุ่งหมายของการพัฒนาที่ มุ่งจะพัฒนาคนการคำนึงถึงแต่ความเที่ยงธรรมในแนวความคิดของคนภายนอกย่อมไร้ประโยชน์ การผสมผสานระหว่างคนนอกกับชาวชนบทน่าจะเกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์มากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากส่วนประกอบของคนนอกที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับกิจกรรมจะเป็นชาวชนบทในหมู่บ้านอื่นๆ มาร่วมประเมินด้วยก็จะก่อให้เกิดประโยชน์ไม่น้อย เพราะนอกจากจะเป็นการเผยแพร่กิจกรรมออกไป (ถ้ากิจกรรมนั้นเกิดประโยชน์) แล้ว ชาวชนบทเองจะเข้าใจและมองคุณค่าของสิ่งต่างๆ คล้ายคลึงกับ ชาวชนบทด้วยกันเอง

5. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่สำคัญอย่างยิ่ง อีกเหมือนกัน เพราะถ้าหากการตรวจสอบขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน แต่เป็นการดำเนินการโดย บุคคลภายนอกที่ไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมนั้นๆ แต่ถ้าคิดถึงจุดมุ่งหมายของการพัฒนาที่มุ่งจะพัฒนา คนการคำนึงถึงแต่ความเที่ยงธรรมอาจจะไร้ประโยชน์ การผสมผสานระหว่างคนภายนอกกับชุมชน น่าจะเกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์มากกว่า เพราะนอกจากจะเป็นการตรวจสอบแล้วยังแลกเปลี่ยน ความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการและการเผยแพร่กิจกรรมออกไปสู่ชุมชนอื่นๆ

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2556: 17) กล่าวถึง ระดับการมีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น 5 ระดับ อย่างกว้างๆ คือ

1. การมีส่วนร่วม เป็นผู้ให้ข้อมูลของตน/ครอบครัว/ชุมชนของตน เช่น การให้ข้อมูลการเจ็บป่วยของตนแก่แพทย์ ถ้าไม่ร่วมให้ข้อมูลที่เป็นจริง หรือแพทย์ไม่ฟังจริงก็รักษาไม่ได้ผลดี
2. การมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูล-ข่าวสาร เช่นการรับรู้ข้อมูลของตนจากแพทย์ เพื่อจะเป็นแนวทางการตัดสินใจได้ดีขึ้น เพราะสิ่งที่แพทย์รู้เกี่ยวกับตนนั้น ตนเองไม่รู้ทุกเรื่อง
3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยเฉพาะเกี่ยวกับโครงการที่ตนจะมีส่วนได้ส่วนเสียด้วย
4. การมีส่วนร่วมทำ คือร่วมในขั้นตอนการดำเนินงานทั้งหมด
5. การมีส่วนร่วมสนับสนุน คือ อาจไม่มีโอกาสร่วมทำ แต่มีส่วนร่วมช่วยเหลือด้านอื่นๆ เพื่อให้โครงการสำเร็จ

3. รูปแบบของการมีส่วนร่วม

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2556: 10) เสนอรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง (Direct Participation) โดยผ่านองค์กรจัดตั้งของประชาชน (Inclusive Organization) เช่น การรวมกลุ่มเยาวชน กลุ่มต่างๆ
2. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางอ้อม (Indirect Participation) โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน (Representative Organization) เช่น กรรมการของกลุ่ม หรือชุมชนกรรมการกลุ่มเลี้ยงไหม กรรมการหมู่บ้าน
3. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการเปิดโอกาสให้ (Open Participation) โดยผ่านองค์กรที่ไม่ใช่ผู้แทนของประชาชน (Non-Representative Organization) เช่น สถาบันหรือหน่วยงานที่เชิญชวน หรือเปิดโอกาสให้กับประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเมื่อไรก็ได้ตลอดเวลา

ทงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ และคณะ (2554: 77-78) เสนอว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนควรมีส่วนร่วมครบทุกขั้นตอน คือนับตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการคิด การศึกษาปัญหาความต้องการ การวางแผน จัดทำโครงการ การปฏิบัติตามโครงการ จนถึงการติดตามและประเมินผลโครงการ

ชูชาติ พ่วงสมจิตร์ (2551: 28-29) ได้จำแนกลักษณะการมีส่วนร่วมออกเป็น 11 มิติ คือ

1. จำแนกตามกิจกรรมในการมีส่วนร่วม
2. จำแนกตามประเภทของกิจกรรมหรือขั้นตอนของการมีส่วนร่วม
3. จำแนกตามระดับความสมัครใจในการเข้าร่วม
4. จำแนกตามวิธีของการมีส่วนร่วม
5. จำแนกตามระดับความเข้มของการมีส่วนร่วม
6. จำแนกตามระดับความถี่ของการมีส่วนร่วม
7. จำแนกตามประสิทธิผลของการมีส่วนร่วม

8. จำแนกตามพิสัยของกิจกรรม
9. จำแนกตามระดับขององค์กร
10. จำแนกตามประเภทของผู้มีส่วนร่วม
11. จำแนกตามลักษณะของการวางแผน

กรรมวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถทำได้หลายวิธีที่สำคัญมีดังต่อไปนี้
(โกวิท พวงงาม, 2559: 11)

1. การเข้าร่วมประชุมอภิปราย เป็นการเข้าร่วมอภิปรายหรือเนื้อหาสาระของแผนงานหรือโครงการพัฒนา เพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชน
2. การถกเถียง เป็นการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งตามวิถีทางประชาธิปไตยเพื่อให้ทราบถึงผลดี ผลเสียในกรณีต่างๆ โดยเฉพาะประชาชนในท้องถิ่นที่มีผลกระทบ ทั้งทางบวกและทางลบต่อความเป็นอยู่ของเขา
3. การให้คำปรึกษาแนะนำ ประชาชนต้องร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการบริหารโครงการเพื่อให้ความมั่นใจว่ามีเสียงของประชาชนที่ถูกผลกระทบ เข้ามีส่วนร่วม รับรู้และร่วมในการตัดสินใจและการวางแผนด้วย
4. การสำรวจ เป็นวิธีการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ อย่างทั่วถึง
5. การประสานงานร่วม เป็นกรรมวิธีที่ประชาชนเข้าร่วมตั้งแต่การคัดเลือกตัวแทนของกลุ่มเข้าไปเป็นแกนนำในการจัดการหรือบริหาร
6. การจัดทัศนศึกษา เป็นการให้ประชาชนได้เข้าร่วมตรวจสอบข้อเท็จจริง ณ จุดดำเนินการ ก่อนให้มีการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง
7. การสัมภาษณ์หรือพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับผู้นำ รวมทั้งประชาชนที่ได้รับผลกระทบเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่น
8. การไต่สวนสาธารณะ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นต่อนโยบาย กฎ ระเบียบในประเด็นต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อประชาชน โดยรวม
9. การสาธิต เป็นการใช้เทคนิคการสื่อสารทุกรูปแบบเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนรับทราบอย่างทั่วถึงและชัดเจนอันจะเป็นแรงจูงใจให้เข้ามามีส่วนร่วม
10. การรายงานผล เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทบทวนและสะท้อนผลการตัดสินใจต่อโครงการอีกครั้งหนึ่ง หากมีการเปลี่ยนแปลงจะได้แก้ไขได้ทันที่

Chapin (1974: 109) ได้ทำการศึกษาแบบของการมีส่วนร่วม และได้แบ่งแบบการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 แบบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมประชุม (Attendance at Meetings)
2. การมีส่วนร่วมออกเงิน (Financial Contribution)
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ (Membership or Committees)

4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ (Position of Leadership)

Cohen และ Uphoff (1977: 78) ได้กำหนดรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ 4 แบบ

คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งอาจจะเป็นการตัดสินใจตั้งแต่เรามีการตัดสินใจในส่วนกิจกรรม และการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ซึ่งอาจจะเป็นวัตถุประสงค์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

จากแนวความคิดในเรื่องรูปแบบและลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นได้ทั้งการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการกำหนดนโยบาย ด้านกิจกรรม ด้านการตรวจสอบ ด้านการแสดงออกด้วยวิธีอื่น โดยจะร่วมแบบเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้

Cohen และ Uphoff (1977: 78) ได้แบ่งชนิดของการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ระดับ

คือ

1. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจและตัดสินใจปฏิบัติการ
2. มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากรและการประสานความร่วมมือ
3. มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ไม่จำเป็นว่าจะจะเป็นวัตถุประสงค์ ประโยชน์ทางด้านสังคมหรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล
4. มีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อทราบปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

โกวิทย์ พวงงาม (2553: 273-274) ได้กล่าวถึงวิธีการให้กลุ่มองค์กรในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาตำบลแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การร่วมคิด หมายถึง การร่วมคิดค้นหาปัญหาและความต้องการที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมถึงวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาและความต้องการ รวมทั้งร่วมคิดสร้างวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ หรือวิธีการทำงานให้ได้ผลตามความต้องการที่กำหนด
2. การจัดทำแผนร่วมกัน เป็นการวางแผนการดำเนินงานร่วมกันของคนในองค์กรต่างๆ ที่รวมกลุ่มกันขึ้น ในแผนการดำเนินงานนั้นอาจจะมีโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาเพื่ออนาคต
3. ร่วมปฏิบัติ เป็นการรวมคนในกลุ่มต่างๆ ให้ทำงานร่วมกันตามแผนที่วางไว้ภายใต้จิตสำนึกที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน
4. ร่วมติดตามผลประเมินผล การติดตามผลประเมินผลการดำเนินงานที่กลุ่มได้คิดปฏิบัติร่วมกันนั้น จะทำให้ทราบความก้าวหน้าของการปฏิบัติงาน ทราบปัญหาอุปสรรค เพื่อร่วมกันคิดหาทางแก้ปัญหา

5. ร่วมรับประโยชน์ ผลจากการที่ทุกคน ทุกองค์กรได้ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ และเกิดผลตามที่ตั้งจุดประสงค์และเป้าหมายไว้ ทุกคนก็จะได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติร่วมกัน และทุกคนก็ต้องรักษาประโยชน์ที่ได้นี้ให้ได้รับตลอดไป

ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์ (2553: 50) ได้เสนอขั้นตอนของการมีส่วนร่วมจากประสบการณ์ภาคสนาม ในประเทศไทยว่าการมีส่วนร่วมที่แท้จริงนั้นน่าจะมี 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ขั้นตอนนี้เป็นส่วนแรกที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าชาวบ้านยังไม่สามารถเข้าใจปัญหาและค้นหาสาเหตุของปัญหาด้วยตัวของเขาเองได้ กิจกรรมต่างๆ ที่ตามมาก็ไร้ประโยชน์เพราะจะขาดความเข้าใจและมองไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมนั้น

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินกิจกรรม การวางแผนการดำเนินกิจกรรมเป็นขั้นตอนต่อไปที่ขาดไม่ได้ หากเจ้าหน้าที่หรือนักพัฒนาต้องการแต่ผลงานการพัฒนาให้เสร็จสิ้นโดยฉับไว ก็จะดำเนินการวางแผนงานด้วยตนเอง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนจะช่วยให้ชุมชนเข้าใจปัญหาของตนเองและสามารถวางแผนได้ด้วยตนเองในที่สุด

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน ชุมชนมีทรัพยากรที่สามารถลงทุนและปฏิบัติงานได้ เพราะจากประสบการณ์การทำงานในชนบทอย่างน้อยก็มีแรงงานของตนเองเป็นขั้นต่ำสุดที่จะเข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงานจะทำให้ชุมชน รู้จักคิด ตันทุนให้กับตัวเองในการดำเนินงาน และจะระมัดระวังรักษากิจกรรมที่สร้างขึ้น เพราะจะมีความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของซึ่งต่างไปจากสภาพที่การลงทุน และการปฏิบัติงานทั้งหมดมาจากปัจจัยภายนอกจะมีอะไรเสียหายก็ไม่เดือดร้อนมากนัก

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่สำคัญอย่างยิ่งอีกเหมือนกัน เพราะถ้าหากการติดตามและการประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน แต่เป็นการดำเนินการโดยบุคคลภายนอกชุมชนก็ไม่สามารถทราบว่างานที่ทำ ไปนั้นได้รับผลดี ได้รับประโยชน์อย่างไรหรือไม่ถึงแม้ว่าจะมีผู้โต้แย้งว่าการประเมินที่เที่ยงธรรมที่สุดน่าจะมาจากบุคคลภายนอกที่ไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมนั้นๆ แต่ถ้าคิดถึงจุดมุ่งหมายของการพัฒนาที่มุ่งพัฒนาคน การคำนึงถึงแต่ความเที่ยงธรรมอาจจะไร้ประโยชน์ การผสมผสานระหว่างคนภายนอกกับชุมชนน่าจะเกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์มากกว่า

สุชาติ จักรพิสุทธิ์ (2558: 17) กล่าวว่าหลักการและกระบวนการของการมีส่วนร่วม ได้แก่

1. การระดมความคิด คือ การคิดค้นและวิเคราะห์ปัญหาร่วมกัน ในลักษณะของการร่วมคิด มีใจจากฝ่ายเดียว บนพื้นฐานความศรัทธาว่าทุกคนที่เข้ามามีส่วนร่วมนั้นมีศักยภาพ

2. การวางแผน คือ นำสิ่งที่ร่วมกันคิดมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการร่วมกัน ด้วยการระดมทรัพยากรจากทุกฝ่าย (คน สิ่งของ งบประมาณ ฯลฯ)

3. การลงมือทำ คือ การนำแผนงานที่ได้ ไปร่วมกันทำ หรือแบ่งงานกันรับผิดชอบเพื่อให้เป็นไปตามแผนหรือเป้าหมายที่วางไว้

4. การติดตามประเมินผล คือ ร่วมกันติดตามผลงานที่ทำและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการท างาน ร่วมกันคิดพัฒนาปรับปรุงให้งานดีขึ้น

5. การรับผลประโยชน์ร่วมกัน มีทั้งผลประโยชน์ทางรูปธรรมที่ต้องการให้เกิดตามกิจกรรมที่ทำนั้น และผลประโยชน์โดยอ้อม แต่มีความสำคัญมาก คือ การเรียนรู้จากการร่วมคิดร่วมทำ และความสัมพันธ์ระหว่างภาคีที่พัฒนาไปสู่การมีส่วนร่วมที่สมานฉันท์ เสมอภาค และเอื้ออาทรกันมากขึ้นเป็นลำดับ

สหพันธ์ ปัญญาภินันท์ (2557: 26-27) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมมีขั้นตอนในการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมใน 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รวมถึงการริเริ่มตัดสินใจ การดำเนินการตัดสินใจ และการตัดสินใจปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ประกอบด้วย การสนับสนุนทรัพยากร การบริหาร และประสานความช่วยเหลือ
3. การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ประโยชน์ทางด้านสังคม หรือประโยชน์ส่วนบุคคล
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินการ

บัญชา แก้วส่อง (2559: 28) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนของการพัฒนา 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในชุมชนตลอดจนกำหนดความต้องการของชุมชนและมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ
2. ด้านการวางแผนโดยประชาชนมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงานตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่ใช้
3. ด้านการดำเนินการเป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์และแรงงานหรือเข้าร่วมบริหารงานประสานงานและดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก
4. ด้านการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาหรือยอมรับผลประโยชน์ อันเกิดจากการพัฒนาทั้ง ด้านวัตถุและจิตใจ
5. ด้านการตรวจสอบ เป็นขั้นที่ประชาชน เข้าร่วมประเมินว่าการพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้น สำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการร่วมมือกันของคนในชุมชนและองค์กรในการดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายหลักของการปกครองท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมืองและการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสามารถสรุปได้เป็นขั้นตอนการมีส่วนร่วมได้ทั้งหมด 5 ขั้นตอน คือ (บัญญัติ แก้วส่อง, 2559: 28)

1. ด้านการค้นหาปัญหา
2. ด้านการวางแผน
3. ด้านการดำเนินการ
4. ด้านการรับผลประโยชน์
5. ด้านการตรวจสอบ

จากแนวคิดนี้สามารถที่จะสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ประชาชนควรจะได้เข้าร่วมกิจกรรม ตั้งแต่ขั้นตอนแรก คือ การค้นหาปัญหา ให้ทราบถึงปัญหานั้นๆ แล้วก็ร่วมในขั้นตอนการวางแผนเพื่อหาวิธีการแก้ไขปัญหานั้นๆ โดยทุกฝ่ายจะต้องมีการดำเนินการร่วมกัน ซึ่งจะนำไปสู่ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรมต่างๆ และขั้นตอนสุดท้ายจะต้องมีการตรวจสอบผลการดำเนินการทั้งหมด เพื่อให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมได้เกิดความมั่นใจว่า ผลการดำเนินงานจากกิจกรรมนั้นๆ เป็นการดำเนินงานที่โปร่งใส ทุกฝ่ายสามารถเข้ามีส่วนร่วมและตรวจสอบได้ ซึ่งทำให้ประชาชนมีความพึงพอใจในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามแผนงานและโครงการที่วางไว้

4. ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

สถาบันพระปกเกล้า (2554: 380-381) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. เพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ กระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณชนช่วยให้เกิดความกระฉับ กระฉวยและความต้องการของโครงการหรือนโยบายนั้นๆ ได้อยู่เสมอ
2. ลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเต็มรูปแบบโดยทั่วไปมักจะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายและเสียเวลา แต่ในทางปฏิบัติแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนมาตั้งแต่ต้น สามารถที่จะลดความล่าช้าและลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งของประชาชนได้ การตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งอาจจะดูสิ้นเปลืองและเสียเวลามากกว่าที่จะตัดสินใจได้ แต่ว่าเมื่อตัดสินใจแล้วและนำมาสู่การปฏิบัติอาจจะเป็นวิธีการที่ประหยัดกว่า การตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งที่ทำไปอย่างรวดเร็วและดูเหมือนจะไม่สิ้นเปลือง อาจจะเสียค่าใช้จ่ายมากกว่า ถ้าการตัดสินใจนั้นไม่ได้ทำให้เกิดข้อตกลงระหว่างกลุ่มหรือความเห็นชอบในกลุ่มต่างๆ ที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องได้แต่กลับนำไปสู่ความขัดแย้งของประชาชนอย่างต่อเนื่องมากขึ้น การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถเกิดผลในการยอมรับอย่างสูงต่อการตัดสินใจโดยกลุ่ม ซึ่งมีส่วนได้ส่วนเสียในการตัดสินใจนั้นๆ วิธีการนี้จะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติทำให้เกิดการประหยัดค่าใช้จ่ายซึ่งโดยทั่วไปมักจะแพงกว่าค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการจัดทำหรือดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในระยะต้น

3. การสร้างฉันทามติ โครงการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถที่จะสร้างความมั่นคงและยืดยาวมีการยอมรับระหว่างกลุ่มซึ่งก่อนหน้านี้อาจมีความเห็นขัดแย้งกันคนละทางการมีส่วนร่วมนี้ยังก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างคู่อริ ลดความขัดแย้งทางการเมือง และก่อให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ

4. ความสำเร็จและผลในการปฏิบัติของโครงการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้คนเรารู้สึกถึงความเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น และครั้งหนึ่งเมื่อได้ร่วมตัดสินใจแล้วย่อมต้องการที่จะเห็นสิ่งนั้นนำไปปฏิบัติได้ ไม่เพียงแต่จะมีความสนับสนุนทางการเมืองต่อการนำไปปฏิบัติ แต่กลุ่มและปัจเจกชนอาจจะกระตือรือร้นในการที่จะช่วยให้เกิดผลในการปฏิบัติ

5. การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า หรือหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่รุนแรงความขัดแย้งในโครงการอาจนำไปสู่การปฏิบัติอันยากที่จะแก้ไข กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดโอกาสที่กรณีจะแสดงความต้องการของกลุ่มเขาและความห่วงกังวลที่ปราศจากความรู้สึกที่เป็นปฏิปักษ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่ต้นสามารถลดการเผชิญหน้ากันอย่างรุนแรงที่อาจจะเป็นไปได้ อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ใช่ยาวิเศษ มันไม่อาจที่จะลดหรือกำจัดความขัดแย้งในทุกๆ กรณีได้

6. ความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม โดยทั่วไปแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นวิถีทางที่จะนำไปสู่ความชอบธรรมและการดำรงอยู่ของความชอบธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการตัดสินใจ ก่อให้เกิดความขัดแย้ง ก็คือจะต้องใช้กระบวนการตัดสินใจซึ่งโปร่งใสและน่าเชื่อถือต่อสาธารณะ และซึ่งให้สาธารณชนมีส่วนร่วม โครงการมีส่วนร่วมของประชาชนยังก่อให้เกิดความเข้าใจถึงเหตุผลที่นำสู่การตัดสินใจนั้นๆ

อรรถัย กักผล (2561: 32) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมไว้ 13 ประการ คือ

1. เพิ่มคุณภาพในการตัดสินใจ ช่วยให้เกิดการพิจารณาทางเลือกใหม่ทำให้การตัดสินใจรอบคอบขึ้น
2. การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เมื่อการตัดสินใจนั้นได้รับการยอมรับจะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติ
3. การสร้างความฉันทามติ ลดความขัดแย้งทางการเมืองและเกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ
4. การเพิ่มความความง่ายในการนำไปปฏิบัติ สร้างให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความกระตือรือร้นในการช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ
5. การมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นสามารถลดการเผชิญหน้าและความขัดแย้งที่รุนแรงได้
6. ช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเกิดความใกล้ชิดกับประชาชนและไวต่อความรู้สึกห่วงกังวลของประชาชน และเกิดความตระหนักในการตอบสนองต่อความกังวลของประชาชน

7. พัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของคนสาธารณสุขชน ถือว่าเป็น การให้การศึกษารวมชน เพื่อเรียนรู้กระบวนการตัดสินใจ และเป็นเวทีฝึกผู้นำชุมชน

8. ช่วยทำให้ประชาชนสนใจประเด็นสาธารณะมากขึ้นเป็นการเพิ่มทุนทางสังคม และช่วยเสริมสร้างให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้นสอดคล้องกับการปกครองตามหลัก ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

9. เกิดความรู้สึกร่วมและรู้สึกรักและแสดงความเป็นเจ้าของท้องถิ่นของตนเอง

10. มีประสบการณ์และคุ้นเคยในการใช้สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง

11. เห็นความสำคัญของตนเองและมีส่วนรับรู้ถึงปัญหา อุปสรรคและสามารถ แก้ไขปัญหาของท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของตนเองได้

12. สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ตรงเป้าหมายมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่และการบริการที่ดีขึ้น

13. สามารถป้องกันการบริหารการจัดการของหน่วยงานของรัฐที่ไม่โปร่งใส ไม่ ถูกต้องและไม่เกิดประโยชน์ในท้องถิ่นได้

วันชัย วัฒนศัพท์ และคณะ (2558: 36) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของ ประชาชน 8 ประการ คือ

1. เพิ่มคุณภาพการตัดสินใจ กระบวนการปรึกษาหารือกับประชาชนและการให้ ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยทำให้เกิดความกระจ่างในวัตถุประสงค์และความต้องการของ นโยบายและโครงการนั้นๆ นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดการพิจารณาทางเลือกใหม่ๆ แนววิธีการที่เคยใช้ มาในอดีตซึ่งเป็นการทำให้การตัดสินใจในการดำเนินการต่างๆ มีความรอบคอบมากขึ้น

2. การลดค่าใช้จ่ายและค่าสูญเสียชีวิต โดยทั่วไปกระบวนการมีส่วนร่วมของ ประชาชนอย่างเต็มรูปแบบ มักจะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายและเสียเวลา แต่ในทางปฏิบัติแล้วการมีส่วนร่วม ของประชาชนตั้งแต่ต้น สามารถที่จะลดความล่าช้าและลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งของ ประชาชนได้ การตัดสินใจอย่างหนึ่งอย่างใดร่วมกันของคนหลายฝ่ายอาจจะดูว่าสิ้นเปลืองและ เสียเวลากว่าที่จะสามารถตัดสินใจได้ แต่เมื่อตัดสินใจแล้วและนำไปสู่การปฏิบัติอาจจะเป็นวิธีที่ ประหยัดกว่าด้วยซ้ำการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างรวดเร็วโดยที่ไม่ได้ทำการตกลงระหว่างกลุ่ม หรือขอความเห็นชอบจากกลุ่มต่างๆ ที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง อาจนำความขัดแย้งมาสู่ เมื่อนำการ ตัดสินใจดังกล่าวมาทำการปฏิบัติได้

3. การสร้างฉันทมติ เพื่อเป็นการลดความขัดแย้งในทางการเมืองและก่อให้เกิด ความชอบธรรมในการตัดสินใจ

4. เพิ่มความง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ เป็นการสร้างให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็น เจ้าของและมีความกระตือรือร้นในการช่วยทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

5. การมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นสามารถลดการเผชิญหน้า และความขัดแย้งที่รุนแรงได้ ความขัดแย้งในโครงการอาจนำไปสู่การเป็นปฏิปักษ์อันยากที่จะแก้ไข กระบวนการมีส่วนร่วมของ

ประชาชนตั้งแต่ต้นในการเปิดโอกาสให้คู่กรณีได้มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาสามารถที่จะลดความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นได้ อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ใช่ยาวิเศษมันไม่อาจจะลดหรือกำจัดความขัดแย้งในทุกกรณีได้

6. ความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม โดยทั่วไปแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นวิถีทางที่จะนำไปสู่ความชอบธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อการตัดสินใจก่อให้เกิดความขัดแย้งจำเป็นที่จะต้องใช้กระบวนการตัดสินใจซึ่งมีความโปร่งใสและน่าเชื่อถือต่อประชาชน และให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม นอกจากนี้โครงการที่ได้รับการยอมรับหรือการเข้าร่วมจากประชาชนยังทำให้โครงการนั้นได้รับความเชื่อถือและการดำเนินการก็มีความชอบธรรมตามไปด้วย

7. การพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ให้แก่ประชาชนในชุมชนถือเป็นการให้การศึกษาแก่ชุมชนในอีกมิติหนึ่งเป็นการเรียนรู้ในกระบวนการตัดสินใจ และเป็นเวทีในการฝึกฝนผู้นำท้องถิ่นอีกทางหนึ่ง

8. ช่วยให้ประชาชนสนใจในประเด็นสาธารณะมากขึ้น ซึ่งเป็นการเพิ่มทุนทางสังคมและเป็นการช่วยเสริมสร้างให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น สอดคล้องกับการปกครองตามหลักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

จากประโยชน์ของการมีส่วนร่วม สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมช่วยทำให้ประชาชนรับรู้ถึงปัญหา อุปสรรค มีการเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เห็นความสำคัญของตนเอง ตอบสนองความต้องการของคนท้องถิ่นตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ สร้างฉันทมติ ลดความขัดแย้ง สร้างความรู้สึกรักและแสดงความเป็นเจ้าของท้องถิ่น และยังสร้างความใกล้ชิดระหว่างประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งยังควบคุมการบริหารจัดการของหน่วยงานรัฐหรือท้องถิ่นให้มีความโปร่งใสติดตามประเมินผล

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล

1. ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นในรูปของการปกครองตนเอง (Local Self Government) เป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์อย่างมากกับแนวคิดและทฤษฎีในการกระจายอำนาจ (Decentralization) ได้มีนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

Clarke (1957: 398) ให้ความหมายไว้ว่า “การปกครองท้องถิ่น” หมายถึง ส่วนการปกครองของประเทศหรือรัฐซึ่งมีหน้าที่สำคัญที่รับผิดชอบในการดำเนินการเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในท้องที่ หรือขอบเขตแห่งใดเฉพาะ และเป็นการสมควรที่จะมอบเรื่องดังกล่าวให้กับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บริหาร โดยมีฐานะเป็นรองจากการบริหารของรัฐบาลในส่วนกลาง

กระมล ทองธรรมชาติ และไพฑูริย์ ช่างเรียน (2553: 41) ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่น คือ การที่รัฐบาลในส่วนกลางยินยอมที่จะมอบหรือกระจายอำนาจบางส่วนหรือ

ทั้งหมดของตนไปให้ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการบริหารท้องถิ่นของตนเอง เพื่อให้การบริหารแก่ประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นไปด้วยความรวดเร็ว สะดวก และมีประสิทธิภาพ โดยใช้งบประมาณและเจ้าหน้าที่ของตนเอง แต่รัฐบาลในส่วนกลางยังอาจสงวนอำนาจบางอย่างในการตัดสินใจไว้ การปกครองท้องถิ่นจึงเป็นการปกครองของตนเองและประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ เฉพาะที่ส่วนกลางมอบหมายอำนาจไว้ในขอบเขตที่กำหนด

ประธาน คงฤทธิศึกษากร (2555: 7) ให้ความหมายไว้ว่า “การปกครองท้องถิ่น เป็นระบบราชการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ และโดยนัยนี้จะเกิดองค์การทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้นๆ องค์การจัดตั้งนี้ถูกควบคุมโดยรัฐแต่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเอง”

ชูศักดิ์ เทียงตรง (2558: 3) ได้ให้ความหมาย การปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยงานปกครองที่เกิดขึ้นจากหลักการกระจายอำนาจในการปกครองร่วมรับผิดชอบทั้งหมด หรือแต่เพียงบางส่วนในการบริหารภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่และอาณาเขตของตนที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย

วิญญู อังคนารักษ์ (2559: 4) ได้ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองในรูปลักษณะการกระจายอำนาจบางอย่าง ซึ่งรัฐได้มอบหมายให้ท้องถิ่นทำกันเองเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีโอกาสปกครองและบริหารงานท้องถิ่นด้วยตนเองเพื่อสนองความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นนั้นให้งานดำเนินไปอย่างประหยัด มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตรงกับความประสงค์ของประชาชนโดยเหตุที่ว่าประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมจะทราบความต้องการของท้องถิ่นนั้นๆ ได้ดีกว่าบุคคลอื่น และย่อมมีความผูกพันต่อท้องถิ่นนั้น โดยมีงบประมาณของตนเอง และมีอิสระในการบริหารงานพอสมควร

สรุปได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจบางอย่างให้หน่วยงานท้องถิ่นดำเนินการเองโดยให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารและพัฒนาท้องถิ่นหรือชุมชนของตนเอง ซึ่งต้องดูความจำเป็นตลอดจนความต้องการของประชาชนเป็นหลัก เพื่อให้การดำเนินงานของภาครัฐตอบสนองแก้ปัญหาของประชาชนแต่ละพื้นที่ได้ทัน่วงที โดยส่วนกลางคอยกำกับดูแลให้การดำเนินงานเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดไว้

2. ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

จากความหมายที่นักวิชาการต่างๆ ได้ให้ความหมายไว้ข้างต้นสามารถที่จะสรุปลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่น ได้ดังนี้ (ประธาน คงฤทธิศึกษากร, 2555: 8)

1. หน่วยงานปกครองท้องถิ่นจะได้รับการจัดตั้งขึ้นโดยผลแห่งกฎหมาย และหน่วยงานปกครองท้องถิ่นนั้นๆ จะมีสภาพเป็นนิติบุคคล
2. หน่วยงานปกครองท้องถิ่นที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นจะต้องไม่อยู่ในการบังคับบัญชา (Hierarchy) ของหน่วยงานทางราชการ เพราะจะต้องเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจปกครองตนเอง (Autonomy)

3. หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้น ต้องมีองค์กรที่มาจาก การเลือกตั้ง (Election) โดยประชาชนในท้องถิ่น เพื่อแสดงถึงการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน (Political Participation)

4. หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ในการจัดเก็บรายได้ (Revenue) โดยการอนุญาตจากรัฐเพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้นำมาทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า

5. หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ควรมียุทธศาสตร์ในการกำหนดนโยบายและมีการควบคุมให้มีการปฏิบัติไปตามนโยบายของตน ตามครรลองของการปกครองที่ประชาชน มีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองอย่างแท้จริง

6. หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ ควรมียุทธศาสตร์ในการออกกฎข้อบังคับเพื่อกำกับให้ การปฏิบัติไปตามนโยบายหรือความต้องการแห่งท้องถิ่นได้ แต่ทั้งนี้กฎข้อบังคับที่มุ่งข่มขู่ไม่ขัดต่อ กฎหมายหรือข้อบังคับอื่นใดของรัฐ

7. หน่วยการปกครองท้องถิ่นเมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้ว ยังคงอยู่ในความรับผิดชอบ และอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐ เพื่อประโยชน์และความมั่นคงแห่งรัฐ และประชาชนในส่วนรวมการมี อิสระในการดำเนินงานขององค์กรปกครองท้องถิ่นมิได้หมายความว่าอิสระเต็มที่เพียงแต่หมายถึง เฉพาะอิสระในการดำเนินงานเท่านั้น เพราะฉะนั้นแล้วท้องถิ่นจะกลายเป็นรัฐอธิปไตยไป รัฐจึงสงวน อำนาจในการดูแลและควบคุมอยู่

การปกครองท้องถิ่นทำให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตย (พูนศักดิ์ วาณิชวิเศษกุล, 2552: 41-43)

1. องค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันให้การศึกษาการปกครองระบอบ ประชาธิปไตย แก่ประชาชน กล่าวคือ องค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นภาพจำลองของระบอบการเมือง ของชาติ มีกิจกรรมทางการเมือง โดยเฉพาะการเลือกตั้งเป็นการชักนำให้คนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วน ร่วมในการปกครองตนเองเป็นการฝึกหัดการตัดสินใจทางการเมือง

2. การสร้างประชาธิปไตยที่มั่นคง จะต้องเริ่มจากการสร้างประชาธิปไตยในระดับ ท้องถิ่นก่อน เพราะการพัฒนาทางการเมืองในวงกว้างจะนำไปสู่ความเข้าใจการเมืองในระดับชาติ โดยง่าย

3. การปกครองท้องถิ่น จะทำให้ประชาชนเกิดความรู้แจ้งแจ่มแจ้งทางการเมือง (Political Maturity) กล่าวคือ ประชาชนจะรู้ถึงวิธีการเลือกตั้ง การตัดสินใจ การบริหาร การเมือง ท้องถิ่น การต่อสู้แข่งขันกันตามวิถีทางการเมือง ทำให้เกิดการรวมกลุ่มทางการเมืองในที่สุด

4. การปกครองท้องถิ่นทำให้เกิดการเข้าสู่วิถีการเมืองของประชาชนด้วยเหตุที่ การเมืองท้องถิ่นมีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรงและใกล้ชิด และเกี่ยวพันกันต่อการเมืองระดับชาติ หากมีกิจกรรมทางการเมืองเกิดขึ้นอยู่เสมอก็จะมีผลทำให้เกิดความคึกคัก และมีชีวิตชีวาต่อการ ปกครองท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่นจะมีความเกี่ยวพันและเข้าสู่ระบบการเมืองตลอดเวลา

5. การเมืองท้องถิ่นเป็นเวทีสร้างนักการเมืองระดับชาติ นักการเมืองท้องถิ่น ผ่านการเรียนรู้ทางการเมืองในท้องถิ่น ทำให้คุณภาพของนักการเมืองระดับชาติสูงขึ้น ด้วยเหตุที่ได้รับความนิยมศรัทธาจากประชาชนจึงทำให้ได้รับเลือกตั้งในระดับสูงขึ้น

ดังนั้น หน่วยงานปกครองระดับท้องถิ่นจะต้องมีความอิสระ ปราศจากการบังคับผูกมัดโดยหน่วยราชการระดับสูงกว่า เพราะหน่วยงานปกครองระดับท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอย่างเต็มที่ แต่ยังคงอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานรัฐ เช่นมีอำนาจในการจัดเก็บและบริหารรายได้ รายจ่ายของหน่วยงาน และเพื่อให้เกิดความโปร่งใสตามหลักการประชาธิปไตยพื้นฐานในท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานนี้ควรได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในหน่วยงานปกครองนั้นๆ เพราะเจ้าหน้าที่จะมีความเข้าใจในบริบทของเขตปกครองมากกว่าเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งจากหน่วยงานอื่นๆ

3. หลักการปกครองท้องถิ่น

ชูศักดิ์ เทียงตรง (2558: 3-4) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นรากฐานในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย (Basic Democracy) เพราะเป็นสถาบันฝึกสอนให้ประชาชนรู้สึกมีความเกี่ยวข้องกับส่วนได้ส่วนเสียในการบริหาร เกิดความรับผิดชอบและห่วงแหนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นตนเอง การมีส่วนร่วมของประชาชน (Participation) ในการปกครองและการควบคุมการปกครอง การปกครองท้องถิ่นถือเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการพัฒนาทางการเมือง โดยสามารถแยกลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 4 ประการ ดังนี้

1. มีความเป็นอิสระอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลกลางน้อยมาก พนักงานส่วนท้องถิ่นอยู่ภายใต้กฎหมาย ข้อบังคับขององค์การบริหารบุคคลของท้องถิ่นเอง และได้รับเงินเดือนจากงบประมาณของท้องถิ่นเอง
2. เป็นนิติบุคคลโดยเอกเทศ ตั้งขึ้นโดยกฎหมาย แยกจากส่วนกลางมีขอบเขตปกครองที่แน่นอน มีคณะผู้บริหารที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น
3. มีอำนาจอิสระในด้านการคลัง เช่น การจัดเก็บภาษี หารายได้อื่นๆ ตามกฎหมายกำหนดและจัดทำงบประมาณของตนเอง
4. มีอำนาจอิสระในการวางนโยบายและมีการบริหารงานของตนเองไม่ต้องขอคำสั่งจากราชการส่วนกลางก่อน

ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2559: 12-13) กล่าวว่า สาธารณคดีของหลักการปกครองท้องถิ่นมีดังนี้

1. การปกครองของชุมชนหนึ่งซึ่งชุมชนเหล่านั้น อาจมีความแตกต่างกันในด้านความเจริญ จำนวนประชากร หรือขนาดพื้นที่
2. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม กล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีขอบเขตพอควร เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง

3. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) ที่จะดำเนินการปกครองตนเอง สิทธิตามกฎหมายแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

3.1 หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่และเพื่อใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น เทศบัญญัติ ข้อบังคับ เป็นต้น

3.2 สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการบริหารท้องถิ่น คือ อำนาจในการกำหนดงบประมาณ เพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ

4. มืองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและการปกครองตนเอง จัดแบ่งเป็นสองฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ

5. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น จากแนวความคิดที่ว่าประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นที่จะรู้ปัญหาและวิธีการแก้ไขของตนเองอย่างแท้จริง หน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีคนในท้องถิ่นมาบริหารงานเพื่อให้สมเจตนารมณ์และความต้องการของชุมชน และอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังเป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจในระบบและกลไกของประชาธิปไตยอย่างแท้จริงอีกด้วย

4. ความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2550 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี 2550 มาตรา 218

กำหนดให้รัฐจะต้องให้ความอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ โดยการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็นและมีหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ชัดเจนและเหมาะสมกับรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ จะกระทบถึงสาระสำคัญของหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือนอกเหนือจากที่กฎหมายบัญญัติไว้มิได้ นอกจากนี้ องค์กรปกครองท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่น ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน และมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี ความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีความสำคัญในการดำเนินการกิจตามนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งท้องถิ่นสามารถใช้ดุลพินิจขององค์กรในการปฏิบัติ กิจการภายใน ขอบเขตของกฎหมาย โดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลาง และไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชาของหน่วยงานทางราชการ ทั้งนี้ โดยหลักการแล้วองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีอิสระใน 3 ประการ ได้แก่ 1) ความเป็นอิสระทางการบริหาร ซึ่งหมายถึง การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารจัดการภายในองค์กร และบริหารจัดการและกำหนดทิศทางการพัฒนาภายในท้องถิ่น 2) ความเป็นอิสระในการใช้ทรัพยากร หมายถึง การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการใช้และบริหารจัดการทรัพยากรของตนเอง เช่น บุคลากรงบประมาณ และ 3) ความเป็นอิสระทางการเมือง หมายถึง การปกครองท้องถิ่นจะต้องเป็นไปโดยประชาชนภายในท้องถิ่นเมื่อพิจารณาความเปลี่ยนแปลงของรัฐธรรมนูญ

ฉบับที่ 16 จนถึงปัจจุบันในประเด็นความเป็นอิสระของการปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าได้กำหนดไว้ อย่างชัดเจนเกี่ยวกับเจตนารมณ์ว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาการปกครองท้องถิ่น ภายใต้บังคับของ รัฐธรรมนูญซึ่งต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของ ประชาชนในท้องถิ่น นั่นก็หมายความว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้ให้การยอมรับ ยินยอม และให้ความสำคัญ กับการปกครองตนเองการพึ่งตนเองของท้องถิ่น ภายใต้แนวคิดและหลักการว่าด้วยการปกครอง ท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกลไกในการปกครองตนเอง มีความเป็น อิสระในด้านต่างๆ แต่ต้องเป็นความอิสระบนหลักการและแนวคิดการเป็นรัฐเดี่ยวของประเทศไทย

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและแผนพัฒนาเทศบาล

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2556: 7-8) ได้กล่าวว่า การบริหารกิจการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ที่จะต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งการ ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นได้สรุปไว้ ดังนี้

1. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น เป็นองค์กรที่มีหน้าที่กำหนดแนวทางการพัฒนาของ ท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนากองการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนา จังหวัดแผนพัฒนาอำเภอ การผังเมือง ตลอดจนให้คำปรึกษาหรือเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น
2. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนการพัฒนาท้องถิ่น เป็นองค์กรที่มีหน้าที่ จัดทำร่างแผนพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นกำหนด
3. คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นองค์กรที่มีหน้าที่กำหนดกรอบ ทิศทางแนวทาง รวมทั้งประสานการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดให้สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาจังหวัด อำเภอ ตรวจสอบวิเคราะห์และประสานแผนพัฒนาของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและให้ความเห็นชอบร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และแผนพัฒนาสาม ปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด รวบรวมข้อมูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อ ประโยชน์ในการประสานงานคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น อาจมอบอำนาจในการให้ ความเห็นชอบร่างแผนพัฒนาฯ ให้คณะอนุกรรมการประสานแผนระดับอำเภอ เพื่อปฏิบัติหน้าที่แทน ได้ ภายใต้การกำหนดกรอบนโยบายแนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการประสานแผนกำหนด สำหรับ องค์ประกอบขององค์กรในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (ยกเว้นคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำ แผนพัฒนา) จะมีลักษณะ “ไตรภาคี” โดยมีองค์ประกอบจากตัวแทนขององค์กรปกครองท้องถิ่น ตัวแทนของราชการบริหารส่วนภูมิภาค และรัฐวิสาหกิจ และตัวแทนจากภาคประชาชน ในสัดส่วนที่ ไกล่เคียงกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อประสานงานและบูรณาการ รวมทั้งสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการบริหารส่วนท้องถิ่นความสำคัญของการวางแผน

เมตต์ เมตต์การุญจิต (2557: 12-13) กล่าวถึง ความสำคัญของการวางแผนไว้ว่า

1. เป็นการลดความไม่แน่นอนและปัญหาความยุ่งยากซับซ้อนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
2. ทำให้เกิดการยอมรับแนวคิดใหม่ๆ
3. ทำให้การดำเนินการขององค์การบรรลุเป้าหมาย
4. เป็นการลดความสูญเสียเปล่าของหน่วยงานที่ซ้ำซ้อน เห็นภาพรวมที่ชัดเจน
5. ทำให้เกิดความชัดเจนในการดำเนินงาน

กล่าวคือ ไม่มีองค์การใดที่ประสบความสำเร็จได้ โดยปราศจากการวางแผน ดังนั้น การวางแผนจึงเป็นภารกิจอันดับแรกที่มีความสำคัญของการจัดการที่ดี

วีรัช วิรัชนิภาวรรณ (2558: 25) กล่าวถึง การวางแผนเพื่อการพัฒนาองค์การบริหาร ส่วนตำบล ดังนี้

1. เพื่อประโยชน์ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศหรือการพัฒนาองค์การ
2. เพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม
3. เพื่อลดความเสียหายและความซ้ำซ้อนขององค์การ
4. เพื่อกำหนดมาตรฐานการควบคุม
5. เพื่อกำหนดแนวทางการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
6. เพื่อสร้างความผูกพันในหมู่พนักงานต่อการบรรลุเป้าหมายร่วมกัน
7. เพื่อบรรลุเป้าประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ
8. เพื่อการพยากรณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคต
9. เพื่อการพัฒนาแนวทางการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสม
10. เพื่อลดความเสี่ยงต่อความไม่แน่นอนของอนาคต
11. เพื่อระบุผลลัพธ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างชัดเจน
12. เพื่อการสำรวจและจัดสิ่งที่มีประสิทธิภาพออกจากองค์การ
13. เพื่อเปรียบเทียบระดับความสำเร็จที่เกิดขึ้นจริงกับเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้
14. เพื่อเป็นเครื่องมือของผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ในการเพิ่มพูนสมรรถนะในการบรรลุ

เป้าประสงค์ขององค์การ

กล่าวโดยสรุปว่า ไม่มีองค์การใดที่ประสบความสำเร็จได้โดยปราศจากการวางแผน ดังนั้นการวางแผนจึงเป็นภารกิจอันดับแรกที่มีความสำคัญของการจัดการที่ดี ประโยชน์ของการวางแผน

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2556: 3) กล่าวว่า การวางแผนที่ดีย่อมส่งผลให้เกิดประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. บรรลุจุดมุ่งหมาย (Attention Objectives) การวางแผนทุกครั้งจะมีจุดหมายปลายทางเพื่อให้องค์การบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดให้ การกำหนดจุดมุ่งหมายจึงเป็นงานขั้นแรกของการ

การวางแผน ถ้าจุดมุ่งหมายที่กำหนดมีความชัดเจนก็จะช่วยให้การบริการแผนมีทิศทางมุ่งตรงไปยังจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างสะดวกและเกิดผลดี

2. ประหยัด (Economical Operation) การวางแผนเกี่ยวข้องกับการใช้สติปัญญาเพื่อคิดวิธีการให้องค์การบรรลุถึงประสิทธิภาพเป็นการให้งานในฝ่ายต่างๆ มีการประสานงานกันดี กิจกรรมที่มีประสิทธิภาพเป็นผลมาจากการวิเคราะห์พื้นฐานของข้อเท็จจริงที่ปรากฏขึ้นแล้วทำการคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต และได้หาแนวทางพิจารณาป้องกันเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้แล้ว

3. ลดความไม่แน่นอน (Reduction of Uncertainty) การวางแผนช่วยลดความไม่แน่นอนในอนาคต เพราะการวางแผนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต การวางแผนที่มีประสิทธิภาพเป็นผลมาจากการวิเคราะห์พื้นฐานของข้อเท็จจริงที่ปรากฏขึ้นแล้วทำการคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต และได้หาแนวทางพิจารณาป้องกันเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นไว้แล้ว

4. เป็นเกณฑ์ในการควบคุม (Basis of Control) การวางแผนช่วยให้ผู้บริหารได้กำหนดหน้าที่การควบคุมขึ้น ทั้งนี้ เพราะการวางแผนและการควบคุมเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออก เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการคู่กัน อาศัยซึ่งกันและกัน กล่าวคือถ้าไม่มีการวางแผนก็ไม่สามารถมีการควบคุม กล่าวได้ว่าแผนกำหนดจุดมุ่งหมายและมาตรฐานการปฏิบัติงานในหน้าที่การควบคุม

5. ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมและการสร้างสรรค์ (Encourage Innovation and Creativity) การวางแผนเป็นพื้นฐานด้านการตัดสินใจ และเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดแนวความคิดใหม่ๆ (นวัตกรรม) และความคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้ เนื่องจากขณะที่ฝ่ายจัดการมีการวางแผนกันนั้นจะเป็นการระดมปัญหาของคณะผู้ทำงานด้านการวางแผนทำให้เกิดความคิดใหม่ๆ และความคิดสร้างสรรค์ นำมาใช้ประโยชน์แก่องค์การ และยังเป็นการสร้างทัศนคติการมองอนาคตระหว่างคณะผู้บริหาร

6. พัฒนาแรงจูงใจ (Improve Motivation) ระบบการวางแผนที่ดีจะเป็นการบ่งชี้ให้เห็นถึงความร่วมแรงร่วมใจในการทำงานของผู้บริหาร และยังเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดในกลุ่มคนงานด้วย เพราะเขารู้อย่างชัดเจนว่าองค์การคาดหวังอะไรจากเขาบ้าง นอกจากนั้นการวางแผนยังเป็นเครื่องมือและพัฒนาแรงจูงใจที่ดีสำหรับผู้บริหารในอนาคต

7. พัฒนาการแข่งขัน (Improve Competitive Strength) การวางแผนที่ดีมีประสิทธิผลทำให้องค์การมีการแข่งขันกันมากกว่าที่ไม่มีการวางแผน หรือมีการวางแผนที่ขาดประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เพราะการวางแผนจะเกี่ยวข้องกับการขยายขอบข่ายการทำงาน เปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานปรับปรุงสิ่งต่างๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

8. ทำให้เกิดการประสานงานที่ดี (Better Coordination) การวางแผนได้สร้างความมั่นใจเรื่องเอกภาพที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การ ทำให้กิจกรรมต่างๆ ที่จัดวางไว้มุ่งไปที่จุดมุ่งหมายเดียวกัน มีการจัดประสานงานในฝ่ายต่างๆ ขององค์การเพื่อหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนในงาน แต่แต่ละฝ่ายขององค์การ

ปัญหาและข้อจำกัดของการจัดทำแผนพัฒนาของท้องถิ่น

ประชุม รอดประเสริฐ (2553: 105-106) ให้ความเห็นไว้ว่า การวางแผนก็เหมือนกับกระบวนการบริหารงานอื่นๆ ตรงที่ไม่สามารถขจัดปัญหาให้กับบุคคลหรือองค์กรได้ทั้งหมด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ใช้ในการวางแผนคุณภาพของงานจากการที่ได้ปฏิบัติตามแผน ขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ใช้ในการวางแผน ถ้าข้อมูลที่ใช้เป็นขยะ ผลของงานที่ออกมาก็ต้องเป็นขยะ อย่างไรก็ตามแม้การวางแผนจะมีข้อมูลที่ดี แต่การวางแผนนั้นก็อาจไม่มีประสิทธิภาพได้ ถ้าการวางแผนนั้นยังคงเขียนไว้บนแผ่นกระดาษและไม่เคยออกไปปฏิบัติเลย การวางแผนที่ดีนั้นจะต้องนำไปใช้อย่างต่อเนื่อง และได้รับการปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่เป็นปัญหาอุปสรรค ข้อจำกัดของการวางแผนอาจเกิดจาก สาเหตุดังต่อไปนี้

1. ความยากลำบากในการหาข้อมูลและสมมติฐานที่ถูกต้องแม่นยำ
2. ปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว
3. ความไม่แน่นอนของปัจจัยภายในองค์กร เช่น บุคคลภายในหน่วยงาน นโยบายของหน่วยงานและจำนวนของเงินลงทุน
4. ความไม่แน่นอนของปัจจัยภายนอกขององค์กร ซึ่งเป็นปัจจัยที่ยากแก่การควบคุม เช่น บุคคลภายในหน่วยงาน นโยบายของหน่วยงานและจำนวนของเงินลงทุน
5. เวลาและค่าใช้จ่ายในการวางแผนและการดำเนินงานตามแผน

จากข้อจำกัดของการวางแผนดังกล่าว สามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ข้อจำกัด ภายนอก และข้อจำกัดภายใน ข้อจำกัดภายนอก หมายถึง ปัญหาอุปสรรคของการวางแผนที่เกิดจากอิทธิพลภายนอกองค์กร เป็นปัญหาที่มีความเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมต่างๆ เช่น ปัญหาทางเศรษฐกิจปัญหาทางสังคม ปัญหาทางการเมือง และปัญหาอันเกิดจากความเชื่อ ค่านิยม ระเบียบกฎหมายประเพณี วัฒนธรรมและศาสนา เป็นต้น

ข้อจำกัดภายใน หมายถึง ปัญหาอุปสรรคของการวางแผนอันเกิดจาก อิทธิพลภายในองค์กรหรือเกิดจากตัวแผนเอง เช่น ปัญหาจากการขาดข้อมูลที่แท้จริง ปัญหาจากการขาดงบประมาณเพื่อการปฏิบัติตามแผน ปัญหาจากการจัดลำดับก่อนหลังของแผน ปัญหาการปรับแผน ปัญหาการขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการใช้แผน ปัญหาความไม่สอดคล้องของแผนระดับต่างๆ และปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและการประเมินผลในการใช้แผน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ข้อจำกัดของการวางแผนสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ข้อจำกัดภายนอก และข้อจำกัดภายใน ซึ่งการวางแผนที่ดีนั้นจำเป็นจะต้องขจัดปัญหาหรือแก้ไขอุปสรรคที่เป็นข้อจำกัดของการวางแผนให้หมดไป ถ้าไม่สามารถแก้ไขได้ก็หลีกเลี่ยงปัญหานั้นเสีย

แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2556: 14-15) ได้กล่าวว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา ดังต่อไปนี้

1. ร่วมคิดกำหนดความต้องการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่ม เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาหรือเป้าหมายการพัฒนาของท้องถิ่น กล่าวคือ เป็นการหล่อหลอมความต้องการของประชาชนที่หลากหลาย เพื่อกำหนดเป็นภาพแห่งความสำเร็จที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต ที่อยู่บนพื้นฐานความเป็นไปได้และสามารถแก้ไขปัญหาได้

2. ร่วมจัดทำแผนพัฒนา หลังจากที่ตั้งท้องถิ่น และประชาคมได้ร่วมกันคิด กำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ ซึ่งเปรียบเสมือนได้กำหนดจุดหมายที่จะเดินให้ถึงและกำหนดเส้นทางเดินต่อไปก็จะต้องกำหนดวิธีการเดินไปสู่จุดหมายก็คือการกำหนดแผนงานโครงการต่างๆ ซึ่งสามารถให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ใน 2 ลักษณะ

2.1 ควรแต่งตั้งผู้แทนชุมชน กลุ่มอาชีพหรือกลุ่มอื่นๆ เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ การจัดทำแผนพัฒนา

2.2 ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนระดับหมู่บ้านหรือกลุ่มต่างๆ ในส่วนท้องถิ่นได้เสนอแผนงาน/โครงการที่สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของกลุ่มหรือชุมชนนั้น

2.3 ให้ประชาชนได้รับรู้ ตรวจสอบ แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อแผนงานโครงการพัฒนาของท้องถิ่น ทั้งระยะสั้น และระยะปานกลาง โดยการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างแผนพัฒนา ก่อนจะเสนอให้ผู้มีอำนาจพิจารณาให้ความเห็นชอบ

3. ต้องใช้แผนงานพัฒนาเป็นแนวทางในการบริหารกิจการกิจการของท้องถิ่นเพื่อสนองตอบปัญหาความต้องการของประชาชน

4. ให้ประชาชนร่วมปฏิบัติติดตามและประเมินผล การนำแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติโดยเฉพาะกิจกรรม/โครงการ ที่ต้องใช้งบประมาณจะต้องผ่านกระบวนการจัดทำเทศบัญญัติงบประมาณและได้รับความรับผิดชอบจากองค์การบริหารส่วนตำบลและได้รับการอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการจังหวัดก่อน ได้แก่การร่วมปฏิบัติให้กลุ่มต่างๆ ได้แก่สนับสนุนกิจการของกลุ่มต่างๆ ให้ประชาชนได้ตรวจสอบการดำเนินงานของท้องถิ่น ให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง โปร่งใส โดยใช้ผู้แทน

ชุมชนตามข้อเสนอของประชาชนร่วมเป็นกรรมการในกระบวนการจัดซื้อ-จัดจ้าง การติดตามประเมินผลการเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมปฏิบัติงานทำให้ทราบความก้าวหน้าของโครงการปัญหา/อุปสรรคในการปฏิบัติงาน

นอกจากนั้นหลังสิ้นปีงบประมาณ ท้องถิ่นควรจัดประชุมประชาคมเพื่อชี้แจงผลการดำเนินงาน และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ประเมินผลประโยชน์ที่ได้รับจริง (กรมการปกครอง, 2553: 13-15) จะเห็นว่า การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการพัฒนาจากล่างขึ้นสู่บน (Development from Bellow) เป็นการพัฒนาที่เน้นที่บทบาทของประชาชน รวมทั้งข้าราชการระดับล่าง เป็นผู้กำหนดตัดสินใจความต้องการของตนเองที่จะพัฒนาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่รวมทั้งสภาพแวดล้อมในส่วนท้องถิ่น

ลักษณะของแผนที่ดี

ประเสริฐ วัฒนกุลวงศ์ (2556: 109-111) ได้ให้ลักษณะของแผนที่ดี 16 มิติ ดังนี้

1. มีความสลับซับซ้อนของแผน คือ เป็นแผนที่ครอบคลุมเรื่องที่จะต้องปฏิบัติทุกเรื่องมีจำนวนและชนิดของทางเลือกมาก แผนระดับสูงจะซับซ้อนกว่าแผนขั้นต้น
2. ความสำคัญของแผน แผนที่มีความสำคัญมักเป็นแผนที่สลับซับซ้อน และต้องใช้เงิน ในการปฏิบัติตามแผนมาก
3. ขอบเขตของแผน แผนที่ครอบคลุมพื้นที่และประชากรมาก มีนัยกว้างแผนเข้าร่วมกระบวนการวางแผนมาก มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และนำแผนไปปฏิบัติมาก ย่อมเป็นแผนที่มีขอบเขตกว้าง
4. ความกว้างของแผน คือ แผนที่ใช้หลักวิชาการหลายสาขาวิชาารวมกัน และต้องเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน
5. ความถี่ของแผน แผนใดที่กำหนดแล้วถูกนำมาใช้บ่อย แสดงว่ามีความถี่สูง ดังนั้น ใน การกำหนดแผนประเภทนี้จะต้องให้ความสำคัญและต้องกำหนดให้รอบคอบกว่าแผนที่มีความถี่ต่ำ
6. ระยะเวลาของแผน หมายถึง ระยะเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติตามแผน ถ้าเป็นแผนที่มี ระยะเวลายาว ย่อมมีความสำคัญและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ลึกถึงสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาได้มากกว่า
7. ความมีลักษณะเฉพาะตัวของแผน ถ้าเป็นแผนที่มีวิธีการวางแผนที่ต้องดำเนินการต่าง ไปจากแผนอื่นๆ หรือมีลักษณะพิเศษที่ไม่เหมือนกับแผนอื่นๆ ไม่มีตัวอย่างของแผนเก่าๆ เป็น แบบอย่างในการวางแผน ต้องใช้ความสามารถสูง แสดงว่าแผนมีลักษณะเฉพาะตัวของแผนมาก
8. การใช้อำนาจในแผน ถ้าผู้วางแผนที่มีอำนาจเต็มที่ในการกำหนดแผน แผนที่ออกมา ก็จะต้องสมบูรณ์กว่าผู้วางแผนไม่มีอำนาจเต็มที่
9. ความยืดหยุ่น แผนที่ดีต้องยืดหยุ่นได้ หมายถึง สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม และเป็นการยืดหยุ่นที่อยู่ในกรอบของกฎเกณฑ์ที่ยอมรับได้เพียงพอในการวางแผน และเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติตามแผนเหมาะสมหรือสมควรกับประเภทและลักษณะของแผนนั้น เป็นแผนที่ดี
10. ความลับของแผน แผนที่ดีต้องไม่มีการเปิดเผยข้อมูลด้านวิธีการวางแผน ข้อมูลของ แผน และเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติตามแผนให้แก่บุคคลทั่วไป โดยเฉพาะคู่แข่งชั้นได้รับทราบ จะเปิดเผยให้แก่ผู้เกี่ยวข้องเท่านั้น
11. ความชัดเจนของแผนในแผนจะต้องบรรจุข้อมูลหรือสิ่งที่จำเป็นต้องใช้ในกระบวนการของแผนครบถ้วน มีข้อมูลที่ครอบคลุมทุกด้าน โดยระบุว่าจะให้ใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไรต้องกำหนดอย่างชัดเจน ใช้ถ้อยสำนวนที่เข้าใจง่าย

12. ความเป็นวิธีการ แผนที่ดีจะต้องผ่านกระบวนการอนุมัติใช้แผนเสียก่อน และต้องมี ระเบียบวิธีการที่กำหนดถึงแนวทางในการปฏิบัติตามแผนที่ชัดเจน ไม่มีขั้นตอนที่มากมายและยุ่งยากนัก

13. ความจำเพาะเจาะจงของแผน หมายถึง การที่ลักษณะของแผนมุ่งในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นพิเศษ ถ้าแผนมีความเจาะจงมาก หรือถูกกักขังมาก จะเกิดความยากลำบากในการปฏิบัติมาก

14. ความสมบูรณ์ของแผน หมายถึง มีหัวข้อหรือรายการที่จำเป็นครบถ้วน มีข้อมูลเนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์ และมีทรัพยากรในการปฏิบัติตามแผนพร้อม

15. ความแม่นยำหรือความเชื่อถือได้ของแผน หมายถึง แผนที่แก้ปัญหาได้ตรงจุดซึ่งต้องเป็นแผนที่สามารถตรวจสอบหรือทดสอบได้ว่า แก้ปัญหาได้จริงหรือไม่

16. ความมั่นคงของแผน หมายถึง การพิจารณาว่าสถานะของแผนมีโอกาสที่จะได้รับ การยอมรับมากน้อยเพียงใด ซึ่งสามารถดูได้จากหน่วยงานหรือสถานการณ์ในการปฏิบัติตามแผน

สรุปว่า แผนที่มีลักษณะที่ดีนั้นจะต้องเป็นแผนที่มีวัตถุประสงค์แน่นอนสอดคล้องกับแผนในระดับอื่น มีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด แต่ให้ผลประโยชน์มากที่สุด แผนต้องใช้ข้อมูล เป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ มีขอบเขตกว้างขวาง ครอบคลุมพื้นที่และประชากรมาก ต้องกำหนดบทบาท และหน้าที่ของผู้รับผิดชอบแผนให้ชัดเจน มีเวลาปฏิบัติที่แน่นอน แต่แผนที่ดีต้องยืดหยุ่นได้ตามสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงภายใต้กรอบของกฎเกณฑ์ และมีระบบการควบคุมติดตามและการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ

ชนิดของแผน

พยอม วงศ์สารศรี (2552: 8) ได้กล่าวไว้ว่า ในสังคมปัจจุบัน นักธุรกิจที่มีวิสัยทัศน์ (Vision) กว้างไกลและมีความสำนึกในเรื่องของส่วนรวม มีปณิธาน (Wish) คือ การตั้งความปรารถนา หรือความมุ่งหวังที่จะทำประโยชน์แก่ส่วนรวม ควบคู่ไปกับการวางแผนในลักษณะต่างๆ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ (Objective) คือ จุดมุ่งหมายปลายทางที่องค์การต้องการหรือเกิดจากความประสงค์ของผู้ถือหุ้นและพนักงาน วัตถุประสงค์เป็นตัวกำหนดความต้องการอย่างกว้างๆ

2. กลยุทธ์ (Strategy) คือ การวางแผนหลักเพื่อกำหนดทิศทางการทำงาน ขององค์การว่าควรหรือไม่ควรดำเนินการอะไรบ้าง เพื่อให้เกิดผลดีที่เป็นข้อได้เปรียบ

3. นโยบาย (Policy) คือ หลักการที่กำหนดขึ้นเพื่อเป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติ

4. แผน (Plan) แนวทางหรือวิธีการหรือกลุ่มของแผนงานรวม โดยจะรวมแผนงานโครงการและกิจกรรมต่างๆ เข้าไว้ด้วยกัน เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 พ.ศ. 2550 – 2554

5. แผนงาน (Program) คือ แผนที่รวมนโยบายหรือวิธีปฏิบัติงาน วิธีการทำงาน มาตรฐานงาน และส่วนประกอบอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน เพื่อให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์

6. โครงการ (Project) คือ กลุ่มของกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอาจ เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นเฉพาะคราวหรือโอกาสพิเศษแต่ต้องมีช่วงเวลาการดำเนินงานที่แน่นอน

7. วิธีปฏิบัติงาน (Procedure) มีลักษณะเป็นแผนอีกประเภทหนึ่งซึ่งให้เห็นถึง ระเบียบที่กำหนดไว้ในการดำเนินงาน เพื่อเป็นแนวทางและหลักในการปฏิบัติงานให้ดำเนินไปด้วย ความถูกต้องรวดเร็ว

8. วิธีการทำงาน (Method) มีลักษณะเป็นแผนอีกประเภทหนึ่งซึ่งรายละเอียด มากกว่าวิธีการปฏิบัติงาน วิธีการเปรียบเสมือนคู่มือหรือเครื่องมือที่เป็นสื่อในการทำงานแต่ละ ประเภทให้ประสบความสำเร็จ

9. มาตรฐานงาน (Standard) คือเกณฑ์ที่ใช้ประกอบการพิจารณาเพื่อกำหนดว่า มีการพัฒนาตามแผนที่วางไว้หรือไม่ โดยเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานจริงกับแผนที่คาดไว้ว่าตรงกัน หรือไม่มาตรฐานงานวัดได้ในรูปของคุณภาพของงาน ปริมาณงาน ต้นทุน และเวลาที่ใช้

10. งบประมาณ คือ แผนงานที่บอกถึงความสัมพันธ์ของกิจกรรมรวมเวลาและ ค่าใช้จ่ายแสดงออกเป็นตัวเลข โดยงบประมาณจะแสดงออกมาเป็นตัวเงิน เวลากำหนดเป็นชั่วโมง วัน เดือน ปี เช่น งบประมาณค่าใช้จ่ายของบริษัทธุรกิจในปี 2551 เป็นเงิน 50,000 ล้านบาท

หลักการพื้นฐานในการวางแผน

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2553: 8) กล่าวว่า การวางแผนประกอบด้วย หลักการพื้นฐาน 4 ประการด้วยกัน คือ

1. การวางแผนจะต้องสนับสนุนเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การ (Contribution to Purpose and Objectives) ในการวางแผนผู้วางแผนจะต้องตระหนักถึง ความสำคัญว่าเป้าหมายของแผนทุกแผนที่กำหนดขึ้นนั้นจะต้องเกื้อหนุนและอำนวยความสะดวกให้ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การสัมฤทธิ์ผล หลักการนี้เกิดขึ้นจากธรรมชาติขององค์การธุรกิจ ต่างๆ ที่จัดขึ้น เพื่อให้วัตถุประสงค์ของกลุ่มบุคคลที่ร่วมกันในองค์การบรรลุตามเป้าหมาย หรือ ประสานความสำเร็จได้ด้วยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกอย่างจริงจัง

2. การวางแผนเป็นงานอันดับแรกของกระบวนการจัดการ (Primacy of Planning) ซึ่งกระบวนการจัดการ ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบริหารงานบุคคล (Staffing) การสั่งการ (Leading) และการควบคุม (Controlling) การวางแผนเป็นงานเริ่มต้นก่อนขั้นตอนอื่น ทั้งนี้ เพราะการวางแผนจะเป็นตัวสนับสนุนให้งานด้าน อื่นๆ ดำเนินไปด้วยความสอดคล้อง

3. การวางแผนเป็นหน้าที่ของผู้บริหารทุกคน (Pervasiveness of Planning) การวางแผนเป็นงานของผู้บริหารทุกระดับที่จะต้องทำแล้วแต่ขอบเขตของอำนาจหน้าที่ที่แตกต่างกัน

ทั้งนี้เพราะผู้บริหารในระดับที่ต่างกัน ต่างก็มีความรับผิดชอบควบคุมในงานที่ตนกระทำอยู่ให้ประสบความสำเร็จ ฉะนั้น การวางแผนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

4. ประสิทธิภาพของแผนงาน (Efficiency of Plans) ในการวางแผนนั้นผู้วางแผนจะต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพของการวางแผน ซึ่งสามารถพิจารณาถึงการบรรลุวัตถุประสงค์ด้วยการลงทุนอย่างประหยัดและคุ้มค่า เช่น การใช้เวลา เงิน เครื่องมือ แรงงาน และการบริการที่ดี สร้างความพึงพอใจให้แก่สมาชิกในองค์กรมีหลักการพื้นฐาน 4 ประการนี้ถือว่ามีส่วนสำคัญในการปูพื้นฐานของความคิดในด้านการวางแผนให้องค์กรประสบความสำเร็จก้าวหน้า ลำดับขั้นในกระบวนการวางแผน

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2558: 6) การดำเนินการใดๆ ก็ตามควรจะมีลำดับและขั้นตอน ทั้งนี้ เพื่อให้งานนั้นมีประสิทธิภาพ การวางแผนก็เช่นกัน จำเป็นต้องทำต่อเนื่องเป็นกระบวนการลำดับขั้นในการวางแผนประกอบด้วยขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ (Setting Objectives)
2. พัฒนาข้อตกลงที่เป็นตัวกำหนดขอบเขตในการวางแผน (Developing the Planning Premises)
3. พิจารณาข้อจำกัดต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในการวางแผน (Reviewing all Possible limitations on Planning)
4. พัฒนาทางเลือก (Developing Alternation)
5. ประเมินทางเลือก เพื่อเลือกสิ่งที่เป็นไปได้สูงสุด (Evaluating the Alternatives)

6. เปลี่ยนแปลงแผนสู่การปฏิบัติ (Converting Plans into Actions)
สรุป การวางแผนพัฒนา คือ การนำข้อมูลปัญหาต่างๆ ที่มีอยู่ในส่วนท้องถิ่นมาแก้ไขปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นไป เพื่อสนองความต้องการของประชาชนเป็นสำคัญ โดยดำเนินการตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย เพื่อให้ครอบคลุมถึงปัญหา มุ่งพัฒนาไปที่คุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนเป็นหลัก

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 หมวด 3 การจัดทำแผนพัฒนาได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้ดังนี้ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2558: 45)

1. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับประชาคมท้องถิ่น กำหนดประเด็นหลักการพัฒนาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนารวมทั้งสอดคล้องกับปัญหา ความต้องการของประชาคมและชุมชน โดยให้นำข้อมูลพื้นฐาน

ในการพัฒนาจากหน่วยงานต่างๆ และข้อมูลในแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการจัดแผนพัฒนาสามปี

2. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นรวบรวมประเด็นหลักการพัฒนาปัญหา ความต้องการ และข้อมูลนำมาจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี แล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

3. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนพัฒนาสามปี เพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

4. ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาสามปี และประกาศในแผนพัฒนาสามปีให้ผู้บริหารส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งคณะกรรมการที่เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน ผู้แทนภาคราชการและ/หรือวิสาหกิจที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน และผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนไม่น้อยกว่าสามคนกรรมการในส่วนนี้ให้มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับการคัดเลือกอีกได้

คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สุขของประชาชน

2. ภารกิจถ่ายโอนตามกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กลุ่มจังหวัด และจังหวัด โดยให้เน้นดำเนินการในยุทธศาสตร์ที่สำคัญและมีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง

4. กรอบนโยบายทิศทาง แนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด

5. นโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นของผู้บริหารท้องถิ่นที่แถลงต่อสภาท้องถิ่น

6. แผนชุมชน ในการจัดทำร่างแผนพัฒนา ให้เทศบาล เมืองพัทยา องค์กรบริหาร

ส่วนตำบลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง นำปัญหา ความต้องการจากแผนชุมชนที่เกิดศักยภาพของชุมชนที่จะดำเนินการเองได้มาพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีหน้าที่จัดทำร่างแผน พัฒนาให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นกำหนด จัดทำร่างแผนการดำเนินการและจัดทำร่างข้อกำหนดของข่ายและรายละเอียดของงาน การประชุมของคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับคัดเลือก

อีกได้ ผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติ คือ ต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์ สุจริต สามารถตรวจสอบพฤติกรรมได้ผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

ครบวาระการดำรงตำแหน่งตาย ลาออกโดยยื่นหนังสือต่อประธานกรรมการที่ตนดำรงตำแหน่ง คณะกรรมการที่ผู้ทรงคุณวุฒิดำรงตำแหน่งอยู่เห็นว่ามีความเห็นสมควรการจัดทำแผนพัฒนาการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นจัดประชุมประชาคมท้องถิ่นเพื่อแจ้งแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น รับทราบปัญหา รับทราบปัญหา ความต้องการ ประเด็นการพัฒนา
2. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวบรวมแนวทางและข้อมูลนำมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น
3. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาและประกาศการใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

การจัดทำแผนพัฒนาสามปี มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับประชาคม กำหนดประเด็นหลักการพัฒนาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมาย เพื่อการพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนารวมทั้งสอดคล้องกับปัญหา
2. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนพัฒนาสามปีเพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่นแผนพัฒนาสามปี ให้จัดทำและทบทวนให้แล้วเสร็จภายในเดือนมิถุนายนก่อนงบประมาณประจำปี ในกรณีของเทศบาลผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบอำนาจให้นายอำเภอได้เมื่อมีการขยายเวลาให้แจ้งจังหวัดเพื่อรายงานกระทรวงมหาดไทยทราบการแก้ไข การเพิ่มเติมหรือการเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาสามปี ให้ดำเนินการตามระเบียบนี้โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้ คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จัดทำร่างแผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงพร้อมเหตุผลและความจำเป็นเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลง

การเปลี่ยนแปลงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาให้ดำเนินการตามระเบียบนี้โดยมีขั้นตอน ดังนี้

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงพร้อมเหตุผลและความจำเป็นเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นและประชาคมท้องถิ่น พิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงเพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

การนำแผนพัฒนานำไปปฏิบัติให้ผู้บริหารท้องถิ่นประกาศใช้แผนพัฒนาที่อนุมัติแล้วและนำไปปฏิบัติ รวมทั้งแจ้งสภาท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประกาศให้ประชาชนใน

ท้องถิ่นทราบโดยทั่วกันภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ประกาศใช้และปิดประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่า สามสิบวันในท้องที่ปกครองส่วนท้องถิ่นใช้แผนพัฒนาสามปีเป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณ รายจ่ายประจำปีและงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมแผนการดำเนินงานให้จัดทำเสร็จภายในเดือน ธันวาคมของปีงบประมาณนั้นหรือภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตั้งงบประมาณดำเนินการหรือได้รับ แจ้งแผนงาน/โครงการให้ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา ท้องถิ่นโดยให้คณะกรรมการการเลือกกรรมการหนึ่งคนทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการ และ กรรมการอีกคนทำหน้าที่เลขานุการของคณะกรรมการ คณะกรรมการติดตามและประเมินผล แผนพัฒนาท้องถิ่น ให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีและอาจได้รับคัดเลือกอีกได้

คณะกรรมการการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. กำหนดแนวทาง วิธีการในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา
2. ดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา
3. รายงานผลและเสนอความเห็นซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผล

แผนพัฒนาต่อผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอต่อสภาท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของ ประชาชนโดยส่วนรวมและเพื่อให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นสอดคล้องกับ แนวนโยบายของรัฐบาล กระทรวงมหาดไทยอาจจัดให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ตามแผนพัฒนาขององค์ปกครองส่วนท้องถิ่นได้ตามความเหมาะสม

สรุปได้ว่า การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นต้องมีขั้นตอนการจัดทำแผนมีการเลือก คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น มีคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เริ่มจัดทำ แผนพัฒนาจัดทำแผนยุทธศาสตร์ จัดทำแผนสามปี ไปสู่การนำแผนพัฒนานำไปปฏิบัติ และ คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น

2. แผนพัฒนาเทศบาล

เทศบาล (Municipality) คือหน่วยการปกครองท้องถิ่นของไทยรูปแบบหนึ่งที่ได้เกิดขึ้น หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ได้มีการตราพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ขึ้น ต่อมาได้มีการแก้ไข โดยใช้พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แทนจนถึงปัจจุบัน เจตนารมณ์ในการร่างกฎหมายจัดตั้งเทศบาลในระยะแรก มี 2 ประการ คือ เพื่อประสิทธิภาพในการ บริการสาธารณะและเป็นสถาบันสอนประชาธิปไตยให้กับประชาชน ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 แบ่งเทศบาลออกเป็น 3 ประเภทเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร หลักเกณฑ์การจัดตั้งเทศบาลแต่ละประเภท กฎหมายบัญญัติไว้ กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้มีอำนาจกำกับดูแลการจัดตั้งและกำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้งดังนี้

1. เทศบาลตำบล ได้แก่ ท้องถิ่นซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะขึ้นเป็น เทศบาลตำบล ประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้นต้องระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย (มาตรา 9)
2. เทศบาลเมือง ได้แก่ ท้องถิ่นที่เป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัด หรือท้องถิ่นชุมนุม ชนที่มีราษฎรตั้งแต่หนึ่งหมื่นคนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตาม

พระราชบัญญัตินี้ และซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง ประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้นต้องระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย (มาตรา 10)

3. เทศบาลนคร ได้แก่ ท้องถิ่นชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ห้าหมื่นคนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัตินี้ และซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลนคร ประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้นให้ระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย (มาตรา 11)

โครงสร้างของเทศบาล

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ได้กำหนดให้องค์การเทศบาลประกอบด้วยสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี (มาตรา 14)

1. สภาเทศบาล ประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาลซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามจำนวนดังต่อไปนี้ (มาตรา 15)

1.1 สภาเทศบาลตำบล ประกอบด้วยสมาชิกเทศบาล 12 คน

1.2 สภาเทศบาลเมือง ประกอบด้วยสมาชิกเทศบาล 18 คน

1.3 สภาเทศบาลนคร ประกอบด้วยสมาชิกเทศบาล 24 คน

สมาชิกสภาเทศบาลให้อยู่ในตำแหน่งได้คราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้ง ถ้าตำแหน่งสมาชิกสภาว่างลงเพราะเหตุอื่นนอกจากถึงคราวออกตามวาระหรือมีการยุบสภา ให้เลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลขึ้นแทนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (มาตรา 16)

2. นายกเทศมนตรี ให้เทศบาลมีนายกเทศมนตรีคนหนึ่งซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (มาตรา 48 ทวิ)

นายกเทศมนตรีอาจแต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีซึ่งมิใช่สมาชิกสภาเทศบาลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการของเทศบาลตามที่นายกเทศมนตรีมอบหมายได้ตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (มาตรา 48 อัฐ)

1. เทศบาลตำบล ให้แต่งตั้งรองนายกเทศมนตรี ไม่เกิน 2 คน

2. เทศบาลเมือง ให้แต่งตั้งรองนายกเทศมนตรี ไม่เกิน 3 คน

3. เทศบาลนคร ให้แต่งตั้งรองนายกเทศมนตรี ไม่เกิน 4 คน

นายกเทศมนตรีมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (มาตรา 48 เศรส)

1. กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการของเทศบาลให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เทศบัญญัติและนโยบาย

2. สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการของเทศบาล

3. แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี

และเลขานุการนายกเทศมนตรี

4. วางระเบียบเพื่อให้งานของเทศบาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

5. รักษาการให้เป็นไปตามเทศบัญญัติ

6. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น

3. พนักงานเทศบาล พนักงานเทศบาลเป็นเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่ปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบแบบแผนและนโยบายของนายกเทศมนตรี ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการกำหนดส่วนราชการของเทศบาล พ.ศ. 2542 แบ่งส่วนราชการของเทศบาลเป็น 12 หน่วยงาน ดังนี้

3.1 สำนักปลัดเทศบาล มีหน้าที่ดำเนินกิจการทั่วไปของเทศบาลและงานอื่นๆ ที่มีได้กำหนดไว้ว่าเป็นงานของหน่วยงานใดโดยเฉพาะ

3.2 สำนักการคลัง/กองคลังหรือฝ่ายคลัง มีหน้าที่เกี่ยวกับการเงินและการบัญชีการจัดเก็บภาษีต่างๆ ตลอดจนการควบคุมดูแลพัสดุและทรัพย์สินของเทศบาล

3.3 กองหรือฝ่ายสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่ช่วยเหลือ แนะนำ ป้องกัน การเจ็บป่วยของประชาชน ระวังโรคติดต่อและสุขาภิบาล

3.4 สำนักการช่าง/กองช่างหรือฝ่ายช่าง มีหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุมงานก่อสร้างงานสำรวจ การบำรุงรักษาทางน้ำทางบก ไฟฟ้า สวนสาธารณะ และงานผังเมืองตลอดจนงานสาธารณูปโภค

3.5 สำนักการศึกษา/กองการศึกษาหรือฝ่ายการศึกษา มีหน้าที่ดำเนินกิจการเกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งงานกิจกรรมเด็กและเยาวชน

3.6 กองหรือฝ่ายวิชาการและแผนงาน มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับงานวิชาการและการวางแผน เช่น งานวิเคราะห์นโยบาย งานวิจัยและประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

3.7 กองหรือฝ่ายสวัสดิการสังคม มีหน้าที่ควบคุมดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับงานสังคมสงเคราะห์ งานสวัสดิการเด็กและเยาวชน และงานพัฒนาชุมชน

3.8 กองหรือฝ่ายช่างสุขาภิบาล มีหน้าที่เกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูลบำบัดน้ำเสียและวิเคราะห์คุณภาพน้ำ

3.9 กองหรือฝ่ายการแพทย์ มีหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลประชาชน (กองนี้จะจัดตั้งในเขตเทศบาลนครที่มีรายได้เพียงพอที่จะสร้างโรงพยาบาล)

3.10 กองหรือฝ่ายประปา มีหน้าที่เกี่ยวกับการผลิตน้ำประปา รวมถึงการวางท่อการจำหน่ายน้ำ และการเก็บรายได้จากการประปา

3.11 หน่วยงานตรวจสอบภายใน มีหน้าที่ตรวจสอบและกลั่นกรองให้ความเห็นชอบและข้อเสนอแนะแก่ปลัดเทศบาลเกี่ยวกับงานการเงินและควบคุมตรวจสอบด้านอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

3.12 หน่วยงานแขวง หน่วยงานนี้เป็นหน่วยงานย่อยที่จำลองรูปแบบเทศบาลเพื่อรองรับความเจริญเติบโตของเมืองและเพื่อเป็นการบริการประชาชนให้ทั่วถึง ในการจัดตั้งหน่วยงานแขวงนั้นจะต้องเป็นเทศบาลขนาดใหญ่ที่มีพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 20 ตารางกิโลเมตร ประชาชนไม่ต่ำกว่า 100,000 คน มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุน 60 ล้านบาทขึ้นไป

โดยสรุป หน่วยงานของเทศบาลที่ดำเนินงานโดยพนักงาน นั้นก็แตกต่างกันไปบ้าง ตามลักษณะของเทศบาลที่มีความสามารถในการให้บริการกับ ประชาชน ซึ่งถ้าประชาชนมีความ หนาแน่นมากขึ้นมีรายได้มากขึ้น หน่วยงานที่ให้บริการแก่ประชาชนก็ขยายมากขึ้น และเทศบาลเอง ก็สามารถเปลี่ยนเป็นเทศบาลขนาดใหญ่ขึ้น จนเป็นถึงเทศบาลนครได้ เช่น เทศบาลนครหาดใหญ่ เป็นต้น

หน้าที่ของเทศบาล

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ได้ แบ่งหน้าที่ของเทศบาลออกเป็นหน้าที่ที่ต้องทำและหน้าที่อาจจัดทำ ซึ่งขึ้นอยู่กับประเภทของเทศบาล และเทศบาลตำบลมีหน้าที่ ดังนี้

ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายเทศบาลตำบลมีหน้าที่ที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้ (มาตรา 50)

1. รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
2. ให้มีและบำรุงรักษาทางบกและทางน้ำ
3. รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการ

กำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

4. ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
5. ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
6. ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
7. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
8. บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของ

ท้องถิ่น

9. หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาลการปฏิบัติงาน ตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนโดยใช้วิธีการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดีและให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล การจัดทำ งบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงานและการเปิดเผยข้อมูล ข่าวสาร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้น และหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลอาจจัดทำกิจการใดๆ ในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้ (มาตรา 51)

1. ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
2. ให้มีโรงฆ่าสัตว์
3. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
4. ให้มีสุสานและฌาปนสถาน

5. บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
6. ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้
7. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
8. ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
9. เทศพาณิชย์

ภายใต้แห่งกฎหมายเทศบาลเมืองมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

(มาตรา 53)

1. กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 50
2. ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
3. ให้มีโรงฆ่าสัตว์
4. ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้
5. ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
6. ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ
7. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
8. ให้มีการดำเนินกิจการโรงรับจำนำหรือสถานสินเชื่อท้องถิ่น

ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมืองอาจจัดทำกิจการใดๆ ในเขตเทศบาล

ดังต่อไปนี้ (มาตรา 54)

1. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
2. ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
3. ให้มีบำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
4. ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
5. ให้มีและบำรุงโรงพยาบาล
6. ให้มีการสาธารณสุข
7. จัดทำกิจการซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข
8. จัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา
9. ให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการกีฬาและพลศึกษา
10. ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
11. ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม และรักษาความเรียบร้อยของท้องถิ่น
12. เทศพาณิชย์

ภายใต้แห่งกฎหมาย เทศบาลนครมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

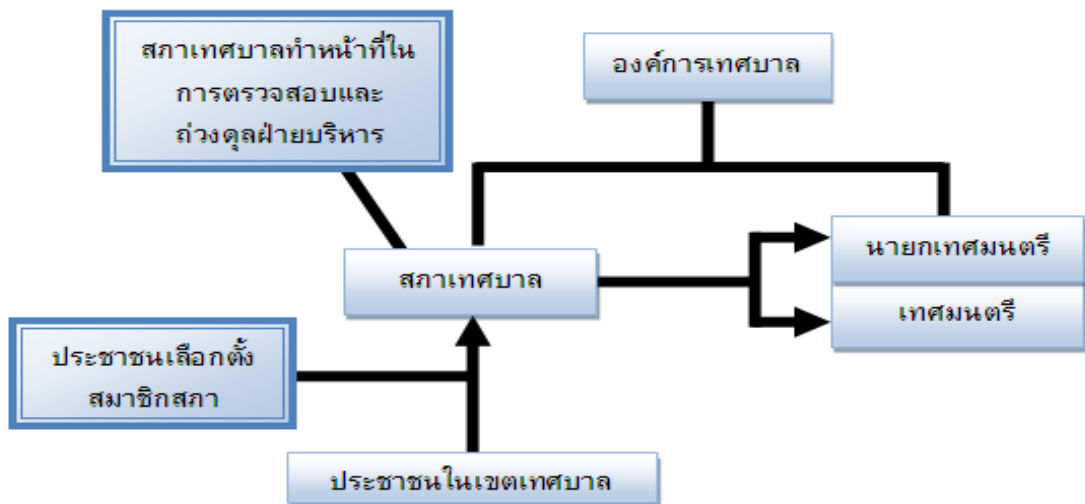
(มาตรา 56)

1. กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 53
2. ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก

3. กิจกรรมอื่นซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข
 4. การควบคุมสุขลักษณะและอนามัยในร้านจำหน่ายอาหาร โรงมหรสพ และสถานบริการอื่น

5. จัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและการปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม
6. จัดให้มีการควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
7. การวางผังเมืองและการควบคุมการก่อสร้าง
8. การส่งเสริมกิจการการท่องเที่ยว

เทศบาลนครอาจจัดทำกิจการอื่นๆ ตามมาตรา 54 ได้ (มาตรา 57)

ภาพประกอบ 2 โครงสร้างเทศบาล ตาม พ.ร.บ. เทศบาล 2496 (ฉบับที่ 14) 2562

บริบทของเทศบาลตำบลชัยวารี

ประวัติเทศบาลตำบลชัยวารี

เทศบาลตำบลชัยวารี เดิมชื่อบ้านโคกกระโดนตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2424 ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นบ้านโพธิ์ชัยในปี พ.ศ. 2458 และจัดตั้งเป็นสุขาภิบาลเมื่อปี พ.ศ. 2536

เทศบาลตำบลชัยวารี ได้เปลี่ยนแปลงฐานะจากสุขาภิบาลเป็นเทศบาล ตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาลเมื่อ พ.ศ. 2542 ในประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 9 ก ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542 โดยให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2542

จำนวน พื้นที่ของเทศบาลตำบลชัยวารี

ประกอบด้วย 8 หมู่บ้าน มีพื้นที่ทั้งหมด 6.6 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,425 ไร่

อาณาเขตติดต่อของเทศบาลตำบลชัยวารี

ทิศเหนือ ติดกับ บ้านหนองนาโท หมู่ที่ 10 ตำบลขามเปี้ย อำเภอโพนสะไห้ว

ทิศตะวันออก ติดกับ บ้านหนองขุมเงิน หมู่ที่ 7 ตำบลโพธิ์ศรี อำเภอโพนสะไห้ว

ทิศตะวันตก ติดกับ บ้านจำปา หมู่ที่ 8 ตำบลขามเปี้ย อำเภอโพนสะไห้ว

ทิศใต้ ติดกับ บ้านหนองไฮ หมู่ที่ 9 ตำบลขามเปี้ย อำเภอโพนสะไห้ว

สภาพภูมิประเทศ / ภูมิอากาศ

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูง ลาดชันจากทิศเหนือลงสู่ทางทิศใต้ สภาพดินร่วนปนทราย อากาศเป็นแบบ มรสุมเมืองร้อน แบ่งเป็น 3 ฤดูกาล ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือน พฤษภาคม ถึงเดือน พฤศจิกายน ส่วนใหญ่ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล ฤดูหนาว ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนกุมภาพันธ์ ฤดูร้อน ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนเมษายน อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 35 องศาเซลเซียส อุณหภูมิ ต่ำสุด เดือนธันวาคม เฉลี่ยประมาณ 20 องศาเซลเซียส

จำนวนประชากร และครัวเรือน

จำนวนครัวเรือน จำนวน 1,297 หลังคาเรือน

จำนวนประชากร จำนวน 5,434 คน แยกเป็น

ชาย จำนวน 2,641 คน

หญิง จำนวน 2,793 คน (ข้อมูล ณ เดือนพฤษภาคม 2563)

อาคารสถานที่และสิ่งปลูกสร้างทั่วไป

ศาสนสถาน (วัด) จำนวน 4 แห่ง

สุสานและฌาปนสถาน จำนวน 2 แห่ง

ตลาดสด จำนวน 1 แห่ง

โรงฆ่าสัตว์ จำนวน 1 แห่ง

การประกอบอาชีพ

ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชัยวารีประกอบอาชีพ ทำนา, ทำไร่, ค้าขาย, รับจ้าง, รับราชการ และอื่นๆ

รายได้ของประชากร เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 20,000 บาท/ คน/ ปี

แหล่งน้ำธรรมชาติ

บึงศรีจำรูญ, บึงชัยวารี, หนองสิม, ห้วยทราย, ห้วยไผ่ และห้วยทรายมูล
ประเพณีที่สำคัญ

1. ประเพณีบุญข้าวจี เดือนกุมภาพันธ์ ของทุกปี
2. ประเพณีสงกรานต์ เดือนเมษายน ของทุกปี
3. ประเพณีบุญบั้งไฟ เดือนมิถุนายน ของทุกปี
4. ประเพณีลอยกระทง เดือนพฤศจิกายน ของทุกปี

การป้องกันบรรเทาสาธารณภัย

1. สถิติเพลิงไหม้ในรอบปีที่ผ่านมา - ครั้ง
2. รถยนต์ดับเพลิง ความจุ 2,500 ลิตร 1 คัน
3. รถยนต์บรรทุกน้ำ ความจุ 10,000 ลิตร 1 คัน
4. พนักงานดับเพลิง รวมทั้ง ผู้ปฏิบัติงาน (พนักงานจ้างฯ) 10 คน
5. อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) 118 คน
6. มีการฝึกซ้อมบรรเทาสาธารณภัยปีที่แล้ว 1 ครั้ง

การสื่อสารในหน่วยงานเทศบาล

1. การติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์/โทรสาร หมายเลข 0-4356-7125 และหมายเลขโทรศัพท์ 0-4356-7125,0-4356-7067

2. ติดต่อทางเครื่องวิทยุสื่อสาร ประจำสำนักงานนามเรียกขาน " ศูนย์วารี" คลื่น 162.550 และมีวิทยุมือถือแบบติดตามตัว (ลูกข่าย) อีกจำนวน 10 เครื่อง

การบริหารโครงสร้างและอัตรากำลังในการบริหารงานของเทศบาลตำบลชัยวารี

ฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย

- นายกเทศมนตรี จำนวน 1 คน
- รองนายกเทศมนตรี จำนวน 2 คน
- ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี จำนวน 1 คน
- เลขาธิการนายกเทศมนตรี จำนวน 1 คน

ฝ่ายสภาเทศบาล ประกอบด้วย

สมาชิกสภาเทศบาลตำบลชัยวารี จำนวน 12 คน (ประธานสภาฯ จำนวน 1 คน, รองประธานสภาฯจำนวน 1 คน)

ส่วนราชการแบ่งออกเป็น 5 กอง

อัตรากำลังพนักงานเทศบาลและลูกจ้างเทศบาล

ปัจจุบันพนักงานเทศบาล จำนวน 34 คน

ลูกจ้างประจำ จำนวน 6 คน

พนักงานจ้างตามภารกิจและทั่วไป 35 คน

รวมเป็น 76 คน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน และการจัดทำแผนพัฒนาของหน่วยงานองค์กรต่างๆ เป็นการศึกษาของเทศบาลตำบล ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

เสถียร ธนยศเมธี (2556: 69) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา เทศบาลตำบลศรีธาตุ อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล โดยรวมและเป็นรายด้าน 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ โดยประชาชนที่มีเพศ และอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล โดยรวม และเป็นรายด้าน 2 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล โดยรวม ไม่แตกต่างกันแต่มีรายด้าน 1 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อรวรรณ โปยนอก (2556: 75) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลอุบลมุง ตำบลอุบลมุง อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลอุบลมุง มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการจัดทำแผน ด้านการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ด้านการคัดเลือก และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ด้านการกำหนดจุดหมายและแนวทาง ด้านการพัฒนาระยะยาว ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนและโครงการ ด้านการจัดทำร่างแผนพัฒนา และด้านการอนุมัติแผนพัฒนาและประกาศใช้ โดยประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลอุบลมุง โดยรวมและรายด้านทั้ง 7 ด้านไม่แตกต่างกัน ($p > .05$)

สุทธิ บุญเอก (2556: 79) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี : ศึกษากรณีเทศบาลตำบลวังกรด อำเภอเมืองพิบูลย์ จังหวัดพิบูลย์ ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลวังกรดในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายขั้นตอน พบว่าการมีส่วนร่วมระดับมากที่สุด ได้แก่ ขั้นตอนการคัดเลือก ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนด วัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนา การจัดทำรายละเอียดโครงการ/กิจกรรมการพัฒนา การอนุมัติ และประกาศใช้แผนพัฒนาสามปีและการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาสามปี ส่วนที่เหลือจะมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ขั้นตอนการเตรียมการจัดทำแผน การจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี การนำแผนพัฒนาสามปีไปปฏิบัติ สำหรับการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปรการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลวังกรด พบว่า การมีส่วนร่วมดังกล่าวไม่ขึ้นอยู่กับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน อาชีพ และการเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ แต่อย่างไร

สุพัตตรา สมภักดี (2556: 82) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลดินดำ อำเภอจันทหาร จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลดินดำ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการค้นหาคำปรึกษาและสาเหตุของปัญหา และ อยู่ในระดับ ปานกลาง 3 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านการวางแผนดำเนินกิจกรรม ด้านการลงทุนและปฏิบัติงาน ด้านการติดตามประเมินผล โดยประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และมีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลดินดำ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลดินดำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กนกอร ไชยศร (2556: 81) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลช้างเผือก อำเภอเมืองเชียงใหม่ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2556 – 2558) ของเทศบาลตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีในระดับมาก โดยเทศบาลตำบลช้างเผือกมีการจัดเก็บข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี และเทศบาลยังได้รายงานประจำปีของเทศบาล รวมถึงเทศบาลได้มีการเอาใจใส่ต่อปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเป็นอย่างดี โดยมีการจัดประชุมประชาคมหมู่บ้าน/ตำบล เพื่อตรวจสอบปัญหา ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากประชาชนในพื้นที่และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีอีกด้วย 2) ปัญหา อุปสรรคในชุมชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลตำบลช้างเผือก พบว่า ประชาชนไม่ให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง โดยคิดว่าการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเป็นหน้าที่ของหน่วยงานราชการและหน่วยงานท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาของชุมชน ซึ่งพบว่าประชาชนไม่ได้เข้าร่วมประชาคม เพราะส่วนใหญ่ไม่มีเวลาและสมาชิกชุมชนส่วนใหญ่ไม่มีความเข้าใจในบทบาทของตนเอง 3) ปัจจัยความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมและไม่เข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลช้างเผือก พบว่า ปัจจัยที่เข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนส่วนใหญ่คือ ต้องการมีรายได้เพิ่มมากขึ้น และต้องการมีความรู้ในการประกอบอาชีพ และต้องการมีงานทำรวมถึงได้รับความร่วมมือในการหาตลาดจำหน่ายผลผลิตของชุมชน ส่วนปัจจัยที่ไม่เข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี คือ ประชาชนส่วนใหญ่มีงานประจำทำอยู่แล้ว ทำให้ไม่มีเวลาในการเข้าร่วมประชาคม อีกทั้งเทศบาลขาดการประชาสัมพันธ์ ในเรื่องความรู้ความเข้าใจในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผน และเห็นว่ามีตัวแทน เพื่อนบ้านเข้าไปมีส่วนร่วมอยู่แล้ว และไม่เข้าใจในการดำเนินงานของเทศบาล รวมถึงกิจกรรม/โครงการต่างๆ ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาท้องถิ่นและรูปแบบกิจกรรม/โครงการต่างๆ ไม่มีความน่าสนใจ

สุรียา ทัทธานี (2557: 87) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลห้วยซังพัฒนา อำเภอห้วยซัง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วม

ในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลห้องชัยพัฒนา โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ และด้านการมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนที่มีความแตกต่างกัน ในเพศ อายุ และระดับการศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน แต่ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร มีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผลแตกต่างกับประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ ($p < .05$)

ปราณี ตรุษสาท (2557: 79) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวหิน อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวหิน อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน และระดับน้อย 1 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ 2) ไม่มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างรายได้กับขนาดครอบครัวที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวหิน อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ 3) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้ คือ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปติดตามประเมินผล เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมาย ควรสรุปรายงานผลการดำเนินงานในรอบปี และประกาศให้ประชาชนทราบ ควรกำหนดวันล่วงหน้าในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

จารุวรรณ วิภาทานัง (2557: 97) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลนาตูน อำเภอนาตูน จังหวัดมหาสารคาม การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมและและเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลนาตูน อำเภอนาตูน จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ตำแหน่งและหมู่บ้านที่อยู่อาศัย และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลนาตูน อำเภอนาตูน จังหวัดมหาสารคาม ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ประชาชนที่เป็นตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน จำนวน 10 หมู่บ้าน ในเขตเทศบาลตำบลนาตูน อำเภอนาตูน จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 80 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.82 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($m = 3.21, s = 0.38$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ($m = 3.83, s = 0.70$) อยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน เรียงลำดับ

จาก มากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการนําแผนไปปฏิบัติ ($m = 3.25, s = 0.56$) ด้านการมีส่วนร่วมในการนําเสนอปัญหาและการตัดสินใจ ($m = 3.07, s = 0.42$) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($m = 2.68, s = 0.57$) ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี จำแนกตามตำแหน่งและหมู่บ้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน ส่วนเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลมีค่าความถี่สูงสุด รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการนำเสนอ ปัญหาและการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการนำแผนไปปฏิบัติ และสุดท้ายคือด้านการมีส่วนร่วม รับผลประโยชน์

พรทิพย์ ศรีสาพันธ์ (2557: 114) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งทอง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งทอง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ อยู่ในระดับน้อย 1 ด้าน คือ ด้านการติดตามและประเมินผล 2) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งทอง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งทอง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีดังนี้ ประชาชนได้เข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ของ อบต. ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ชุมชน ประชาชนได้เข้าร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการตามแผนพัฒนาของ อบต. ประชาชนมีส่วนร่วมเสนอตัวแทนเป็นกรรมการในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ประชาชนได้รับความสะดวกสบายจากการดำเนินโครงการด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา และประชาชนมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการตรวจรับงานตามแผนงานโครงการของ อบต.

พนมพร โคตรลือไชย (2558: 97) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว พบว่า 1) ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวม พบว่า มีระดับการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการร่วม ตรวจสอบติดตามและ

ประเมินผลการดำเนินงาน รองลงมาคือ ด้านการร่วมจัดทำแผนงาน/โครงการใน แผนการพัฒนา ท้องถิ่นและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการร่วมคิด กำหนดปัญหาและความต้องการ ตามลำดับ

2) ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัด สระแก้วไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ดวงปี คำปาน (2558: 89) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า 1. ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 52.40 อายุระหว่าง 26-35 ปี ร้อยละ 29.10 ระดับการศึกษา มัธยมศึกษา ร้อยละ 41.80 อาชีพรับจ้าง ร้อยละ 55.70 รายได้ 5,001-10,000 ร้อยละ 46.80 สถานภาพสมรส ร้อยละ 46.30 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล 10 ปี ขึ้นไปร้อยละ 75.30 2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ด้านการวางแผน โดยภาพรวม มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านเคยเข้าร่วมประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงานของเทศบาล ($\bar{X} = 4.34$) ด้านการตัดสินใจ โดยรวมมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมกับเทศบาลเพื่อส่งเสริมให้ชุมชนต่างๆ ได้พัฒนาชุมชนของตนเอง ($\bar{X} = 4.47$) ด้าน การดำเนินงาน โดยรวมมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก พบว่า ($\bar{X} = 4.01$) พบว่า ข้อที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านร่วมในการประชาสัมพันธ์การจัดทำแผนพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 4.14$) ด้านการ ติดตามและประเมินผล โดยรวมมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุดคือ ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมตามแผนพัฒนาเทศบาล ($\bar{X} = 4.17$) 3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนิคมคำ สร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วน

อนุรักษ์ ลักษณะภู (2561: 79) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนชุมชน ของประชาชนเขตเทศบาลตำบลท่าหลวง อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ประชาชนมี ส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนชุมชน ได้แก่ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ การเป็นสมาชิกของกลุ่มในชุมชน ระยะเวลาที่อาศัย อยู่ในชุมชน ความเสมอภาคในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนชุมชน การรับรู้ข่าวสารและความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดทำแผนชุมชน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับที่สูงย่อมให้ความสำคัญ กับการพัฒนาท้องถิ่นมากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับที่ต่ำกว่า จึงมีส่วนร่วมจัดทำแผนชุมชน ต่างกัน

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เข้าไปมีส่วนร่วมกับท้องถิ่นในการวางแผนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเมื่อท้องถิ่นมีการจัดกิจกรรมโครงการตลอดจนบริการสาธารณะต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ซึ่งจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาวางแผน ดำเนินการ รับประโยชน์ และตรวจสอบการดำเนินงานของท้องถิ่น อุปสรรคและปัญหาที่ทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนากับท้องถิ่นได้ คือประชาชนยังไม่รู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองในการพัฒนาชุมชน และไม่ให้ความสำคัญในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้สัมภาษณ์
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิธีการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้สัมภาษณ์

1. ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในเขตเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 2,724 คน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2563: 37-38)
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในเขตเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 349 คน โดยหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณด้วยสูตรของ Taro Yamanae (1973: 727); (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 22-24) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ (กำหนดใช้ .05)

$$n = \frac{2,724}{1 + 2,724(0.05)^2}$$

$$n = \frac{2,724}{1 + 6.81}$$

$$n = \frac{2,724}{7.81}$$

n = 348.78

กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 349

ผู้วิจัยได้ดำเนินการแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของจำนวนประชาชนในชุมชนของ เขตเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีเลือกแบบบังเอิญหรือตามหลักความสะดวก ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร(คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง(คน)
ม.1 บ.ขามเปี้ย	315	40
ม.2 บ.ชัยวารี	215	28
ม.13 บ.ศรีวิไล	302	39
ม.17 บ.ชัยวารี	342	44
ม.6 บ.โพธิ์ชัย	335	43
ม.12 บ. ศรีโพธิ์ชัย	412	53
ม.14 บ.สนามม้า	421	54
ม.16 บ.ศรีโพธิ์คำ	382	49
รวม	2,724	349

3. ผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 10 คน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่รัฐ 2 คน ผู้นำชุมชน 4 คน และประชาชน 4 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ชุด ดังนี้

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) มีจำนวน 6 ข้อ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการค้นหาปัญหา ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการตรวจสอบ ด้านละ 5 ข้อรวมทั้งสิ้น 25 ข้อ

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open - Ended)

2. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 5 ด้าน

วิธีการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1.1 หลังจากผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้บูรณาการแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของ บัญชร แก้วส่อง (2559: 28); เจริญศักดิ์ ปิ่นทอง (2539: 272-273) 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการค้นหาปัญหา ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการตรวจสอบ มาประยุกต์เป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 25 ข้อ ดังนี้

1.1.1 ด้านการค้นหาปัญหา จำนวน 5 ข้อ

1.1.2 ด้านการวางแผน จำนวน 5 ข้อ

1.1.3 ด้านการดำเนินการ จำนวน 5 ข้อ

1.1.4 ด้านการรับผลประโยชน์ จำนวน 5 ข้อ

1.1.5 ด้านการตรวจสอบ จำนวน 5 ข้อ

1.2 นำผลการศึกษาตามข้อ 1.1 มาสร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับความมุ่งหมาย

1.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่กำหนด นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อให้แนะนำเพิ่มเติม

1.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอผู้มีประสบการณ์พิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง และความเที่ยงตรงของเครื่องมือ ครอบคลุมเนื้อหาในเรื่องที่จะวัดจากผู้มีประสบการณ์จำนวน 3 ท่าน ดังนี้

1.4.1 รศ.ดร.อลงกรณ์ อรรคแสง ระดับการศึกษา ปริญญาตรี (สื่อสารมวลชน)
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตำแหน่งอาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

1.4.2 ผศ.ดร.ณัฐการ์ต อัครพงศ์พิศักดิ์ ระดับการศึกษา PhD in Political
Science and International Relations, the Australian National University. Australia
ตำแหน่งอาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

1.4.3 อ.ดร.วนิดา พรหมหล้า ระดับการศึกษา Doctor of Philosophy
Environmental law University of New England, Australia ตำแหน่งอาจารย์ประจำสาขา
รัฐศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

1.5 คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 แล้วปรับปรุงแก้ไขเนื้อหา
แบบสอบถามตามข้อเสนอแนะที่ผู้มีประสบการณ์ด้านการศึกษาค้นคว้าอิสระให้คำแนะนำตรวจสอบ
ความถูกต้องของแบบสอบถามอีกครั้ง

2. การหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 นำแบบสอบถามที่สร้างเสนอต่อผู้มีประสบการณ์ ประเมินความสอดคล้องระหว่าง
ข้อ

คำถามกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (IOC) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้
ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามเหมาะสมกับความมุ่งหมายของการศึกษา
ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามใช้ได้กับความมุ่งหมายของการศึกษา
ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่เหมาะสมกับความมุ่งหมายของ

การศึกษา

จากนั้นพิจารณาคัดเลือกคำถามที่ค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป แล้วจึงนำเสนอ
อาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งพบว่าข้อคำถามที่ผู้วิจัยได้นำเสนอให้ผู้มีประสบการณ์ตรวจสอบ จำนวน 25
ข้อนั้นมีผลคะแนนจากผู้มีประสบการณ์ 2 ใน 3 คน หรือมีค่าเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ทั้ง 25 ข้อ

2.2 นำแบบสอบถามที่ได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัยไปทดสอบใช้
(Try-Out) กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคเคคำ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดร้อยเอ็ดซึ่งไม่ใช่กลุ่ม
ตัวอย่าง จำนวน 30 คน

2.3 หาคุณภาพของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยการหาค่าจำแนก ด้วยวิธี Item-total
Correlation และหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) เป็นรายด้านและทั้งฉบับ การหาค่า
ความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับ ใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Coefficient
Alpha) ค่าความเชื่อมั่น (Alpha) ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .95

2.4 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่ม
ตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคามถึงนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและขออนุญาตในเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และผู้ช่วยจำนวน 7 คน ดำเนินการแจกแบบสอบถามและรับคืนหลังจากแจกแบบสอบถามทันที
3. เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่าง วันที่ 1 – 20 พฤศจิกายน 2563
4. เมื่อเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาแล้ว นำมาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
5. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี ในปี 2563 จำนวน 10 คน

การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ข้อมูลจากแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีขั้นตอนจัดทำข้อมูลดังนี้

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชัยวารี เป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

1.2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลชัยวารี ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

1.2.1 นำแบบสอบถามที่ลงรหัสแล้วให้คะแนนแต่ละข้อ จำแนกรายข้อในแบบสอบถาม 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 100)

มีส่วนร่วมระดับมากที่สุด	กำหนดให้ 5 คะแนน
มีส่วนร่วมระดับมาก	กำหนดให้ 4 คะแนน
มีส่วนร่วมระดับปานกลาง	กำหนดให้ 3 คะแนน
มีส่วนร่วมระดับน้อย	กำหนดให้ 2 คะแนน
มีส่วนร่วมระดับน้อยที่สุด	กำหนดให้ 1 คะแนน

1.2.2 นำแบบสอบถามที่ลงคะแนนเรียบร้อยแล้ว ไปหาค่าเฉลี่ยและกำหนดเกณฑ์แปลความค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 166)

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีส่วนร่วมระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีส่วนร่วมระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีส่วนร่วมระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีส่วนร่วมระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีส่วนร่วมระดับมากที่สุด

1.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบในการทดสอบสมมติฐาน โดยตัวแปรต้นที่แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ ใช้สถิติ t – test (Independent Samples) ส่วนตัวแปรต้นที่แบ่งเป็น 3 กลุ่มขึ้นไป ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ใช้สถิติ F-test (One-way ANOVA)

1.4 การวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา โดยการสรุปประเด็น นำมาแจกแจงความถี่ในแต่ละประเด็น แล้วนำเสนอด้วยการพรรณนาความ

2. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ข้อเสนอแนะในส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างนำบันทึกการสัมภาษณ์มาเรียบเรียงเนื้อหาประเด็นการสัมภาษณ์ที่ครอบคลุมรอบแนวคิด และความมุ่งหมายของการศึกษา แล้วนำมาสรุปประเด็นโดยการบรรยายความเรียงเชิงวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกได้ ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

1.4 การแจกแจงความถี่

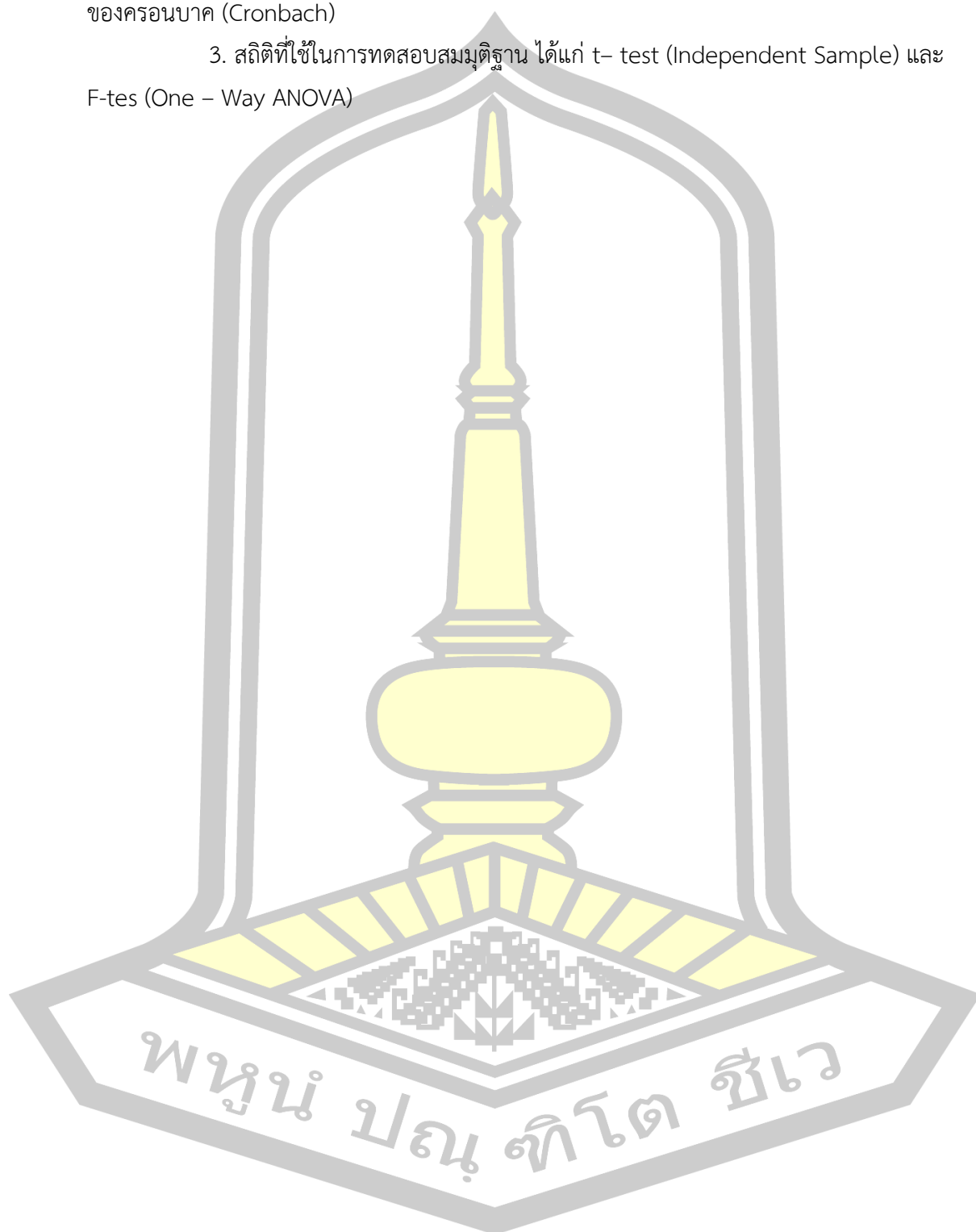
2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 การหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับความมุ่งหมายของการศึกษาโดยวิธีการ IOC (Index of Item Objective Congruence)

2.2 หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Item-total Correlation)

2.3 หาค่าความเชื่อมั่น โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน ได้แก่ t- test (Independent Sample) และ F-tes (One - Way ANOVA)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโศกชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือคือแบบสอบถาม โดยได้ทำการตรวจสอบ เรียบเรียง ประมวลผลข้อมูล และใช้กระบวนการจัดทำกับข้อมูล ได้ผลและรายงานการวิเคราะห์ข้อมูลตามตัวแปรที่ศึกษาในลักษณะต่างๆ จัดทำเป็นตารางการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นส่วนๆ ประกอบด้วย

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	สถิติทดสอบที่ใช้เปรียบเทียบใน t – Distribution
F	แทน	สถิติทดสอบที่ใช้เปรียบเทียบใน F – Distribution
SS	แทน	ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Mean Square)
df	แทน	ระดับขั้นของความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
p-value	แทน	ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Probability)

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโศกชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ร้อยละของเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ดที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ส่วนที่ 2 ผลจากแบบสัมภาษณ์ของข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 1 ข้อทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	146	41.83
หญิง	203	58.17
รวม	349	100.00
2. อายุ		
18 – 30 ปี	54	15.47
31 – 40 ปี	86	24.64
41 – 50 ปี	109	31.23
51 – 60 ปี	63	18.05
61 ปีขึ้นไป	37	10.60
รวม	349	100.00

ตาราง 2 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	108	30.95
มัธยมศึกษา	81	23.21
ปวช. หรือเทียบเท่า	59	16.91
ปวส. หรือเทียบเท่า	40	11.46
ปริญญาตรี	45	12.89
สูงกว่าปริญญาตรี	16	4.58
รวม	349	100.00
4. อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	46	13.18
เกษตรกร	104	29.80
ข้าราชการ	66	18.91
ธุรกิจส่วนตัว	47	13.47
รับจ้าง	86	24.64
รวม	349	100.00
5. รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	124	35.53
5,000 – 7,000 บาท	96	27.51
7,001 – 9,000 บาท	59	16.91
9,001 – 11,000 บาท	40	11.46
11,001 บาทขึ้นไป	30	8.60
รวม	349	100.00

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 58.17 มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.23 รองลงมาอายุ 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.64 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 30.95 รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 23.21 ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 29.80 รองลงมารับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 24.64 ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.53 รองลงมา มีรายได้ต่อเดือน 5,000 – 7,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.51

ตอนที่ 2 วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ด้านการค้นหาปัญหา	3.23	0.42	ปานกลาง
2. ด้านการวางแผน	3.22	0.42	ปานกลาง
3. ด้านการดำเนินการ	3.26	0.43	ปานกลาง
4. ด้านการรับผลประโยชน์	3.24	0.42	ปานกลาง
5. ด้านการตรวจสอบ	3.29	0.46	ปานกลาง
โดยรวม	3.25	0.43	ปานกลาง

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$) และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 5 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการตรวจสอบ ($\bar{X} = 3.29$) ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 3.26$) ด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.24$) ด้านการค้นหาปัญหา ($\bar{X} = 3.23$) และด้านการวางแผน ($\bar{X} = 3.22$)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการค้นหาปัญหา โดยรวมและรายข้อ

ด้านการค้นหาปัญหา	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ท่านมีส่วนร่วมประชุมในการสำรวจความต้องการในการพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง	3.32	0.47	ปานกลาง
2. ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในหมู่บ้านของตนเอง	3.28	0.47	ปานกลาง
3. ท่านมีส่วนร่วมเสนอแนะปัญหาและความต้องการของหมู่บ้านในการประชุมประชาคมหมู่บ้าน	3.13	0.36	ปานกลาง

ตาราง 4 (ต่อ)

ด้านการค้นหาปัญหา	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
4. ท่านมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหาและความต้องการของประชาชนในหมู่บ้าน	3.26	0.44	ปานกลาง
5. ท่านมีส่วนร่วมในการออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้านข้อมูลปัญหาและความต้องการต่อที่ประชุม	3.15	0.38	ปานกลาง
โดยรวม	3.23	0.42	ปานกลาง

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการค้นหาปัญหา พบว่า โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.23$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 5 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ท่านมีส่วนร่วมประชุมในการสำรวจความต้องการในการพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง ($\bar{X} = 3.32$) ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในหมู่บ้านของตนเอง ($\bar{X} = 3.28$) และท่านมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหาและความต้องการของประชาชนในหมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.26$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการวางแผน โดยรวมและรายข้อ

ด้านการวางแผน	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
1. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อนำไปประกอบการจัดทำแผนพัฒนา	3.21	0.41	ปานกลาง
2. ท่านได้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกตัวแทนเพื่อเข้าไปทำหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนา	3.30	0.46	ปานกลาง
3. ท่านมีส่วนร่วมติดตามการทำงานของคณะกรรมการในการวางแผนพัฒนาเทศบาล	3.21	0.45	ปานกลาง
4. ท่านมีส่วนร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อจัดทำแผนพัฒนาร่วมกับเทศบาล	3.23	0.42	ปานกลาง

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้านการวางแผน	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
5. ท่านมีส่วนร่วมเสนอโครงการ/กิจกรรมในการวางแผนพัฒนาร่วมกับเทศบาล	3.16	0.37	ปานกลาง
โดยรวม	3.22	0.42	ปานกลาง

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการวางแผน พบว่า โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.22$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 5 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ท่านได้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกตัวแทนเพื่อเข้าไปทำหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนา ($\bar{X} = 3.30$) ท่านมีส่วนร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อจัดทำแผนพัฒนาร่วมกับเทศบาล ($\bar{X} = 3.23$) ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อนำไปประกอบการจัดทำแผนพัฒนา และ ท่านมีส่วนร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อจัดทำแผนพัฒนาร่วมกับเทศบาล ($\bar{X} = 3.21$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการดำเนินการ โดยรวมและรายข้อ

ด้านการดำเนินการ	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ท่านมีส่วนร่วมในการนำแผนพัฒนาท้องถิ่นไปดำเนินการในหมู่บ้าน	3.38	0.49	ปานกลาง
2. ท่านได้เข้ามาร่วมหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	3.31	0.48	ปานกลาง
3. ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับเทศบาล	3.12	0.35	ปานกลาง
4. ท่านได้เข้าร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงานโครงการ หรือกิจกรรมที่เทศบาลได้นำไปดำเนินการ	3.36	0.48	ปานกลาง

ตาราง 6 (ต่อ)

ด้านการดำเนินการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
5. ท่านได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมร่วมกับเทศบาลตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์	3.11	0.37	ปานกลาง
โดยรวม	3.26	0.43	ปานกลาง

จากตาราง 6 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการดำเนินการ พบว่า โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 5 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ท่านมีส่วนร่วมในการนำแผนพัฒนาท้องถิ่นไปดำเนินการในหมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.38$) ท่านได้เข้าร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมที่เทศบาลได้นำไปดำเนินการ ($\bar{X} = 3.36$) และท่านได้เข้าร่วมหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ($\bar{X} = 3.31$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการรับผลประโยชน์ โดยรวมและรายข้อ

ด้านการรับผลประโยชน์	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
1. หมู่บ้านของท่านมีการพัฒนาและมีความเจริญมากขึ้น อันเนื่องมาจากโครงการและกิจกรรมต่างๆ ในแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล	3.32	0.47	ปานกลาง
2. ท่านได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนาท้องถิ่นในการพัฒนาระบบส่งเสริมสนับสนุนร่วมกันระหว่างเทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	3.26	0.46	ปานกลาง
3. ท่านได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนาท้องถิ่นในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม เช่น ระบบประปา การทำท่อระบายน้ำ เป็นต้น	3.33	0.47	ปานกลาง
4. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาตามความต้องการของประชาชนในหมู่บ้าน	3.15	0.36	ปานกลาง

ตาราง 7 (ต่อ)

ด้านการรับผลประโยชน์	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
5. ท่านได้รับผลประโยชน์จากโครงการกลุ่มอาชีพ ตามแผนพัฒนาท้องถิ่น	3.14	0.34	ปานกลาง
โดยรวม	3.24	0.42	ปานกลาง

จากตาราง 7 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการรับผลประโยชน์ พบว่า โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 5 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ท่านได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนาท้องถิ่นในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม เช่น ระบบประปา การทำท่อระบายน้ำ เป็นต้น ($\bar{X} = 3.33$) หมู่บ้านของท่านมีการพัฒนาและมีความเจริญมากขึ้น อันเนื่องมาจากโครงการและกิจกรรม ต่างๆ ในแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ($\bar{X} = 3.32$) และท่านได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนาท้องถิ่นในการพัฒนาระบบส่งเสริมสนับสนุนร่วมกันระหว่างเทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 3.26$)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการตรวจสอบ โดยรวมและรายข้อ

ด้านการตรวจสอบ	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
1. ท่านมีส่วนร่วมตรวจสอบการปฏิบัติงานตาม แผนพัฒนาท้องถิ่น	3.44	0.53	ปานกลาง
2. ท่านได้ร่วมแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะผล การดำเนินงานในที่ประชุมชี้แจงผลการดำเนินงาน ในรอบปี	3.17	0.38	ปานกลาง
3. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้น จากการปฏิบัติตามแผนพัฒนาท้องถิ่น	3.36	0.48	ปานกลาง
4. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอข้อบกพร่องของการ ดำเนินการตามแผนต่อเทศบาล	3.19	0.43	ปานกลาง

ตาราง 8 (ต่อ)

ด้านการตรวจสอบ	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
5. ท่านมีส่วนร่วมติดตามข้อมูลข่าวสารในการ ดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล	3.30	0.46	ปานกลาง
โดยรวม	3.29	0.46	ปานกลาง

จากตาราง 8 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการตรวจสอบ พบว่า โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 5 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ท่านมีส่วนร่วมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.44$) ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.36$) และท่านมีส่วนร่วมติดตามข้อมูลข่าวสารในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ($\bar{X} = 3.30$)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ต่อเดือนที่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ ที่ต่างกัน โดยใช้สถิติ t-test (Independent Test) จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนที่ต่างกัน โดยใช้สถิติ F-test (One-way ANOVA) ผลปรากฏดังตาราง 9 ถึง 14

ตาราง 9 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีเพศต่างกัน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี	เพศชาย		เพศหญิง		t	p- value
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการค้นหาปัญหา	3.26	0.25	3.20	0.22	2.09*	0.038
2. ด้านการวางแผน	3.23	0.24	3.21	0.24	0.79	0.427
3. ด้านการดำเนินการ	3.30	0.25	3.22	0.23	2.90*	0.004
4. ด้านการรับผลประโยชน์	3.28	0.24	3.21	0.24	2.54*	0.011
5. ด้านการตรวจสอบ	3.30	0.27	3.29	0.25	0.34	0.736
โดยรวม	3.27	0.25	3.23	0.23	2.27*	0.024

* Sig.< 0.05

จากตาราง 9 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชัยวารีที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการวางแผน และด้านการตรวจสอบไม่แตกต่างกัน

ตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน		SS	df	MS	F	p-value
1. ด้านการค้นหาปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	0.12	4.00	0.03	0.55	0.70
	ภายในกลุ่ม	18.68	344.00	0.05		
	รวม	18.80	348.00			
2. ด้านการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	0.16	4.00	0.04	0.69	0.60
	ภายในกลุ่ม	19.39	344.00	0.06		
	รวม	19.55	348.00			
3. ด้านการดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม	0.20	4.00	0.05	0.85	0.49
	ภายในกลุ่ม	20.03	344.00	0.06		
	รวม	20.22	348.00			
4. ด้านการรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	0.22	4.00	0.06	0.99	0.41
	ภายในกลุ่ม	19.53	344.00	0.06		
	รวม	19.76	348.00			
5. ด้านการตรวจสอบ	ระหว่างกลุ่ม	0.33	4.00	0.08	1.26	0.29
	ภายในกลุ่ม	22.35	344.00	0.06		
	รวม	22.68	348.00			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.12	4.00	0.03	0.90	0.47
	ภายในกลุ่ม	11.52	344.00	0.03		
	รวม	11.64	348.00			

* Sig.< 0.05

จากตาราง 10 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชัยวารีที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 11 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน		SS	df	MS	F	p-value
1. ด้านการค้นหาปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	0.70	5.00	0.14	2.64*	0.02
	ภายในกลุ่ม	18.10	343.00	0.05		
	รวม	18.80	348.00			
2. ด้านการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	0.24	5.00	0.05	0.86	0.51
	ภายในกลุ่ม	19.30	343.00	0.06		
	รวม	19.55	348.00			
3. ด้านการดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม	0.59	5.00	0.12	2.06	0.07
	ภายในกลุ่ม	19.63	343.00	0.06		
	รวม	20.22	348.00			
4. ด้านการรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	0.44	5.00	0.09	1.56	0.17
	ภายในกลุ่ม	19.32	343.00	0.06		
	รวม	19.76	348.00			
5. ด้านการตรวจสอบ	ระหว่างกลุ่ม	0.30	5.00	0.06	0.92	0.47
	ภายในกลุ่ม	22.38	343.00	0.07		
	รวม	22.68	348.00			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.28	5.00	0.06	1.68	0.14
	ภายในกลุ่ม	11.36	343.00	0.03		
	รวม	11.64	348.00			

* Sig.< 0.05

จากตาราง 11 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชัยวารีที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการค้นหาปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพบความแตกต่างผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบรายคู่ตามวิธีของ LSD ดังตาราง 12

ตาราง 12 แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบรายคู่ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการค้นหาปัญหา จำแนกตามระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ปวช. หรือเทียบเท่า	ปวส. หรือเทียบเท่า	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		3.22	3.20	3.25	3.21	3.19	3.41
ประถมศึกษา	3.22	-	.609	.442	.774	.446	.002*
มัธยมศึกษา	3.20	-	-	.244	.909	.746	.001*
ปวช. หรือเทียบเท่า	3.25	-	-	-	.386	.190	.013*
ปวส. หรือเทียบเท่า	3.21	-	-	-	-	.705	.003*
ปริญญาตรี	3.19	-	-	-	-	-	.001*
สูงกว่าปริญญาตรี	3.41	-	-	-	-	-	-

* Sig.< 0.05

จากตาราง 12 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีผลต่างแบบ LSD ประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ปวช. หรือเทียบเท่า ปวส. หรือเทียบเท่า และปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการค้นหาปัญหา แตกต่างกับผู้มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 13 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอาชีพต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน		SS	df	MS	F	p-value
1. ด้านการค้นหาปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	0.72	4.00	0.18	3.43*	0.01
	ภายในกลุ่ม	18.08	344.00	0.05		
	รวม	18.80	348.00			
2. ด้านการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	0.31	4.00	0.08	1.39	0.24
	ภายในกลุ่ม	19.24	344.00	0.06		
	รวม	19.55	348.00			
3. ด้านการดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม	0.70	4.00	0.18	3.09*	0.02
	ภายในกลุ่ม	19.52	344.00	0.06		
	รวม	20.22	348.00			
4. ด้านการรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	1.12	4.00	0.28	5.16*	0.00
	ภายในกลุ่ม	18.64	344.00	0.05		
	รวม	19.76	348.00			
5. ด้านการตรวจสอบ	ระหว่างกลุ่ม	0.20	4.00	0.05	0.75	0.56
	ภายในกลุ่ม	22.48	344.00	0.07		
	รวม	22.68	348.00			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.35	4.00	0.09	2.63*	0.03
	ภายในกลุ่ม	11.29	344.00	0.03		
	รวม	11.64	348.00			

* Sig. < 0.05

จากตาราง 13 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชัยวารีที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการวางแผน และด้านการตรวจสอบ ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพบความแตกต่างผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบรายคู่ตามวิธีของ LSD ดังตาราง 14 – 17

ตาราง 14 แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบรายคู่ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการค้นหาปัญหา จำแนกตามอาชีพที่แตกต่างกัน

อาชีพ	\bar{x}	นักเรียน/ นักศึกษา	เกษตรกร	ข้าราชการ	ธุรกิจ ส่วนตัว	รับจ้าง
		3.30	3.23	3.27	3.19	3.17
นักเรียน/นักศึกษา	3.30	-	.111	.603	.029*	.002*
เกษตรกร	3.23	-	-	.246	.330	.059
ข้าราชการ	3.27	-	-	-	.064	.005*
ธุรกิจส่วนตัว	3.19	-	-	-	-	.563
รับจ้าง	3.17	-	-	-	-	-

* Sig.< 0.05

จากตาราง 14 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีผลต่างแบบ LSD ประชาชนที่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการค้นหาปัญหา แตกต่างกับผู้มีอาชีพธุรกิจส่วนตัวและรับจ้างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประชาชนที่มีอาชีพข้าราชการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้นหาปัญหา แตกต่างกับผู้มีอาชีพรับจ้างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 15 แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบรายคู่ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการดำเนินการ จำแนกตามอาชีพที่แตกต่างกัน

อาชีพ	\bar{x}	นักเรียน/ นักศึกษา	เกษตรกร	ข้าราชการ	ธุรกิจ ส่วนตัว	รับจ้าง
		3.33	3.24	3.29	3.29	3.20
นักเรียน/นักศึกษา	3.33	-	.034	.404	.458	.003*
เกษตรกร	3.24	-	-	.172	.208	.236
ข้าราชการ	3.29	-	-	-	.974	.018*
ธุรกิจส่วนตัว	3.29	-	-	-	-	.030*
รับจ้าง	3.20	-	-	-	-	-

* Sig.< 0.05

จากตาราง 15 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีผลต่างแบบ LSD ประชาชนที่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา ข้าราชการ และธุรกิจส่วนตัว มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการดำเนินการแตกต่างกับผู้มีอาชีพรับจ้างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 16 แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบรายคู่ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการรับผลประโยชน์ จำแนกตามอาชีพที่แตกต่างกัน

อาชีพ	\bar{x}	นักเรียน/ นักศึกษา	เกษตรกร	ข้าราชการ	ธุรกิจ ส่วนตัว	รับจ้าง
		3.36	3.21	3.26	3.27	3.18
นักเรียน/ นักศึกษา	3.36	-	.001*	.033*	.082	.000*
เกษตรกร	3.21	-	-	.199	.151	.280
ข้าราชการ	3.26	-	-	-	.792	.028*
ธุรกิจส่วนตัว	3.27	-	-	-	-	.024*
รับจ้าง	3.18	-	-	-	-	-

* Sig.< 0.05

จากตาราง 16 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีผลต่างแบบ LSD ประชาชนที่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการรับผลประโยชน์แตกต่างกับผู้มีอาชีพเกษตรกร ข้าราชการ และรับจ้างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประชาชนที่มีอาชีพ ข้าราชการ และธุรกิจส่วนตัวมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านการรับผลประโยชน์แตกต่างกับผู้มีอาชีพรับจ้างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พหุ ประถมศึกษา

ตาราง 17 แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบรายคู่ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามอาชีพที่แตกต่างกัน

อาชีพ	\bar{X}	นักเรียน/ นักศึกษา	เกษตรกร	ข้าราชการ	ธุรกิจ ส่วนตัว	รับจ้าง
		3.31	3.23	3.27	3.26	3.21
นักเรียน/นักศึกษา	3.31	-	.015*	.207	.137	.003*
เกษตรกร	3.23	-	-	.231	.485	.427
ข้าราชการ	3.27	-	-	-	.730	.064
ธุรกิจส่วนตัว	3.26	-	-	-	-	.189
รับจ้าง	3.21	-	-	-	-	-

* Sig.< 0.05

จากตาราง 17 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีผลต่างแบบ LSD ประชาชนที่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมแตกต่างกับผู้ที่มีอาชีพเกษตรกร และรับจ้างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 18 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน		SS	df	MS	F	p-value
1. ด้านการค้นหาคำปัญหา	ระหว่าง กลุ่ม	0.19	4.00	0.05	0.86	0.49
	ภายในกลุ่ม	18.61	344.00	0.05		
	รวม	18.80	348.00			
2. ด้านการวางแผน	ระหว่าง กลุ่ม	0.14	4.00	0.04	0.64	0.64
	ภายในกลุ่ม	19.40	344.00	0.06		
	รวม	19.55	348.00			
3. ด้านการดำเนินการ	ระหว่าง กลุ่ม	0.30	4.00	0.07	1.28	0.28
	ภายในกลุ่ม	19.93	344.00	0.06		
	รวม	20.22	348.00			

ตาราง 18 (ต่อ)

แหล่งความแปรปรวน		SS	df	MS	F	p-value
4. ด้านการรับ ผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	0.33	4.00	0.08	1.46	0.21
	ภายในกลุ่ม	19.43	344.00	0.06		
	รวม	19.76	348.00			
5. ด้านการ ตรวจสอบ	ระหว่างกลุ่ม	0.26	4.00	0.07	0.99	0.41
	ภายในกลุ่ม	22.42	344.00	0.07		
	รวม	22.68	348.00			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.10	4.00	0.02	0.72	0.58
	ภายในกลุ่ม	11.54	344.00	0.03		
	รวม	11.64	348.00			

* Sig.< 0.05

จากตาราง 18 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชัยวารีที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ตาราง 19 ความถี่ของปัญหาในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ปัญหาในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	ค่าความถี่
ด้านการค้นหาปัญหา	
1. ประชาชนไม่ร่วมเป็นตัวแทนในการประชุมเพื่อกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาของแผนงานของชุมชน	38
2. ประชาชนเพิกเฉยต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนและมองว่าเป็นปัญหาของเทศบาลแต่เพียงฝ่ายเดียว จึงไม่เข้าร่วมแก้ไขปัญหาดังกล่าว	34

ตาราง 19 (ต่อ)

ปัญหาในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	ค่าความถี่
ด้านการวางแผน	
1. ประชาชนไม่เข้าร่วมถ้าไม่ได้รับผลประโยชน์หรือค่าตอบแทน	25
2. ประชาชนไม่รับรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่องานของเทศบาล	31
3. ประชาชนไม่เข้าร่วมหรือเสนอตัวเพื่อเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการต่างๆ ในการดำเนินงานจัดทำแผน	37
4. ประชาชนไม่เข้าร่วมในการประชุมประชาคมของหมู่บ้านในโอกาสต่างๆ	20
ด้านการดำเนินการ	
1. ประชาชนไม่เข้าร่วมในการเป็นคณะกรรมการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อให้เกิดความโปร่งใส	42
2. ประชาชนไม่เข้าร่วมในการเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ เพราะไม่มั่นใจในความรู้และความสามารถของตนเอง	30
3. ประชาชนไม่มีความรู้ในการตรวจสอบงานก่อสร้างต่างๆ ของเทศบาล	24
4. ประชาชนไม่เสนอตัวเป็นคณะกรรมการตรวจรับงานจ้าง	22
ด้านการรับผลประโยชน์	
1. ข้อบัญญัติที่ได้รับการอนุมัติแล้วไม่มีการจัดทำประกาศให้ประชาชนทราบ	35
2. เทศบาลไม่มีการแจ้งประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าในการขอเข้ารับการประชุมสภาหรือการประชุมจัดทำแผน	24
3. เทศบาลไม่จัดทำการประกาศให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมประเพณีของชุมชนร่วมกับเทศบาล	26
ด้านการตรวจสอบ	
1. ประชาชนไม่เข้าร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล	51
2. ประชาชนไม่เข้าร่วมติดตามและประเมินผลแผนของเทศบาล	32

จากตาราง 19 ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชัยวารี ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่สำคัญดังนี้

ด้านการค้นหาปัญหา คือ ประชาชนไม่ร่วมเป็นตัวแทนในการประชุมเพื่อกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาของแผนงานของชุมชน ด้านการวางแผน คือ ประชาชนไม่เข้าร่วมหรือเสนอตัวเพื่อเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการต่างๆ ในการดำเนินงานจัดทำแผนด้านการดำเนินการ คือ ประชาชนไม่เข้าร่วมในการเป็นคณะกรรมการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อให้เกิดความโปร่งใส ด้านการรับผลประโยชน์ คือ ข้อบัญญัติที่ได้รับการอนุมัติแล้วไม่มีการจัดทำประกาศให้ประชาชนทราบ และด้านการตรวจสอบ คือ ประชาชนไม่เข้าร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ตาราง 20 ความถี่ของข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อเสนอแนะ	ค่าความถี่
ด้านการค้นหาปัญหา 1. ประชาชนควรเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาชุมชนต้องการ 2. ประชาชนควรเข้าร่วมตัดสินใจระบุปัญหาที่แท้จริงของชุมชนที่ตนอาศัยอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่เพิกเฉยต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนและมองว่าเป็นปัญหาของเทศบาลแต่เพียงฝ่ายเดียว	38 34
ด้านการวางแผน 1. ควรมีของรางวัลเพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เข้าร่วมในการวางแผน 2. ควรให้มีการอบรมสร้างความรู้ความเข้าใจ หรือส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้กับประชาชน 3. ประชาชนควรเสนอตัวเพื่อเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการต่างๆ ในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการสนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อจะได้ปรับเปลี่ยนบทบาทของคณะกรรมการชุดเดิม ไม่ให้มีการผูกขาดทางการเมืองท้องถิ่น 4. ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมในระดับตำบลเพื่อร่วมจัดทำแผนพัฒนากับเทศบาลตำบล อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่ประชาชน ในชุมชนพบอยู่เป็นประจำ	25 31 37 20

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	ค่าความถี่
ด้านการดำเนินการ 1. ควรเปิดกว้างให้ประชาชนเข้ามามีส่วนในการจัดซื้อจัดจ้าง 2. การเป็นกรรมการตรวจรับงานจ้างของประชาชนควรคัดสรรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสม 3. ควรให้ประชาชนที่มีความรู้ร่วมเป็นผู้ควบคุมการก่อสร้าง 4. ควรมีการประชุมตั้งคณะกรรมการตรวจรับงานจ้าง	42 30 24 22
ด้านการรับผลประโยชน์ 1. การจัดทำแผนพัฒนาต่างๆ ควรมีการประกาศให้ประชาชนทราบ 2. เทศบาลควรประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าในการประชุมสภาหรือการประชุมจัดทำแผนพัฒนาให้ประชาชนได้รับทราบ 3. ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมประเพณีของชุมชนร่วมกับเทศบาล	35 24 26
ด้านการตรวจสอบ 1. ประชาชนควรเข้าร่วมควบคุม ตรวจสอบการปฏิบัติงาน ตามแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล เพราะที่ผ่านประชาชนส่วนมากไม่กล้าแสดงความคิดเห็นหรือเข้าไปร่วมตรวจสอบ เนื่องจากคิดว่าเป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล 2. ประชาชนควรเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนของเทศบาลตำบล เท่าที่ผ่านมาประชาชนไม่กล้าใช้สิทธิของตนเองในด้านนี้เป็นส่วนมากจึงเป็นต้นเหตุที่ทำให้เกิดการทุจริตต่อการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล	51 32

จากตาราง 20 ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชัยวารี ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่สำคัญดังนี้

ด้านการค้นหาปัญหา คือ ประชาชนควรเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาชุมชนต้องการ ด้านการวางแผน คือ ประชาชนควรเสนอตัวเพื่อเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการต่างๆ ในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นคณะกรรมการสนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อจะได้ปรับเปลี่ยนบทบาทของคณะกรรมการชุดเดิม ไม่ให้มีการผูกขาดทางการเมืองท้องถิ่น ด้านการดำเนินการ คือ ควรเปิดกว้างให้ประชาชนเข้ามามีส่วนในการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านการรับผลประโยชน์

คือ การจัดทำแผนพัฒนาต่างๆ ควรมีการประกาศให้ประชาชนทราบ และด้านการตรวจสอบ คือ ประชาชนควรเข้าร่วมควบคุม ตรวจสอบการปฏิบัติงาน ตามแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล เพราะที่ผ่านประชาชนส่วนมากไม่กล้าแสดงความคิดเห็นหรือเข้าไปร่วมตรวจสอบ เนื่องจากคิดว่าเป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

ส่วนที่ 2 ผลจากการสัมภาษณ์ของข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

1. ด้านการค้นหาปัญหา สรุปได้ว่า ประชาชนผู้เกี่ยวข้องต่างๆ ควรมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในเขตพื้นที่ ให้ความร่วมมือนำเสนอและร่วมสำรวจความต้องการ ในเขตพื้นที่ในเขตเทศบาล

ดังผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...ควรเอาแผนที่จำเป็นที่ประชาชนเสนอแนะที่หมู่บ้านตนเองนั้นเสนอไว้แล้วให้ทำเป็นโครงการเร่งด่วนได้เลย ไม่ต้องไปเสนอที่เทศบาลตำบลอีก ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนคือ เมื่อเสนอในที่ประชุมแล้วให้จัดทำเป็นโครงการได้เลย จะได้ไม่เสียเวลาในการดำเนินการ...”

(นายเอ, 21 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ควรประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้รับทราบถึงวันที่จะมีการประชุม จัดทำประชาคม ให้ชาวบ้านในชุมชนได้รับทราบอย่างกว้างขวาง ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนคือ กระตุ้นให้ทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมเพื่อรับทราบปัญหาที่แท้จริง...”

(นายบี, 17 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนมากขึ้น โดยการเปิดเวทีในการเสนอปัญหา ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน คือ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ทราบและทั่วถึง...”

(นายซี, 21 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ควรให้มีการประชาคมจัดทำแผนระดับหมู่บ้าน เพื่อเสนอต่อเทศบาลต่อไป ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนคือ ให้มีการลงมติในกรแก้ไขปัญหาที่เห็นว่ามีความสำคัญและเร่งด่วนที่ต้องทำก่อน...”

(นายดี, 24 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ควรมีการกระตุ้นการเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ได้ปัญหาที่แท้จริง ในการมีส่วนร่วมทุกๆ ด้านของเทศบาล ควรที่จะให้ภาครัฐเอกชน ประชาชนทั่วไปได้ร่วมเสนอปัญหา ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาก็มีส่วนร่วมในค้นหาปัญหา คือ ให้ประชาชนมีบทบาทที่มากขึ้นในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนา จนได้แผนพัฒนามาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาว่าได้ดำเนินการตามที่ได้แจ้งไว้หรือไม่สัดส่วนการนำไปทำเป็นข้อบัญญัติงบประมาณในแต่ละปีจากแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นอย่างไรในสัดส่วนที่สมดุลหรือไม่ รวมถึงมีการประเมินผลแผนว่ามีความสำเร็จในเกณฑ์ใด...”

(นายอี, 24 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...แผนพัฒนาตำบลควรเป็นโครงการที่เป็นความต้องการของประชาชนและเป็นโครงการที่จำเป็นที่สุด เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาก็มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนคือ ควรเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการของประชาชนแต่ละหมู่บ้าน และโครงการทุกโครงการต้องเป็นความต้องการของประชาชนในหมู่บ้านอย่างแท้จริง...”

(นายเอฟ, 25 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ควรมีการจัดประชาคมเพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาก็มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนคือ ผู้เข้าร่วมจัดทำแผนมีไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของที่ประชุม...”

(นายจี, 24 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้มาร่วมประชาคมให้ได้มากที่สุด และควรให้ประชาชนรู้ว่าการประชาคมแผนนั้นมีประโยชน์มากสำหรับหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน เมื่อมีปัญหา ก็ให้นำมาเสนอเพื่อแก้ปัญหานั้น อาจจะแก้ไขได้บางปัญหาก็ยังดีกว่าไม่ได้มาร่วมประชาคมและเสนอปัญหา ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาก็มีส่วนร่วมในการจัดทำแผน คือ ในแต่ละหมู่บ้านจะต้องมีคณะกรรมการหมู่บ้านอยู่แล้วรวมทั้งหัวหน้าคุ้มและหัวหน้าครัวเรือน ให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมทุกๆ เดือนจะทำให้เกิดความเคยชินและได้มีส่วนร่วมในการประชุมทำแผนพัฒนาตำบลได้มากที่สุด...”

(นายเอช, 21 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ควรใช้เสียงข้างมากในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาก็มีส่วนร่วมในค้นหาปัญหา คือ ออกประชาคมแนะนำ ร่วมวางแผนแนวทางปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามโครงการที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนา...”

(นายไอ, 21 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ควรสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความต้องการ เรียงตามลำดับความสำคัญ และความจำเป็นพื้นฐาน ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมในค้นหาปัญหา คือ ควรทำอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบและเป็นขั้นตอน...”

(นายเจ, 21 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

2. ด้านการวางแผน สรุปได้ว่า เทศบาลควรมีการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการวางแผนการจัดแผนพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชาคม มีการสำรวจข้อมูลให้เป็นปัจจุบันและวางแผนเพื่ออนาคตข้างหน้า และประชาชนในชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการวางแผน

ดังผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...เทศบาลควรพัฒนางานด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ส่วนในแผนพัฒนายังเป็นเรื่องที่มีความสำคัญที่ควรให้ประชาชนได้เสนอแนะปัญหา ส่วนแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านการวางแผน คือ เทศบาลต้องมีการเปิดเผยข้อมูลที่ชัดเจน เพื่อร่วมติดตามในทุกๆ ขั้นตอน...”

(นายเอ, 21 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...เทศบาลต้องดำเนินโครงการกิจกรรมตามความต้องการและแก้ไขปัญหาให้ประชาชนอย่างเสมอภาค เท่าเทียมกันไม่เลือกปฏิบัติ และการจัดเรียงลำดับความสำคัญของโครงการให้ถือความจำเป็นเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้ประชาชนเป็นลำดับแรก ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการวางแผน คือ ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบโครงการกิจกรรม และประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากโครงการนั้นๆ ...”

(นายบี, 17 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ควรสร้างความเข้าใจและอธิบายถึงความสำคัญของการวางแผนว่ามีประโยชน์ต่อชุมชนอย่างไร ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการวางแผน คือ สำรวจข้อมูลให้เป็นปัจจุบันและวางแผนเพื่ออนาคตข้างหน้า และประชาชนในชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการวางแผน...”

(นายซี, 21 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ควรให้มีการประชาคมจัดวางแผนในการพัฒนาและความต้องการของประชาชนเป็นหลัก ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการวางแผนคือ ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลต้องมาจากระดับหมู่บ้านก่อน...”

(นายดี, 24 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนให้ถูกต้องตามหลักขั้นตอน ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการวางแผนคือ ให้ประชาชนมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมระดับหมู่บ้าน...”

(นายอี, 24 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ควรประชุมรับฟังปัญหาและความต้องการของประชาชนในหมู่บ้านก่อน ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการวางแผน คือ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาตำบล และจัดลำดับความสำคัญของโครงการต่างๆ...”

(นายเอฟ, 25 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ควรให้ประชาชนหรือผู้แทนประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รูปแบบ วิธีการขั้นตอนการดำเนินงานของโครงการ กิจกรรมต่างๆ ของเทศบาลตำบล ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการวางแผน คือ เพิ่มการประชาสัมพันธ์แจ้งให้ประชาชนทราบถึงการเข้าร่วมดำเนินงานตามนโยบาย โครงการ กิจกรรมต่างๆ ของเทศบาล และควรดำเนินงานตามแผนพัฒนาสามปีอย่างจริงจังและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานให้มากขึ้น...”

(นายจี, 24 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาตำบลนั้นต้องเกิดจากแผนที่จำเป็นในหมู่บ้านจริงๆ และประชาชนทุกคนที่มาร่วมจัดทำแผน ต้องรู้ว่าต้องการแผนอะไรที่จะเสนอเพื่อพิจารณาของประชาชนในหมู่บ้านนั้น ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการวางแผน คือ ให้ประชาชนในหมู่บ้านได้ร่วมกันวางแผนว่ามีความต้องการอะไรและที่สำคัญที่สุด คือ ให้มีการประชาสัมพันธ์ว่าการวางแผนนั้นมีความสำคัญขนาดไหนและจะได้ผลประโยชน์อะไรจากการวางแผน...”

(นายเอช, 21 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ควรเอาเสียงข้างมากของประชาคมที่เสนอปัญหาความต้องการมาจัดทำแผนพัฒนาต่อไป ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการวางแผนคือ แนะนำชี้แจงให้ประชาชนเข้าใจปัญหา ความต้องการที่แท้จริง...”

(นายไอ, 21 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ควรมีการประชาสัมพันธ์ ชี้แจงให้ความรู้ความเข้าใจ ถึงบทบาท อำนาจหน้าที่ของเทศบาล ความหมายความสำคัญ ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาล และประโยชน์ของแผนพัฒนาสามปีส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการวางแผนคือ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชาคมจัดทำแผนพัฒนาสามปี...”

(นายเจ, 21 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

3. ด้านการดำเนินการ สรุปได้ว่า ควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมจัดทำแผนทุกครั้งและสามารถนำไปปฏิบัติได้ทันทีตามงบประมาณที่ได้รับประชาชนในหมู่บ้านให้เข้าใจในการดำเนินการจัดทำแผน และประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดทำแผน
ตั้งผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...ให้ประชาชนเข้าร่วมจัดทำแผนทุกครั้งเพราะมันเป็นความต้องการของเขา แต่ละหมู่บ้านไม่ควรเอาแผนพัฒนาของเขาออก เพราะเป็นความจำเป็นเร่งด่วนไม่ว่ากรณีใดๆ ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการดำเนินการ คือ เมื่อได้แผนแล้ว ความต้องการเร่งด่วนไม่ต้องเอาไปพิจารณาในตำบล หมู่บ้านไหนมีความจำเป็นควรให้หมู่บ้านนั้นก่อน หรือแบ่งเท่าๆ กัน...”

(นายเอ, 21 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ควรจัดทำโครงการพัฒนาต่างๆ สามารถนำไปปฏิบัติได้ทันทีตามงบประมาณที่ได้รับส่วนแนวทางการแก้ปัญหา คือ ควรคัดเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนา แนวทางการพัฒนาที่สมควรนำมาใช้เป็นแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาเพื่อเป็นกรอบในการพิจารณาจัดทำโครงการ/กิจกรรมในแผนพัฒนาต่อไป...”

(นายบี, 17 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ควรชี้แจงและทำความเข้าใจให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผน ส่วนแนวทางแก้ไขคือ ควรจัดเวทีรับทราบปัญหาและประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง และอธิบายให้ประชาชนรับทราบถึงประโยชน์ของการจัดทำแผน...”

(นายซี, 21 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ควรมาจากการประชาคมเป็นหลักเพราะประชาชนจะรู้ปัญหาที่แท้จริงในหมู่บ้าน ส่วนแนวทางแก้ไขคือ ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาอย่างเป็นระบบ...”

(นายดี, 24 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ในการมีส่วนร่วมดำเนินการจัดทำแผนให้ถูกต้องนั้นต้องมีการประชาคม ส่วนแนวทางแก้ไข คือ ต้องมีการค้นหาปัญหาและต้องหาทางแก้ไขในระดับชุมชน...”

(นายอี, 24 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ควรมีคณะกรรมการจากประชาชนร่วมจัดทำแผนพัฒนา ส่วนแนวทางแก้ไข คือ ระดมความคิด ค้นหาความต้องการของประชาชนเป็นหลักในการจัดทำแผน...”

(นายเอฟ, 25 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ควรตระหนักถึงปัญหาและดำเนินการพัฒนาตามแผนพัฒนาตำบลที่วางไว้
แนวทางแก้ไข คือ ให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วม...”

(นายจี, 24 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในหมู่บ้านให้เข้าใจในการดำเนินการจัดทำ
แผน และประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดทำแผนมากที่สุด
ส่วนแนวทางแก้ไข คือ ต้องดำเนินการจัดทำแผนตามระเบียบ...”

(นายเอช, 21 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นจัดประชุมประชาคมหาปัญหา ความต้องการ
ของประชาชนมาพิจารณาวิเคราะห์เพื่อจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ส่วนแนวทางแก้ไข คือ
สนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวบรวมประเด็นหลักการพัฒนา ปัญหา ความต้องการและ
ข้อมูลเพื่อนำมาจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปีแล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น...”

(นายไอ, 21 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...การดำเนินการจัดทำแผนควรเป็นไปตามขั้นตอนที่วางไว้ ส่วนแนวทางการ
แก้ปัญหา คือ ให้เคารพเสียงส่วนมากในการหาประชาคม...”

(นายเจ, 21 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

4. ด้านการรับผลประโยชน์ สรุปได้ว่า ควรสร้างความเข้าใจและให้ประชาชนตระหนัก
ถึงความสำคัญของการรับผลประโยชน์ การรับผลประโยชน์จากการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ควรให้
ครอบคลุมและทั่วถึงทุกชุมชน และแก้ไขให้ถูกต้องตรงกับปัญหา

ตั้งผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ควรให้
ได้ผลประโยชน์และมีประสิทธิภาพ มากที่สุด...”

(นายเอ, 21 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...การรับผลประโยชน์จากการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ควรให้ครอบคลุมและ
ทั่วถึงทุกชุมชน และแก้ไขให้ถูกต้องตรงกับปัญหา ความต้องการของประชาชน ส่วนแนวทางแก้ไขคือ
ควรสร้างความเข้าใจและให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการรับผลประโยชน์...”

(นายซี, 21 มกราคม 2564 : สัมภาษณ์)

“...การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จะมีประโยชน์มากที่สุดถ้าอยู่บนพื้นฐานความต้องการของประชาชนส่วนแนวทางแก้ไขคือ การรับผลประโยชน์ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมด้วย...”

(นายดี, 24 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ควรมองเห็นประโยชน์ของการประชาชนเป็นสำคัญ ส่วนแนวทางแก้ไขคือ ต้องมีการประชุมหาปัญหาและหาแนวทางวิธีการแก้ไขปัญหาต่อไป...”

(นายอี, 24 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์มากที่สุดจากการจัดทำแผน...”

(นายเอฟ, 25 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ให้แต่ละโครงการที่เข้าแผนแล้วนั้นให้ดำเนินการตามแผนแต่ละปีให้ได้มากที่สุด ส่วนแนวทางแก้ไขคือ ให้แต่ละโครงการที่เข้าแผนแล้วดำเนินการให้ได้ และจัดหางบประมาณจากงบอุดหนุนเฉพาะกิจให้ได้มากที่สุด...”

(นายเอส, 21 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...นำแผนพัฒนาไปปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามโครงการที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาสามปี ส่วนแนวทางแก้ไข คือ ให้ประชาชนเสนอแนะแสดงความคิดเห็นในการประชุมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกคน...”

(นายไอ, 21 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ข้อบัญญัติที่ได้รับการอนุมัติแล้วควรมีการสาเนาประกาศให้ประชาชนทราบ ส่วนแนวทางแก้ไขด้านการรับผลประโยชน์ คือ ในแผนควรระบุให้ชัดเจนเกี่ยวกับรายละเอียดต่างๆ ที่จะทำและแจ้งยอดงบประมาณให้ชัดเจน...”

(นายเจ, 21 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ควรมีการแจ้งประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าในการขอเข้ารับการประชุมสภาหรือการประชุมจัดทำแผน ส่วนแนวทางแก้ไขด้านการรับผลประโยชน์ คือ ทาทุกขั้นตอนให้โปร่งใสประชาชนทุกคนร่วมตรวจสอบได้โดยไม่มีข้อกเว้น...”

(นายบี, 17 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ควรให้ประชาชนรับทราบประมาณการและรายละเอียดของโครงการพัฒนา รวมทั้งจุดคุ้มทุนของโครงการ ส่วนแนวทางแก้ไขด้านการรับผลประโยชน์ คือ ปิดประกาศให้ประชาชนทราบถึงรายละเอียดต่างๆ ของโครงการที่จะทำ รวมถึงมารับรายจ่ายให้ชัดเจน...”

(นายเค, 24 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ควรจัดทำโครงการ/กิจกรรม ที่เกี่ยวกับงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้าให้กับประชาชน ส่วนแนวทางแก้ไขด้านการรับผลประโยชน์ คือ เงินงบประมาณด้านโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ควรใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด...”

(นายแอล, 25 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...เทศบาลควรให้การบริการที่ดีแก่ประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ส่วนแนวทางแก้ไขด้านการรับผลประโยชน์ คือ ควรเป็นสื่อกลางในการรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนในด้านต่างๆ โดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานนอกเหนือจากทางเทศบาลจัดไว้แล้ว...”

(นายเอ็ม, 21 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ควรจัดสวัสดิการการสงเคราะห์ประชาชนจากการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเทศบาลส่วนแนวทางแก้ไขด้านการรับผลประโยชน์ คือ ให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการจัดทำแผนพัฒนาให้ได้มากที่สุด...”

(นายจี, 24 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...เทศบาลควรมีการประชาสัมพันธ์ เสียงตามสาย ให้ประชาชนทราบถึงการดำเนินการต่างๆ ของเทศบาล ส่วนแนวทางแก้ไขด้านการรับผลประโยชน์ คือ ควรเข้าถึงประชาชนทุกหมู่บ้าน ทุกชุมชน เพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการอย่างทั่วถึง...”

(นายเอ็น, 25 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ควรจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการที่กำกับดูแลส่วนงานเพื่อกำหนดทิศทางการทำงานและจัดให้มีการอบรมประชุม ให้ความรู้เกี่ยวกับ การจัดทำแผนอย่างต่อเนื่อง ส่วนแนวทางแก้ไขด้านการรับผลประโยชน์ คือ ประชุมชี้แจงการจัดทำแผนปฏิบัติการโดยให้ทุกหน่วยงานเข้าร่วมเพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน...”

(นายแอล, 25 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

5. ด้านการตรวจสอบ สรุปลงได้ว่า ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามาตรวจสอบ และมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการจัดทำแผนพัฒนาตำบล และในการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน สามารถตรวจสอบได้ และมีการรายงานผลให้ประชาชนทราบ

ตั้งผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...ให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมตรวจสอบในทุกกระบวนการของการตรวจสอบ ด้วยส่วนแนวทางแก้ไขด้านการตรวจสอบคือ ควรโปร่งใสในทุกขั้นตอนการตรวจสอบ...”

(นายเอ, 21 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามาตรวจสอบและมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการจัดทำแผนพัฒนาตำบลส่วนแนวทางแก้ไข คือ จัดตั้งคณะกรรมการที่ครอบคลุมทุกกลุ่มในชุมชนเพื่อมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล...”

(นายบี, 17 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ควรมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน สามารถตรวจสอบได้ และมีการรายงานผลให้ประชาชนทราบ ส่วนแนวทางแก้ไข คือ ให้ความรู้แก่ประชาชนในขั้นตอนการตรวจสอบให้มากกว่าที่เป็นอยู่...”

(นายซี, 21 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ควรให้ผู้นำหรือประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ส่วนแนวทางแก้ไข คือ ควรแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นจะทำให้การจัดทำแผนเป็นไปได้ด้วยดี...”

(นายดี, 24 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...การตรวจสอบต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมด้วย ส่วนแนวทางแก้ไขคือ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเพื่อความถูกต้องและเป็นธรรม...”

(นายอี, 24 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...จัดตั้งคณะกรรมการจากประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบโครงการต่างๆ ส่วนแนวทางแก้ไข คือ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบด้วย...”

(นายเอฟ, 25 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ควรตั้งคณะกรรมการตรวจสอบประจำหมู่บ้านและตำบล และให้มีการประชุมเพื่อติดตามประเมินแผนส่วนแนวทางแก้ไข คือ ให้คณะกรรมการตรวจสอบให้รู้หน้าที่ของตนเอง และอบรมให้ความรู้แก่คณะกรรมการตรวจสอบ...”

(นายเอช, 21 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ควรแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้มีสมาชิกสภาผู้แทนประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่วนแนวทางแก้ไขคือ ให้ปิดประกาศแผนการดำเนินงานเพื่อให้ประชาคมท้องถิ่นทราบ...”

(นายไอ, 21 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

“...ควรมีการตรวจสอบความเหมาะสม การดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนระหว่าง การดำเนินงานตามแผน ส่วนแนวทางแก้ไข คือ ให้ประชาชนทุกอาชีพ ทุกชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ...”

(นายเจ, 21 มกราคม 2564: สัมภาษณ์)

ผลจากการสัมภาษณ์ของข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านการค้นหาปัญหาได้แก่ ประชาชนผู้เกี่ยวข้องต่างๆ ควรมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในเขตเทศบาล ด้านการวางแผน ได้แก่ เทศบาลควรมีการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการวางแผนการจัดแผนพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุม ด้านการดำเนินการ ได้แก่ ควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมจัดทำแผนทุกครั้ง ด้านการรับผลประโยชน์ ได้แก่ ควรสร้างความเข้าใจและให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการรับผลประโยชน์ให้ครอบคลุมและทั่วถึงทุกชุมชน และแก้ไขให้ถูกต้องตรงกับปัญหา ด้านการตรวจสอบ ได้แก่ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามาตรวจสอบและมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการจัดทำแผนพัฒนาตำบล และในการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน สามารถตรวจสอบได้ และมีการรายงานผลให้ประชาชนทราบ

พูน ปรุ ทิโต ชีเว

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ครั้งนี้ สรุปผลการศึกษาตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการศึกษา
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีความแตกต่างกันในด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

สรุปผล

จากการศึกษาครั้งนี้ สรุปผลได้ ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี รองลงมาอายุ 31 – 40 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร รองลงมารับจ้าง ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท รองลงมา มีรายได้ต่อเดือน 5,000 – 7,000 บาท
2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 5 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการตรวจสอบ ด้านการดำเนินการ ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการค้นหาปัญหา และด้านการวางแผน

3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าประชาชนที่มีเพศและอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน

4. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชัยวารี ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่สำคัญดังนี้

ด้านการค้นหาปัญหา ได้แก่ ประชาชนไม่ร่วมเป็นตัวแทนในการประชุมเพื่อกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาของแผนงานของชุมชน ด้านการวางแผน ได้แก่ ประชาชนไม่เข้าร่วมหรือเสนอตัวเพื่อเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการต่างๆ ในการดำเนินงานจัดทำแผน ด้านการดำเนินการ ได้แก่ ประชาชนไม่เข้าร่วมในการเป็นคณะกรรมการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อให้เกิดความโปร่งใส ด้านการรับผลประโยชน์ ได้แก่ ข้อบัญญัติที่ได้รับการอนุมัติแล้วไม่มีการจัดทำประกาศให้ประชาชนทราบ และด้านการตรวจสอบ ได้แก่ ประชาชนไม่เข้าร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล

5. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชัยวารี ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่สำคัญดังนี้

ด้านการค้นหาปัญหา ได้แก่ ประชาชนควรเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาชุมชนต้องการ ด้านการวางแผน ได้แก่ ประชาชนควรเสนอตัวเพื่อเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการต่างๆ ในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการสนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อจะได้ปรับเปลี่ยนบทบาทของคณะกรรมการชุดเดิม ไม่ให้มีการผูกขาดทางการเมืองท้องถิ่น ด้านการดำเนินการ ได้แก่ ควรเปิดกว้างให้ประชาชนเข้ามามีส่วนในการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านการรับผลประโยชน์ ได้แก่ การจัดทำแผนพัฒนาต่างๆ ควรมีการประกาศให้ประชาชนทราบ และด้านการตรวจสอบ ได้แก่ ประชาชนควรเข้าร่วมควบคุม ตรวจสอบการปฏิบัติงาน ตามแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล เพราะที่ผ่านประชาชนส่วนมากไม่กล้าแสดงความคิดเห็นหรือเข้าไปร่วมตรวจสอบ เนื่องจากคิดว่าเป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

6. ผลจากการสัมภาษณ์ของข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีดังนี้

ด้านการค้นหาปัญหา ได้แก่ ประชาชนผู้เกี่ยวข้องต่างๆ ควรมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในเขตเทศบาล ด้านการวางแผน ได้แก่ เทศบาลควรมีการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการวางแผนการจัดแผนพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุม ด้านการดำเนินการ ได้แก่ ควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมจัดทำแผนทุกครั้ง ด้านการรับผลประโยชน์ ได้แก่ ควรสร้างความเข้าใจและให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการรับผลประโยชน์ให้ครอบคลุมและทั่วถึงทุกชุมชน และแก้ไขให้ถูกต้องตรงกับ

ปัญหา ด้านการตรวจสอบ ได้แก่ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามาตรวจสอบและมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการจัดทำแผนพัฒนาตำบล และในการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน สามารถตรวจสอบได้ และมีการรายงานผลให้ประชาชนทราบ

อภิปรายผล

จากการศึกษาครั้งนี้ สรุปผลได้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารีย์ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$) และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 5 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการค้นหาปัญหา ($\bar{X} = 3.44$) ด้านการวางแผน ($\bar{X} = 3.43$) ด้านการตรวจสอบ ($\bar{X} = 3.36$) ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 3.32$) และด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.29$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชน ยังไม่ได้ตระหนักถึงความเป็นพลเมือง ในการแสดงบทบาทของประชาชน ผู้มีสิทธิและเสียงในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง โดยมิได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงานและการประเมินผล ในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่ควร ทำให้ผลการศึกษาออกมามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งน่าจะเป็นเพราะการขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และประชาชนบางส่วนยังไม่รู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างแท้จริง การดำเนินงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประชาชนเทศบาลยังไม่มีการประชุมสัมพันธิ์ให้ประชาชนได้ทราบอย่างทั่วถึงทำให้ประชาชนบางส่วนไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางเทศบาลจัดขึ้นได้อย่างจริงจัง และประชาชนยังมีความเชื่อว่าการบริหารท้องถิ่นนั้นเป็นหน้าที่ของเทศบาลไม่ใช่หน้าที่ของตนเอง และมองว่าตนเองไม่มีความรู้ ไม่เข้าใจ และไม่กล้าที่จะเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นกับเทศบาลทำให้ขาดกำลังสำคัญคือ ตัวประชาชนผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาเหล่านั้น จนส่งผลให้การพัฒนาท้องถิ่นไม่สามารถพัฒนาได้อย่างเต็มที่ซึ่งสอดคล้องกับ เสถียร ธนยศเมธี (2556: 69) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลศรีธาตุ อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล โดยรวมและเป็นรายด้าน 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง สุพัตตรา สมภักดี (2556: 82) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาเทศบาลตำบลดินดำ อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลดินดำ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สุรียา ทัพธานี (2557: 87) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลช่องชัยพัฒนา อำเภอช่องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลช่องชัยพัฒนา โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ และด้านการมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง

ปราณี ตรุษสาท (2557: 79) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวหิน อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวหิน อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จารุวรรณ วิภาทานัง (2557: 97) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลนาคูน อำเภอนาคูน จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง พรทิพย์ ศรีสาพันธ์ (2557: 114) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งทอง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งทอง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง พนมพร โคตรลือไชย (2558: 97) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว พบว่า ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวม พบว่า มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง อนรรักษ์ ลักษณะภู (2561: 79) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนชุมชนของประชาชนเขตเทศบาลตำบลท่าหลวง อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า

2.1 ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมและเป็นรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าประชาชนทั้งเพศชายและเพศหญิงในเขตเทศบาลตำบลชัยวารี ต่างก็มีหน้าที่ ความรับผิดชอบ และการมีบทบาทต่างๆ ในสังคมไม่แตกต่างกันแต่ในส่วนองกระบวนการมีส่วนร่วมของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้นส่วนมากแต่ละครอบครัวจะมอบหมายให้หัวหน้าครอบครัวเป็นผู้เข้าร่วมซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเพศชาย ซึ่งส่งผลให้บทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ดแตกต่างกันด้วยซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับจารุวรรณ วิภาทานัง (2557: 97) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลนาคูน อำเภอนาคูน จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี จำแนกตามเพศแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พรทิพย์ ศรีสาพันธ์ (2557: 114) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งทอง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งทอง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำ

แผนพัฒนาสามปีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และดวงปี คำปาน (2558: 89) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ที่มีเพศแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2.2 ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพนสะโยะ จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกันทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชัยวารีที่มีอายุแตกต่างกัน ต่างก็มีความสนใจในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งอาจขึ้นอยู่กับบทบาทหน้าที่และโอกาสที่เหมาะสมในการเข้าร่วม ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับเสถียร ธนยศเมธี (2556: 69) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา เทศบาลตำบลศรีธาตุ อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน อรรวรรณ โพนนอก (2556: 75) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลอุบลมุง อำเภอนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลอุบลมุง โดยรวมและรายด้านทั้ง 7 ด้านไม่แตกต่างกัน ($p > .05$) สุพัตตรา สมภักดี (2556: 82) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาเทศบาลตำบลดินดำ อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ประชาชนที่มีอายุ แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลดินดำ โดยรวมไม่แตกต่างกัน สุรียา ทัพธานี (2557: 87) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลห้องชัยพัฒนา อำเภอลือชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ประชาชนที่มีความแตกต่างกัน ในอายุมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพนสะโยะ จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกันทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชัยวารีที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ต่างก็มีความสนใจในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้วยการเข้าร่วมเสนอปัญหาความต้องการของตนและของหมู่บ้าน/ชุมชน ตลอดทั้งการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และมีส่วนร่วมในการประเมินผลซึ่งอาจขึ้นอยู่กับบทบาทหน้าที่ในสังคม และโอกาสที่เหมาะสมในการเข้าร่วมตลอดถึงการรับทราบข้อมูลข่าวสารต่างๆขององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับ อรรวรรณ โพนนอก (2556: 75) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล อุบลมุง ตำบลอุบลมุง อำเภอนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลอุบลมุง โดยรวมและรายด้านทั้ง 7 ด้านไม่แตกต่างกัน ($p > .05$) สุพัตตรา สมภักดี (2556: 82) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ

จัดทำ แผนพัฒนาเทศบาลตำบลดินดำ อำเภोजังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลดินดำ โดยรวมไม่แตกต่างกัน และสุริยา ทัทธานี (2557: 87) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลซ้องชัยพัฒนา อำเภอส้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ประชาชนที่มีความแตกต่างกัน ในระดับการศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวาปี อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมและเป็นรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกันอาจเข้าถึงกระบวนการมีส่วนร่วมไม่เท่ากัน ส่วนมากจะเป็นผู้ที่มิอาชีพรับราชการ ธุรกิจส่วนตัวที่มีความเข้าใจในกระบวนการมีส่วนร่วมมากกว่าอาชีพอื่น ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับจรรุวรรณ วิลาทานัง (2557: 97) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลนาตู อำเภอนาตู จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี จำแนกตามอาชีพแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พรทิพย์ ศรีสาพันธ์ (2557: 114) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งทอง อำเภอกะทิงวิทย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งทอง อำเภอกะทิงวิทย จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และดวงปี คำปาน (2558: 89) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ที่มีอาชีพแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2.5 ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวาปี อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกันทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันต่างมีบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบที่แตกต่างกัน แต่อาจมีความสนใจในการมีส่วนร่วมที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับจรรุวรรณ โพนนอก (2556: 75) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลอุบลมุง ตำบลอุบลมุง อำเภอนองวัวขอ จังหวัดอุดรธานี พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลอุบลมุง โดยรวมและรายด้านทั้ง 7 ด้านไม่แตกต่างกัน ($p > .05$) สุพัตตรา สมภักดี (2556: 82) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลดินดำ อำเภोजังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลดินดำไม่แตกต่างกัน สุริยา ทัทธานี (2557: 87) ได้ศึกษาการมี

ส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลช้องชัยพัฒนา อำเภอช้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ประชาชนที่มีความแตกต่างกัน ในรายได้ต่อเดือนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ดยังมีปัญหาอยู่ที่สมควรนำไปปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานให้ดีขึ้น โดยพิจารณาจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยไปหามาก ซึ่งในแต่ละด้านจะมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสมควรนำไปปรับและพัฒนา ดังนี้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมค้นหาปัญหาความต้องการของเทศบาลควรจัดประชุมเพื่อสำรวจปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอยู่เสมอ ซึ่งเป็นความต้องการในเขตพื้นที่ โดยให้ความร่วมมือนำเสนอและร่วมสำรวจความต้องการ ในเขตพื้นที่ในเขตเทศบาล และควรนำความคิดเห็นในการเสนอปัญหาความต้องการของประชาชนในชุมชนไปเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนา และมีส่วนร่วมเสนอโครงการ/กิจกรรมในการวางแผนพัฒนาร่วมกับเทศบาลท้องถิ่นให้เป็นรูปธรรมต่อไป

1.2 ด้านการวางแผน เทศบาลควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของชุมชนไปกำหนดเป็นโครงการในการจัดทำแผนพัฒนาร่วมกับ เทศบาลควรมีการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการวางแผนการจัดแผนพัฒนาท้องถิ่น

1.3 ด้านการดำเนินงาน เทศบาลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินโครงการตามแผนพัฒนาจนเสร็จสิ้นโครงการตามระยะเวลาที่กำหนดและร่วมตรวจสอบคุณภาพของงานนั้นด้วย และควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมจัดทำแผนทุกครั้งและสามารถนำไปปฏิบัติได้ทันทีตามงบประมาณที่ได้รับประชาชนในหมู่บ้านให้เข้าใจในการดำเนินการจัดทำแผน และประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดทำแผน

1.4 ด้านการรับผลประโยชน์ เกี่ยวกับการได้รับผลประโยชน์จากโครงการกลุ่มอาชีพตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งเทศบาลควรสนับสนุนงบประมาณเพื่อส่งเสริมด้านกลุ่มอาชีพต่างๆ ให้ประชาชนในพื้นที่ได้นำไปประกอบอาชีพตามความต้องการและความถนัด และประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการรับผลประโยชน์ การรับผลประโยชน์จากการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ควรให้ครอบคลุมและทั่วถึงทุกชุมชน และแก้ไขให้ถูกต้องตรงกับปัญหา

1.5 ด้านการตรวจสอบ เกี่ยวกับการร่วมแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะ ผลการดำเนินงานในที่ประชุมชี้แจงผลการดำเนินงานในรอบปีซึ่งทางเทศบาลควรประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบผลผลการดำเนินโครงการเพื่อเสนอแนะและแสดง ความคิดและการตรวจสอบการใช้งบประมาณตามแผนพัฒนาต่างๆ อย่างรอบด้าน และควรเปิด โอกาสให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามาตรวจสอบและมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการจัดทำแผนพัฒนา ตำบล และในการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน สามารถตรวจสอบได้ และมีการรายงานผล ให้ประชาชนทราบ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

เนื่องจากการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ เทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี ดังนั้น ใน การศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาดังนี้

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับอำเภอ ระดับจังหวัด เพื่อให้สามารถกำหนดแนวทางการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ในการ กำหนดแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลให้มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกอร ไชยศร. (2556). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาล ตำบลช้างเผือก อำเภอเมืองเชียงใหม่*. ปริญญาโท ปริญญาตรี ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2553). *การจัดทำแผนพัฒนาตำบล ขององค์การบริหารส่วน ตำบล*. กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง.
- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2563). *ประชากรตามทะเบียนราษฎร์ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัด ร้อยเอ็ด*. สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2563. จาก <<http://www.moc.go.th>>.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2558). *การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น แผนยุทธศาสตร์การ พัฒนาแผนพัฒนาสามปี แผนปฏิบัติการและการติดตามประเมินผล*. กรุงเทพฯ: สำนัก พัฒนาและสร้างเสริมการบริหารงานท้องถิ่น.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2558). *คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (แผนยุทธศาสตร์การ พัฒนา แผนพัฒนาสามปี แผนปฏิบัติการ)*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2556). *คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (แผนยุทธศาสตร์การ พัฒนาสามปี และแผนดำเนินงาน)*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2553). *รวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น*. ฉะเชิงเทรา: ประสานมิตร.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2560). *รายชื่อองค์การบริหารส่วนตำบล*. กรุงเทพฯ: กอง กฎหมายและระเบียบท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- กรมพล ท่องธรรมชาติ และ ไซบอญ์ ช่างเรียน. (2553). *การปกครองท้องถิ่นไทย : หนังสือเรียนสังคม ศึกษา รายวิชา ส 032*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2553). *การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน*. ม.ป.ท.: วิญญูชน.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2559). *มิติใหม่การปกครองท้องถิ่น วิสัยทัศน์การกระจายอำนาจและการบริหาร ท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: เสมอธรรม.
- จรรุวรรณ วิลาทานัง. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของ เทศบาลตำบลนาตุ่น อำเภอนาตุ่น จังหวัดมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์ ปริญญา รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เจตน์ มงคล. (2552). *แนวทางของการมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เจริญ ภัสสร. (2550). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของรัฐ*. กรุงเทพฯ: สมาคม รัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2539). *การระดมประชากรเพื่อการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2551). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑล*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูวงศ์ ฉายยะบุตร. (2559). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูศักดิ์ เทียงตรง. (2558). *การบริหารการปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ดวงปี คำปาน. (2558). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดมุกดาหาร*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ทงศ์ศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ และคณะ. (2554). *การพัฒนาชุมชนเชิงปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. (2552). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณการพิมพ์.
- เทศบาลตำบลชัยวารี. (2563). *รายงานประจำปี 2563 เทศบาลตำบลชัยวารี*. ร้อยเอ็ด: เทศบาลตำบลชัยวารี.
- ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. (2553). *กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง : ประชาคม ประชา สังคม*. ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2556). *การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิค และกรณีตัวอย่าง*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2556). *กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บัญญัติ แก้วส่อง. (2559). *องค์การการจัดหาและพัฒนา*. ขอนแก่น: ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2553). *นโยบายและการวางแผน : หลักการและทฤษฎี*. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร. (2555). *ทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ประเสริฐ วัฒนกุลวงษ์. (2556). *คู่มือปฏิบัติราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด*. กรุงเทพฯ: พัฒนาหลักสูตร.
- ปราณี ตรุษสาท. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวหิน อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (2553). *กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

- พนมพร โคตรลือไชย. (2558). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลพัฒนานคร อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว*. วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พยอม วงศ์สารศรี. (2552). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: สุภา.
- พรทิพย์ ศรีสาพันธ์. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งทอง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด*. วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พรรณนิภา ไสตลพิพันธุ์. (2553). *วัฒนธรรมतालโตนด : กระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็ง*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- พิเชษฐ์ วงศ์เกียรติจักร. (2552). *การบริหารยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- พูนศักดิ์ วาณิชวิเศษกุล. (2552). *ประเภทการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- มูลนิธิส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2552). *พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2557). *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ*. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2551). *หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อนุเคราะห์ไทย.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550. (2550). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 124 ตอนที่ 47 ก วันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2550.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. (2560). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 134 ตอนที่ 40 ก วันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2560.
- วันชัย วัฒนศัพท์, ศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์ และสุวิดา ศรียะพันธ์. (2558). *คู่มือการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนและการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- วิญญู อังคนารักษ์. (2559). *แนวความคิดในการกระจายอำนาจปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: ธพิทพัฒนาการพิมพ์
- วิรัช วิรัชนิการวรรณ. (2558). *การบริหารและการจัดการทางทรัพยากรธรรมชาติ : บทบาทขององค์กรในท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ์. (2559). *การเมืองและการปกครองไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2554). *แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 : ปัญหา อุปสรรค และทางออก*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2553). *การบริหาร*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- สหพันธ์ ปัญญาภินันท์. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลบ่อแก้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง*. วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- สุชาดา จักรพิสุทธิ. (2558). *ปฏิรูปการศึกษาในสังคมไทยชุมชนกับการมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุทธิ บุญเอก. (2556). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี : ศึกษากรณีเทศบาลตำบลวังกรด อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร*. วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุพัตตรา สมภักดี. (2556). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลดินดำ อำเภอจันทหาร จังหวัดร้อยเอ็ด*. วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุรียา ทัทธานี. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลฆ้องชัยพัฒนาอำเภอฆ้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุวรรณ พินตานนท์. (2551). *การอดหนุนงบประมาณให้แก่โรงเรียน สพลู*. กรุงเทพฯ: สำนักประสานและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น.
- เสถียร ธนยศเมธี. (2556). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา กรณีศึกษา : เทศบาลตำบลศรีธาตุ อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อนุรักษ์ ลักษณะภู. (2561). *ปัจจัยในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนชุมชนของประชาชนเขตเทศบาลตำบลท่าหลวง อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อรรถัย กัณณ. (2561). *Best Practices ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยพัฒนาการปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า.
- อรวรรณ โปชนอก. (2556). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลอุบมุง ตำบลอุบมุง อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Chapin, F. S. (1974). *Social Participation and Social Intelligence, Handbook of Research Designate Social Measurement*. New York: Longman.
- Clarke, J. J. (1957). *Outline of Local Government of the United Kingdom*. London: Sir Issac Pitman and Son.

Cohen, J. M. and Uphoff, N. T. (1977). *Rural Development Participation : Concepts and Measures for Project Design Implementation and Evaluation*.

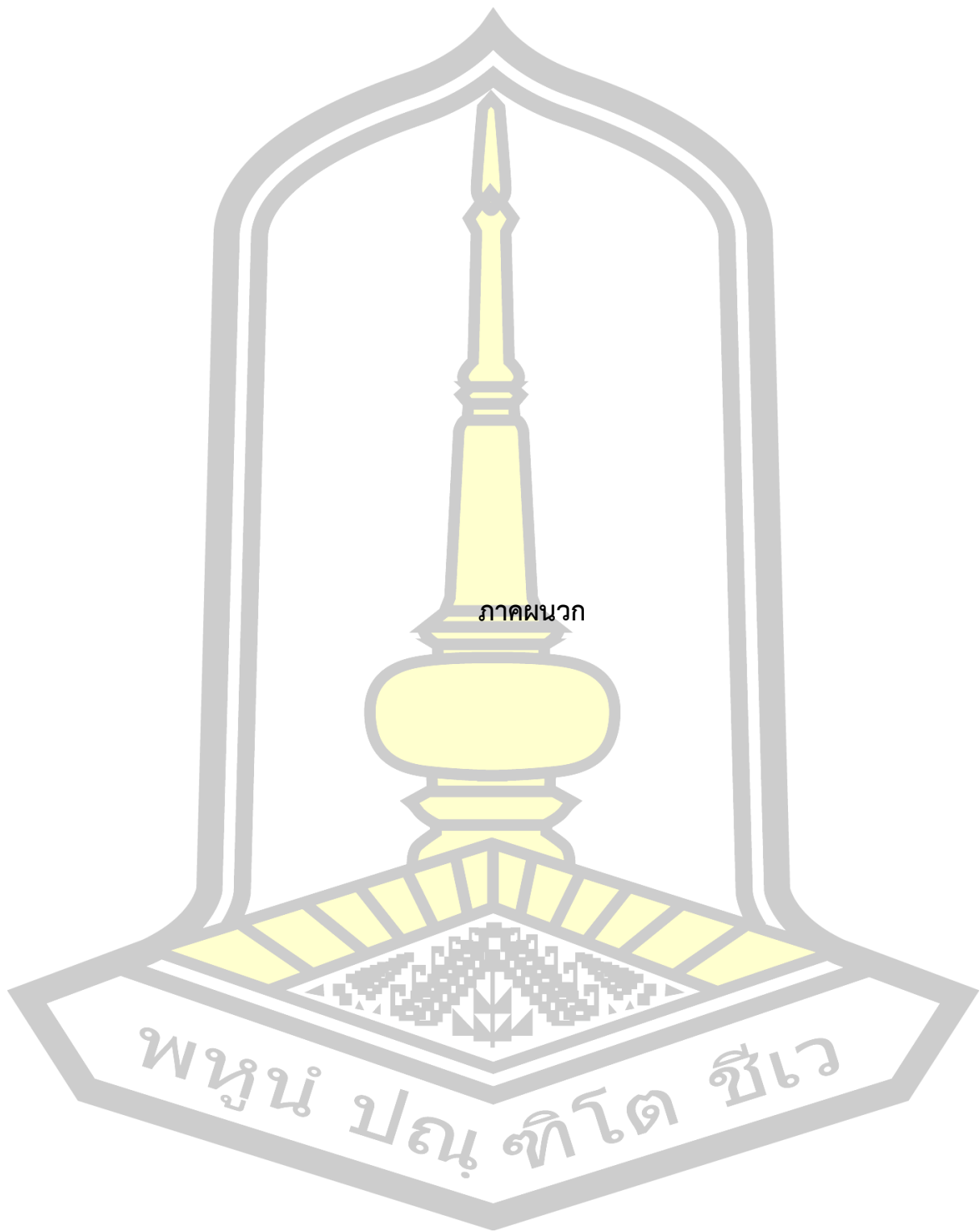
New York: The Rural Development Committee Center for International Studies, Cornell University.

White, A. T. (1982). *The Community Participation : A Discussion of the Agreement*.

New York: United Nation Children's Fund.

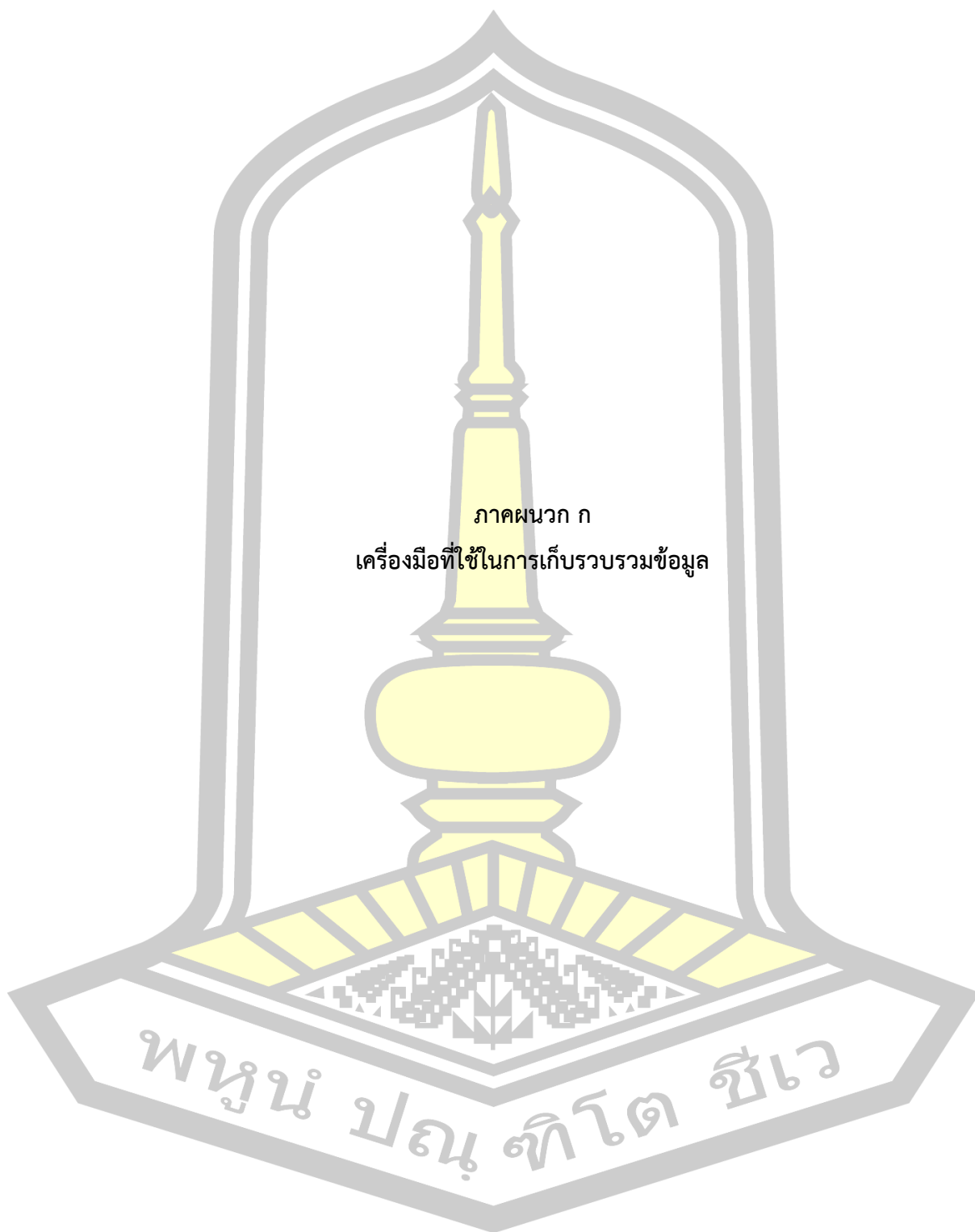
Yamane, Taro. (1973). *Statistics An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row.

ภาคผนวก

พหุณฺ์ ปณฺุ ทิโต ชีเว

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

พหุบัน ปณฺ ทิโต ชีเว

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล
ตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ในการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. คำตอบทุกคำตอบข้อมูลทุกอย่างในแบบสอบถามฉบับนี้ผู้วิจัยถือเป็นความลับ
3. ขอความกรุณาให้ตอบคำถามทุกข้อ
4. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด
 - ตอนที่ 3 เป็นปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

นายชินวัตร เตรียมพล

นิสิตปริญญาโท รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการเมืองการปกครอง)
 วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พหุ อนุ ทิโต ชีเว

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย / ลงใน () ซึ่งตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านเอง

1. เพศ

- () 1. ชาย () 2. หญิง

2. อายุ

- () 1. 18 – 30 ปี () 2. 31 – 40 ปี
() 3. 41 – 50 ปี () 4. 51 – 60 ปี
() 5. 61 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

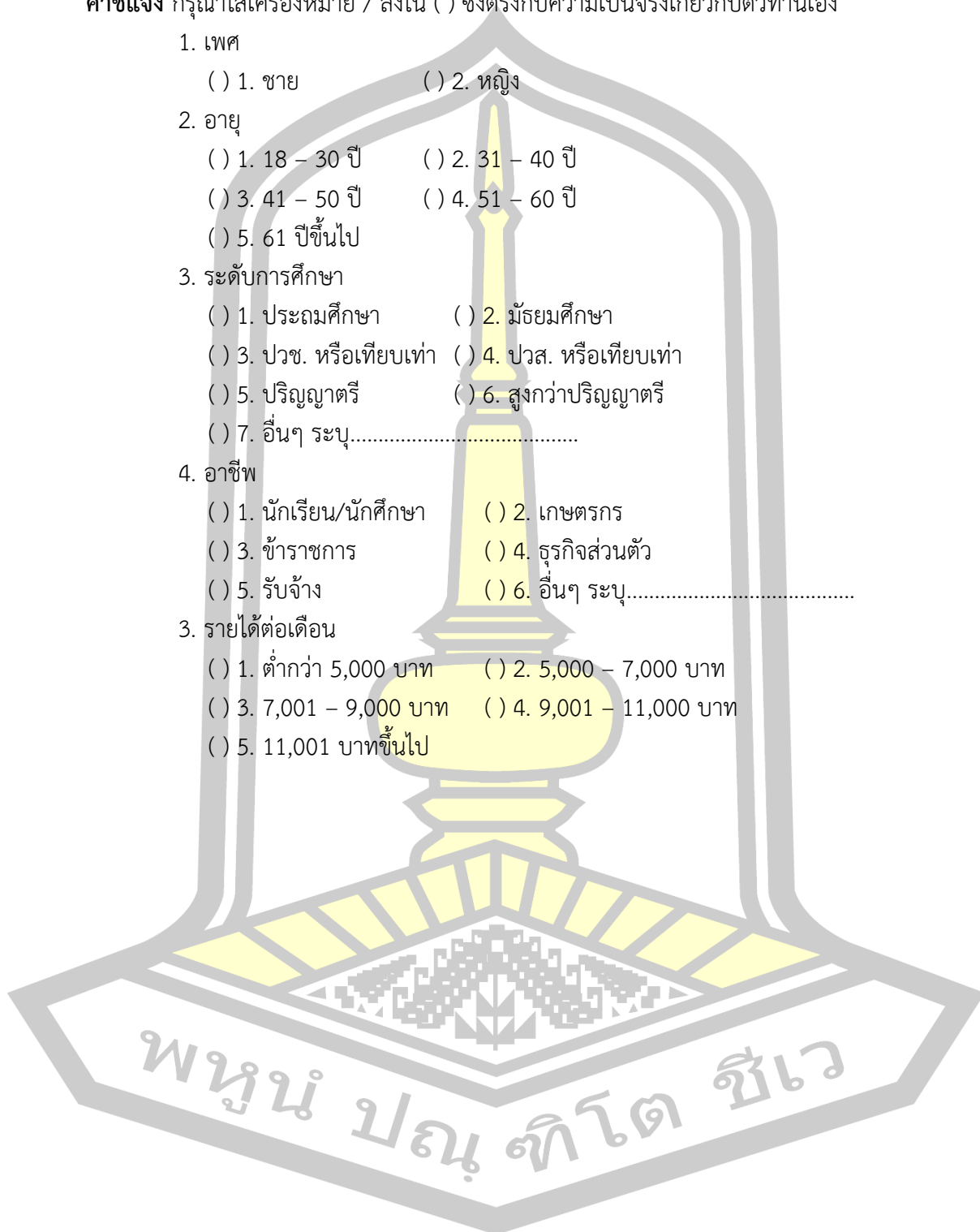
- () 1. ประถมศึกษา () 2. มัธยมศึกษา
() 3. ปวช. หรือเทียบเท่า () 4. ปวส. หรือเทียบเท่า
() 5.ปริญญาตรี () 6. สูงกว่าปริญญาตรี
() 7. อื่นๆ ระบุ.....

4. อาชีพ

- () 1. นักเรียน/นักศึกษา () 2. เกษตรกร
() 3. ข้าราชการ () 4. ธุรกิจส่วนตัว
() 5. รับจ้าง () 6. อื่นๆ ระบุ.....

3. รายได้ต่อเดือน

- () 1. ต่ำกว่า 5,000 บาท () 2. 5,000 – 7,000 บาท
() 3. 7,001 – 9,000 บาท () 4. 9,001 – 11,000 บาท
() 5. 11,001 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี

อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นด้วยมากที่สุด

ลำดับที่	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการค้นหาปัญหา						
1.	ท่านมีส่วนร่วมประชุมในการสำรวจความต้องการในการพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง					
2.	ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในหมู่บ้านของตนเอง					
3.	ท่านมีส่วนร่วมเสนอแนะปัญหาและความต้องการของหมู่บ้านในการประชุมประชาคมหมู่บ้าน					
4.	ท่านมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหาและความต้องการของประชาชนในหมู่บ้าน					
5.	ท่านมีส่วนร่วมในการออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้านข้อมูลปัญหาและความต้องการต่อที่ประชุม					
ด้านการวางแผน						
6.	ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อนำไปประกอบการจัดทำแผนพัฒนา					
7.	ท่านได้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกตัวแทนเพื่อเข้าไปทำหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนา					
8.	ท่านมีส่วนร่วมติดตามการทำงานของคณะกรรมการในการวางแผนพัฒนาเทศบาล					
9.	ท่านมีส่วนร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อจัดทำแผนพัฒนาร่วมกับเทศบาล					

พูนุ ปณุกิติโต ชีเว

ลำดับที่	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
10.	ท่านมีส่วนร่วมเสนอโครงการ/กิจกรรมในการวางแผนพัฒนาร่วมกับเทศบาล					
ด้านการดำเนินการ						
11.	ท่านมีส่วนร่วมในการนำแผนพัฒนาท้องถิ่นไปดำเนินการในหมู่บ้าน					
12.	ท่านได้เข้ามาร่วมหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล					
13.	ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับเทศบาล					
14.	ท่านได้เข้าร่วมปฏิบัติตามนโยบายแผนงานโครงการหรือกิจกรรมที่เทศบาลได้นำไปดำเนินการ					
15.	ท่านได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมร่วมกับเทศบาลตามระยะเวลาที่กำหนดเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์					
ด้านการรับผลประโยชน์						
16.	หมู่บ้านของท่านมีการพัฒนาและมีความเจริญมากขึ้น อันเนื่องมาจากโครงการและกิจกรรมต่างๆ ในแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล					
17.	ท่านได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนาท้องถิ่นในการพัฒนาระบบส่งเสริมสนับสนุนร่วมกันระหว่างเทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
18.	ท่านได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนาท้องถิ่นในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคมเช่นระบบประปา การทำท่อระบายน้ำ เป็นต้น					
19.	ท่านได้รับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาตามความต้องการของประชาชนในหมู่บ้าน					
20.	ท่านได้รับผลประโยชน์จากโครงการกลุ่มอาชีพตามแผนพัฒนาท้องถิ่น					

ลำดับที่	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการตรวจสอบ						
21.	ท่านมีส่วนร่วมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น					
22.	ท่านได้ร่วมแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะผลการดำเนินงานในที่ประชุมชี้แจงผลการดำเนินงานในรอบปี					
23.	ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามแผนพัฒนาท้องถิ่น					
24.	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอข้อบกพร่องของการดำเนินการตามแผนต่อเทศบาล					
25.	ท่านมีส่วนร่วมติดตามข้อมูลข่าวสารในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล					

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโศกชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

1. ปัญหาในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโศกชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโศกชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชัยวารี
อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1. สถานภาพผู้ให้สัมภาษณ์

เจ้าหน้าที่ของรัฐ

ผู้นำชุมชน

ประชาชน

2. วันที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
ของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

1. ด้านการค้นหาปัญหา

.....

.....

.....

2. ด้านการวางแผน

.....

.....

.....

3. ด้านการดำเนินการ

.....

.....

.....

4. ด้านการรับผลประโยชน์

.....

.....

.....

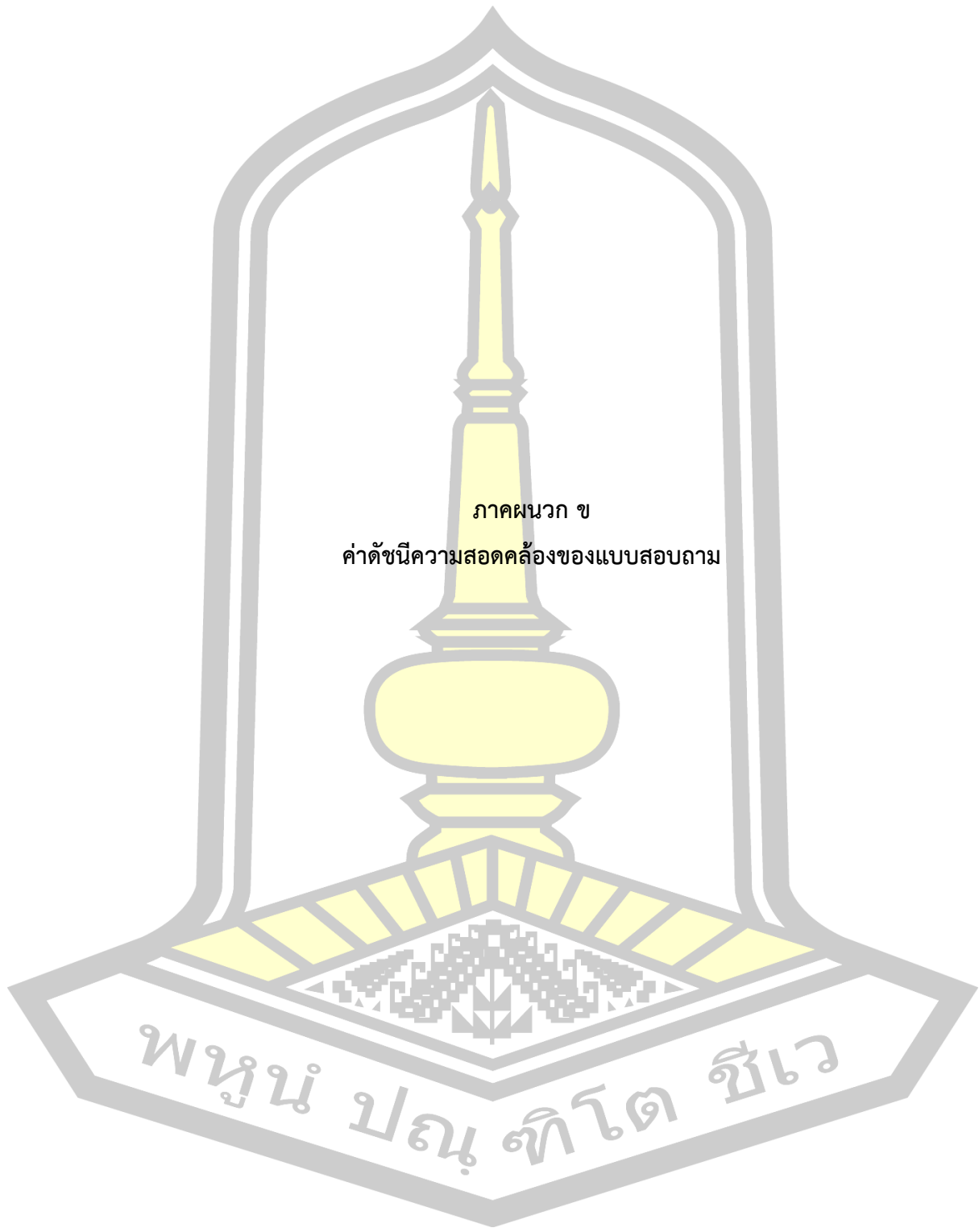
5. ด้านการตรวจสอบ

.....

.....

.....

พูน ปณ ทิโต ชิว

ภาคผนวก ข

คำดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

พหุจน์ ปณฺ ทิโต ชีเว

ตาราง 21 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (ค่า IOC) ของแบบสอบถาม

ข้อ	ข้อความการมีส่วนร่วมของประชาชน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
ด้านการค้นหาปัญหา						
1.	ท่านมีส่วนร่วมประชุมในการสำรวจความต้องการในการพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง	+1	+1	+1	+3	1.00
2.	ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในหมู่บ้านของตนเอง	+1	+1	+1	+3	1.00
3.	ท่านมีส่วนร่วมเสนอแนะปัญหาและความต้องการของหมู่บ้านในการประชุมประชาคมหมู่บ้าน	+1	+1	+1	+3	1.00
4.	ท่านมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหาและความต้องการของประชาชนในหมู่บ้าน	+1	+1	+1	+3	1.00
5.	ท่านมีส่วนร่วมในการออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้านข้อมูลปัญหาและความต้องการต่อที่ประชุม	+1	+1	+1	+3	1.00
ด้านการวางแผน						
6.	ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อนำไปประกอบการจัดทำแผนพัฒนา	+1	+1	+1	+3	1.00
7.	ท่านได้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกตัวแทนเพื่อเข้าไปทำหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนา	+1	+1	+1	+3	1.00
8.	ท่านมีส่วนร่วมติดตามการทำงานของคณะกรรมการในการวางแผนพัฒนาเทศบาล	+1	0	+1	+2	0.67
9.	ท่านมีส่วนร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อจัดทำแผนพัฒนาร่วมกับเทศบาล	+1	+1	+1	+3	1.00

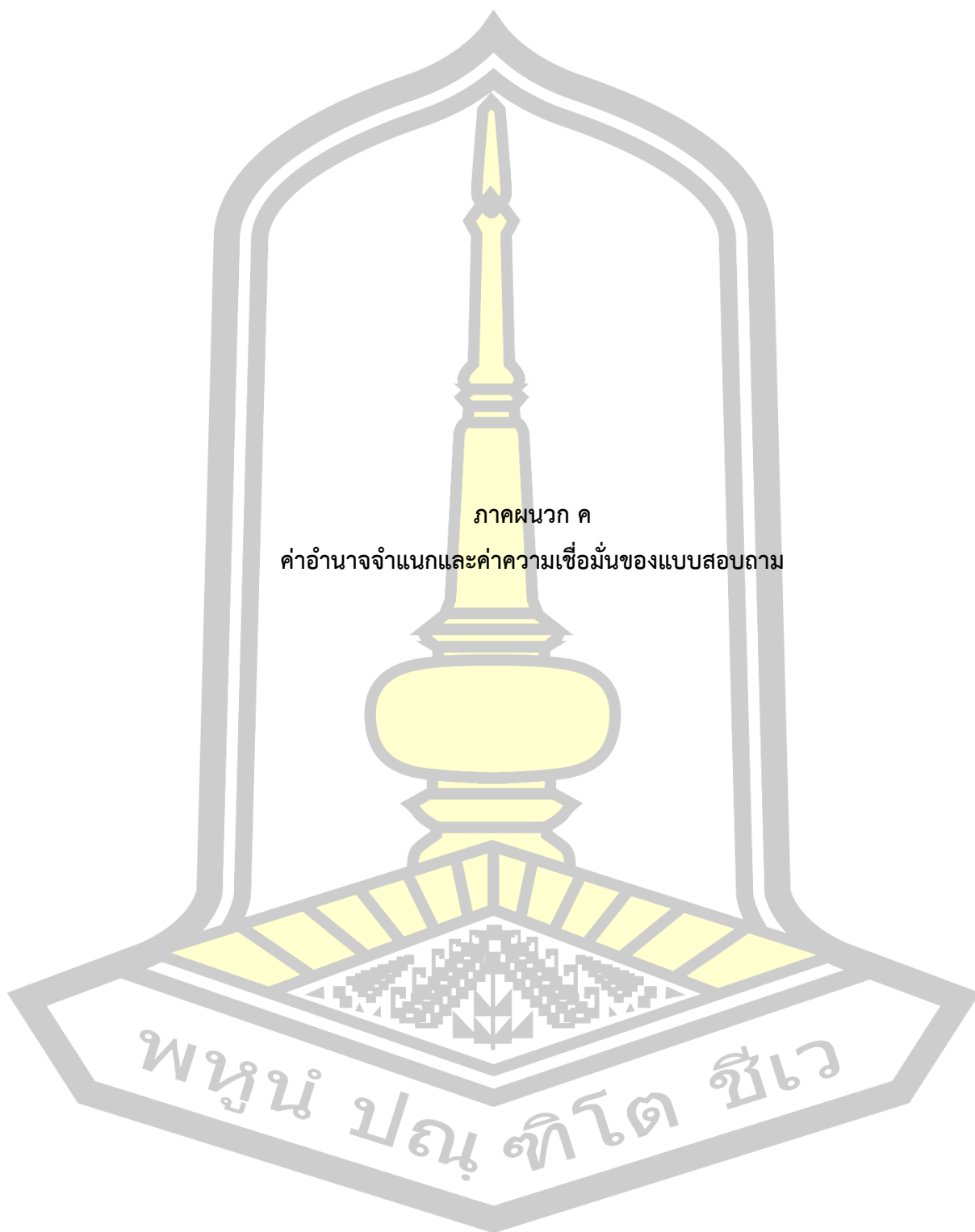
ตาราง 21 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความการมีส่วนร่วมของประชาชน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
10.	ท่านมีส่วนร่วมเสนอโครงการ/กิจกรรมในการวางแผนพัฒนาร่วมกับเทศบาล	+1	+1	+1	+3	1.00
	ด้านการดำเนินการ					
11.	ท่านมีส่วนร่วมในการนำแผนพัฒนาท้องถิ่นไปดำเนินการในหมู่บ้าน	+1	+1	+1	+3	1.00
12.	ท่านได้เข้ามาร่วมหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	+1	+1	+1	+3	1.00
13.	ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับเทศบาล	0	+1	+1	+2	0.67
14.	ท่านได้เข้าร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมที่เทศบาลได้นำไปดำเนินการ	+1	+1	+1	+3	1.00
15.	ท่านได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมร่วมกับเทศบาลตามระยะเวลาที่กำหนดเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์	+1	+1	0	+2	0.67
	ด้านการรับผลประโยชน์					
16.	หมู่บ้านของท่านมีการพัฒนาและมีความเจริญมากขึ้น อันเนื่องมาจากโครงการและ กิจกรรม ต่างๆ ในแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล	+1	+1	+1	+3	1.00
17.	ท่านได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนาท้องถิ่นในการพัฒนาระบบส่งเสริมสนับสนุนร่วมกันระหว่างเทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	+3	1.00

ตาราง 21 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความการมีส่วนร่วมของประชาชน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
18.	ท่านได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนาท้องถิ่น ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการ คมนาคม เช่น ระบบประปา การทำท่อ ระบายน้ำ เป็นต้น	+1	+1	+1	+3	1.00
19.	ท่านได้รับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหา ตามความต้องการของประชาชนในหมู่บ้าน	+1	+1	+1	+3	1.00
20.	ท่านได้รับผลประโยชน์จากโครงการกลุ่ม อาชีพ ตามแผนพัฒนาท้องถิ่น	+1	+1	+1	+3	1.00
ด้านการตรวจสอบ						
21.	ท่านมีส่วนร่วมตรวจสอบการปฏิบัติงานตาม แผนพัฒนาท้องถิ่น	+1	+1	+1	+3	1.00
22.	ท่านได้ร่วมแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะ ผลการดำเนินงานในที่ประชุมชี้แจงผลการ ดำเนินงานในรอบปี	+1	+1	+1	+3	1.00
23.	ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลกระทบที่ เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามแผนพัฒนา ท้องถิ่น	+1	+1	+1	+3	1.00
24.	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอข้อบกพร่องของ การดำเนินการตามแผนต่อเทศบาล	+1	+1	+1	+3	1.00
25.	ท่านมีส่วนร่วมติดตามข้อมูลข่าวสารในการ ดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นของ เทศบาล	+1	+1	+1	+3	1.00

พูนุ ปณฺ ทิโต ชีเว

ภาคผนวก ค

คำอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

พหุ ประทีป ชีวะ

ตาราง 22 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ข้อที่	รายการ	ค่าอำนาจจำแนก (r)
	ด้านการค้นหาปัญหา	
1.	ท่านมีส่วนร่วมประชุมในการสำรวจความต้องการในการพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง	.62
2.	ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในหมู่บ้านของตนเอง	.76
3.	ท่านมีส่วนร่วมเสนอแนะปัญหาและความต้องการของหมู่บ้านในการประชุมประชาคมหมู่บ้าน	.69
4.	ท่านมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหาและความต้องการของประชาชนในหมู่บ้าน	.76
5.	ท่านมีส่วนร่วมในการออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้านข้อมูลปัญหาและความต้องการต่อที่ประชุม	.41
	ด้านการวางแผน	
6.	ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อนำไปประกอบการจัดทำแผนพัฒนา	.57
7.	ท่านได้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกตัวแทนเพื่อเข้าไปทำหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนา	.35
8.	ท่านมีส่วนร่วมติดตามการทำงานของคณะกรรมการในการวางแผนพัฒนาเทศบาล	.57
9.	ท่านมีส่วนร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อจัดทำแผนพัฒนาร่วมกับเทศบาล	.58
10.	ท่านมีส่วนร่วมเสนอโครงการ/กิจกรรมในการวางแผนพัฒนาร่วมกับเทศบาล	.73
	ด้านการดำเนินการ	
11.	ท่านมีส่วนร่วมในการนำแผนพัฒนาท้องถิ่นไปดำเนินการในหมู่บ้าน	.78
12.	ท่านได้เข้ามามีส่วนร่วมหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	.78

ตาราง 22 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ค่าอำนาจจำแนก (r)
13.	ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับเทศบาล	.76
14.	ท่านได้เข้าร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงานโครงการ หรือกิจกรรมที่เทศบาลได้นำไปดำเนินการ	.69
15.	ท่านได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมร่วมกับเทศบาลตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์	.76
ด้านการรับผลประโยชน์		
16.	หมู่บ้านของท่านมีการพัฒนาและมีความเจริญมากขึ้น อันเนื่องมาจากโครงการและกิจกรรม ต่างๆ ในแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล	.74
17.	ท่านได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนาท้องถิ่นในการพัฒนาระบบส่งเสริมสนับสนุนร่วมกันระหว่างเทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	.77
18.	ท่านได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนาท้องถิ่นในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม เช่น ระบบประปา การทำท่อระบายน้ำ เป็นต้น	.69
19.	ท่านได้รับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาตามความต้องการของประชาชนในหมู่บ้าน	.32
20.	ท่านได้รับผลประโยชน์จากโครงการกลุ่มอาชีพตามแผนพัฒนาท้องถิ่น	.69
ด้านการตรวจสอบ		
21.	ท่านมีส่วนร่วมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น	.64
22.	ท่านได้ร่วมแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะผลการดำเนินงานในที่ประชุมชี้แจงผลการดำเนินงานในรอบปี	.65
23.	ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามแผนพัฒนาท้องถิ่น	.55
24.	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอข้อบกพร่องของการดำเนินการตามแผนต่อเทศบาล	.69
25.	ท่านมีส่วนร่วมติดตามข้อมูลข่าวสารในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล	.71

ค่าความเชื่อมั่น (Alpha) ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .95

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายชินวัตร เตรียมพล
วันเกิด	วันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2537
สถานที่เกิด	อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 77/6 ตำบลขามเปี้ย อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด รหัสไปรษณีย์ 45230
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	หุ้นส่วนผู้จัดการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ห้างหุ้นส่วนจำกัดพันแสนธุรกิจ 77/6 ตำบลขามเปี้ย อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด รหัสไปรษณีย์ 45230
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2555 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนร่องคำ ตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ พ.ศ. 2559 ปริญญานิติศาสตรบัณฑิต (น.บ.) สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2564 ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.) สาขาวิชารัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ทุนวิจัย	ทุนอุดหนุนงานวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาจาก งบประมาณเงินรายได้ของวิทยาลัยการเมืองการปกครอง ประจำปี 2564

พูนุ่ ปณุ่ ทิโต ชีเว